

ESBO STADS
UTVÄRDERINGSBERÄTTELSE 2020

Innehåll

ORDFÖRANDENS ÖVERSIKT	2
1 REVISIONSNÄMNDENS UTVÄRDERINGS- OCH GRANSKNINGSARBETE	4
2 FÖRVERKLIGANDE AV BERÄTTELSEN OM ESBO FÖR FULLMÄKTIGEPERIODEN	9
2.1 REVISIONSNÄMNDENS UTVÄRDERING AV FÖRVERKLIGANDET AV BERÄTTELSEN OM ESBO	10
2.2 REVISIONSNÄMNDENS UTVÄRDERING AV UTFALLET AV OCH AVVIKELSERNA FRÅN RESULTATMÅLEN 2020	11
2.3 UTVÄRDERING AV UTFALLET AV MÅLEN FÖR DE FÖRVALTNINGSÖVERGRIPANDE PROGRAMMEN	16
3 UTVÄRDERING AV STADENS OCH KONCERNENS EKONOMI OCH OMVÄRLD	20
3.1 STADENS OCH KONCERNENS EKONOMI OCH OMVÄRLD	20
3.2 STADENS OCH KONCERNENS INVESTERINGAR OCH LÅN	23
3.3 PLACERINGSFONDER	27
3.4 UPPFÖLJNINGSSUPPGIFTER OM PERSONALEN SAMT ENKÄTEN KOMMUN10	30
3.5 UTVECKLINGEN AV SYSSÄTTNINGSLÄGET	34
4 INVÄNAR- OCH KUNDORIENTERING I STADENS TJÄNSTER	41
4.1 INVÄNAR- OCH KUNDORIENTERINGENS UTVECKLING UNDER FULLMÄKTIGEPERIODEN	41
4.2 KOMMUNIKATION	43
5 SOCIAL- OCH HÄLSOVÅRDSSEKTORN	46
5.1 TILLGÅNGEN TILL HÄLSOVÅRDSTJÄNSTER	46
5.2 TJÄNSTERNA FÖR BARNFAMILJER INOM FAMILJE- OCH SOCIALTJÄNSTERNA	50
5.3 SOCIALTJÄNSTER FÖR VUXNA	53
5.4 ÄLDREOMSORG	56
5.5 UTREDNINGAR AV SOCIAL- OCH PATIENTOMBUDSMANNEN SAMT OMBUDSMANNEN FÖR PERSONER MED FUNKTIONSNEDSÄTTNING	62
5.6 BEREDNINGEN AV VÅRDREFORMEN UR ESBOS SYNVINKEL	63
6 BILDNINGSEKTORN	66
6.1 FINSK OCH SVENSK SMÅBARNSPEDAGOGIK	66
6.2 IDROTTS- OCH UNGDOMSTJÄNSTER	71
7 TEKNIK- OCH MILJÖSEKTORN	74
7.1 UTVECKLINGSPROJEKT	74
7.2 MILJÖCENTRALEN	82
7.3 LOKALKOSTNADERNAS UTVECKLING OCH BESTÅMMANDE AV LOKALHYRORNA	84
8 ESBO BOSTÄDER AB	90
BILAGA 1: Utfallet av stadens, affärsverkens och koncernsammanslutningarnas resultatmål enligt bokslutet och revisionsnämnden	92
BILAGA 2: Uppföljning av observationerna i utvärderingsberättelserna för 2017–2019	98
BILAGA 3: Revisionsnämndens sammansättning samt ett sammandrag av revisionsnämndens möten och utvärderingsteman år 2020	103
BILAGA 4: Förhandsfrågor som skickas till de enheter som utvärderats	105
Bilduppgifter, källförteckning samt länkar	106

ORDFÖRANDENS ÖVERSIKT

Coronaepidemin påverkade nästan all verksamhet i staden år 2020 och det syns fortfarande i år. Inverkan var speciellt stor på social- och hälsovården samt på bildnings-, idrotts- och kulturtjänsterna. Arbetslösheten ökade kraftigt. Coronaepidemin kommer att synas i stadens verksamhet och ekonomi också under de kommande åren.

Av fjolårets 41 bindande resultatmål nåddes endast något under hälften, precis som under de föregående åren. En del av resultatmålen nåddes inte på grund av coronaepidemin. Det är dock viktigt att skilja på vad som orsakades av coronaepidemin och på vilka övriga saker som påverkat att målen inte nåtts. Enligt revisionsnämndens syn på saken bör uppgörandet av fullmäktigeperiodens bindande resultatmål förnyas så att resultatmålen utgör en utmaning, samtidigt som de ändå är möjliga att nå och är effektfulla samt styr stadens verksamhet åt det håll fullmäktige beslutat. Nämnden anser att antalet resultatmål i fortsättningen bör minskas.

Stadens resultat och årsbidrag för 2020 uppnåddes betydligt bättre än vad som uppskattades i budgeten på grund av de coronastöd av engångsnatur som staten betalat samt den exceptionella överföringen av skatteinkomsterna för 2019 till 2020. Staden fick skatteintäkter och statsandelsintäkter till ett belopp av sammanlagt 1 810 miljoner euro, vilket var 14,5 procent mer än 2019. Utan coronastödet av engångsnatur, som staten betalade 2020, skulle Esbos skatteinkomster ha varit cirka 36 miljoner euro mindre och statsandelarna 101 miljoner euro mindre, vilket hade inneburit att ett negativt resultat för staden. Avvecklingen av den vård-, undervisnings- och välfärdsskuld som samlats under coronaepidemin ökar stadens utgifter i fortsättningen.

Målet för fullmäktigeperioden, det vill säga att koncernens justerade lånestock ska börja minska, nåddes inte. Verkställandet av produktivitets- och anpassningsprogrammet En ekonomiskt hållbar stad, som godkänts av fullmäktige, är nödvändigt för att uppnå balans i stadens och koncernens ekonomi.

Det var svårt att få vård inom en skälig tid inom hälsovården, speciellt inom munhälsovården, redan före coronaepidemin. Epidemin har försvårat situationen ytterligare. För kommunens invånare är det viktigast att man får vård snabbt och att vården är av god kvalitet. På grund av coronaepidemin har personal överförs tillfälligt till andra uppgifter, vilket å sin sida bidragit till att senarelägga icke-brådskande vård. Den vårdskuld som samlats kommer under de kommande åren att synas i form av ett allt större vårdbehov både inom primärhälsovården och den specialiserade sjukvården. Inom munhälsovården kan det ta upp till flera år att avverka köerna. För att vårdskulden ska avverkas behövs vid sidan av den nuvarande verksamheten längre öppettider och bland annat att servicesedlar tas i bruk allt mer.

Då seniorernas funktionsförmåga blir sämre behövs tillräckliga hemvårdstjänster som stöd för boende i det egna hemmet. Det är humant och smart att bo hemma, om man klarar av att göra det och själv vill det. Vi måste trygga tillgången på utbildad personal inom äldreomsorgen. Det finns fortfarande utmaningar då det gäller hur ofta personalen byts och antalet vårdare som besöker klienterna. Hemvårdens parkeringsproblem kommer äntligen att lätta i och med att stadsstyrelsen i mars 2021 godkände ibruktagandet av ett parkeringstillstånd för hemvården och grunderna för att bevilja det. Inom äldreomsorgen ska klienten inom en viss tid erbjudas

en vårdplats som motsvarar klientens behov när det inte är möjligt eller ändamålsenligt att ordna de tjänster som klienten behöver hemma hos hen. Det är viktigt att kontinuerligt följa kvaliteten på vårdhem och tillsynen av serviceboende med heldygnsomsorg fortsätter enligt tillsynsplanen.

Andelen arbetslösa av arbetskraften i Esbo var 12,2 procent i slutet av 2020 mot 7,7 procent ett år tidigare. I stadens andel av arbetsmarknadsstödet skedde en tydlig uppgång under 2020 på grund av coronaepidemin. Esbo stads kostnader var 24,6 miljoner euro och ökade med 4 miljoner euro från året innan. Dessutom ökade arbetslöshetsgraden speciellt bland unga och utländska personer på grund av coronasituationen.

Det finns stora förväntningar på kommunförsöket inom sysselsättning som inleddes i mars 2021. Försöket gör det möjligt att bättre rikta resurser, då staden har heltäckande information om och ansvar för hela målgruppen. Det förväntas att försöket genom aktiva sysselsättnings- och rehabiliteringsåtgärder har en större effekt på sysselsättningen av arbetslösa personer, samtidigt som kommunens andel av arbetsmarknadsstödet förväntas sluta öka och börja minska.

I Esbo pågår stora investeringsprojekt, såsom Västmetrons andra skede och Spårjokern. Speciellt i stora investeringsprojekt är det viktigt att höra invånarna och ge dem omfattande information i ett tillräckligt tidigt skede. Förutom på webben bör invånarna få information också till exempel per post.

En av de största utmaningarna som affärsverket Esbo lokaler står inför är att stoppa ökningen av reparationsskuldena. De krav som hållbar utveckling och klimatneutralitet ställer ökar för sin del investerings- och driftskostnaderna. Staden överför till lokalbanken lediga lokaler, objekt som ska rivas eller repareras samt uthyrda lokaler som staden inte har användning för. Det gäller att avstå från onödiga lokaler så snabbt som möjligt.

De ekonomiska verkningarna av den social- och hälsovårdsreform som nu bereds skulle vara ohållbara för Esbo. Nedsänkningarna i skatteinkomster skulle påverka den förmåga vår växande stad har att sköta de tjänster den också i fortsättningen måste sköta, såsom tjänster inom dagvård, utbildning, kultur och idrott samt investeringar. Samtidigt bör man förbereda sig på att sköta de uppgifter som kvarstår hos staden, såsom att främja hälsa och välfärd, på ett högklassigt sätt.

Paula Viljakainen
Revisionsnämndens ordförande

1 REVISIONSNÄMNDENS UTVÄRDERINGS- OCH GRANSKNINGSARBETE

Revisionsnämnden bereder de ärenden som gäller granskningen av förvaltningen och ekonomin för beslut i fullmäktige. Enligt lagen ska revisionsnämnden bedöma om de mål för verksamheten och ekonomin som fullmäktige satt upp har nåtts i staden och stadskoncernen och om verksamheten är ordnad på ett resultatrikt och ändamålsenligt sätt. Nämnden ska se till att granskningen av staden och dess dottersammanslutningar samordnas. Om stadens balansräkning visar underskott som saknar täckning, ska revisionsnämnden bedöma hur balanseringen av ekonomin utfallit under räkenskapsperioden samt den gällande ekonomiplanens tillräcklighet.

Utvärderingsplan, utvärderingsprogram och rapportering

Revisionsnämndens utvärdering bygger på en lagstadgad utvärderingsplan som omfattar hela fullmäktigeperioden och på ett utvärderingsprogram som utarbetas årligen. I utvärderingen utnyttjas Berättelsen om Esbo och andra av stadens handlingar, hörande av tjänsteinnehavare och förvaltningsorganens ordförande, kontroller och utredningar som utförts av enheten för extern revision samt jämförelseuppgifter från de andra stora städerna. Som källmaterial används författningar, anvisningar och rekommendationer samt bland annat facklitteratur.

Utvärderingsberättelsen som ges fullmäktige för varje år innehåller resultaten av revisionsnämndens utvärdering. Fullmäktige behandlar utvärderingsberättelsen i samband med stadens bokslut. Stadsstyrelsen ska enligt kommunallagen ge fullmäktige ett utlåtande om de åtgärder som utvärderingsberättelsen föranleder.

Revisionsnämndens tema för fullmäktigeperioden 2017–2021 har varit att utvärdera stadens tjänsters resultatrikhet, kvalitet, kostnadseffektivitet och invånar- och kundorientering. Under utvärderingsperioden följdes förverkligandet av Berättelsen om Esbo, utfallet och effekten av de bindande resultatmålen samt stora investerings- och utvecklingsprojekt. Dessutom har man under perioden följt upp i efterskott hur revisionsnämndens rekommendationer ur tidigare utvärderingsberättelser utfallit. Årligen utvärderas stadens och koncernens bokslut samt personalnyckeltalen. Av koncernsammanslutningarna utvärderades år 2020 Esbo bostäder Ab.

Tyngdpunkterna i utvärderingen 2020 har varit

- Coronaviruspandemins inverkan på stadens ekonomi och verksamhet,
- stadens sysselsättningsfrämjande åtgärder och rehabiliterande arbetsverksamhet samt
- genomförandet av fullmäktigeperiodens förvaltningsövergripande program.

Utvärderingsberättelsen för 2019 behandlades i fullmäktige i maj 2020. Under 2020 gav revisionsnämnden fullmäktige separata utlåtanden om stadens andra och tredje delårsrapport samt koncernrapporterna, som behandlades på fullmäktiges sammanträden i september och december. Fullmäktige behandlade i september också svaren på observationerna i utvärderingsberättelsen för 2019.

Revisionsnämndens medlemmar

Paula Viljakainen, ordförande

Päivi Raunu, vice ordförande

Sirpa Aarniolehto-Kotilainen

Marita Backman

Kaarina Järvenpää

Jarmo Kanerva

Antero Krekola

Pasi Lähteenmäki

Sari Ojanen

Jaakko Ravald

Simo Repo

Tapio Valli

Iris Westerlund

Esbo tog första plats i tävling för utvärderingsberättelser 2020

Revisionsnämnden i Esbo vann med sin utvärderingsberättelse 2019 en tävling för utvärderingsberättelser som ordnades av KPMG Oy Ab hösten 2020. I tävlingens jury ingick en professor från Tammerfors universitet, ett regeringsråd från finansministeriets kommun- och regionförvaltningsavdelning samt en expert inom förvaltningsutveckling och -utvärdering. Juryn motiverade sitt val bland annat med att Esbo stads utvärderingsberättelse är klar och konsekvent. Revisionsnämnden slutsatser och rekommendationer tar tag i frågor som är relevanta med tanke på att leda kommunen och de grundar sig på observationer från utvärderingen.

Vuoden arviointikertomus 2019

1. Palkinto

Kunnat yli 20 000 asukasta

Espoon kaupunki

Behandlingen och publiceringen av utvärderingsberättelsen för 2020

Revisionsnämndens utvärderingsberättelse för 2020 överlämnades till fullmäktiges ordförande 4.5.2021. Utvärderingsberättelsen har publicerats på stadens webbplats och ett meddelande om de centrala utvärderingsobjekten har skickats till medierna. Utvärderingsberättelsens webbplats finns på adressen www.esbo.fi/utvärderingsberättelsen. Utvärderingsberättelsen behandlas av fullmäktige 17.5.2021. Den tryckta utvärderingsberättelsen distribueras årligen till fullmäktigeledamöterna, de ledande tjänsteinnehavarna och intressentgrupper samt till stadens bibliotek och servicepunkter.

Utvärderingsberättelsen för 2020 kan också läsas på adressen www.esbo.fi/sv-FI/Esbo_stad/Organisation_och_kontaktuppgifter/Esbokoncernen/Extern_revision.

Enheten för extern revision

Till den externa revisionen hör revisionsnämnden och OFGR-revisorn. Dessutom omfattar den externa revisionen enheten för extern revision som lyder under revisionsnämnden. Dessa är oavhängiga av stadens ledning och övriga organisation. Enheten bereder ärenden för revisionsnämnden och dess sektioner, företar granskningar enligt sitt och OFGR-revisorns revisionsprogram och rapporterar dessa till revisionsnämnden. Enheten leds av stadsrevisorn, OFR Virpi Ala-aho. Som revisionsnämndens sekreterare fungerar stadsinspektör Riitta Björklund.

Revision av staden och koncernsammanslutningarna

Enligt kommunallagen väljer fullmäktige för granskning av förvaltningen och ekonomin en revisionssammanslutning, som ska förordna en OFGR-revisor till ansvarig revisor. Revisorn utför sitt uppdrag under tjänsteansvar. Till revisor i stadens dottersammanslutningar ska stadens revisionssammanslutning väljas, om det inte i anslutning till ordnandet av granskningen finns grundad anledning att avvika från detta. Stadens ansvariga OFGR-revisor rapporterar till revisionsnämnden tre gånger per år om resultaten av sitt revisionsarbete. Lagstadgad revisionssammanslutning år 2020 var BDO Audiator Ab. Ansvarig revisor för staden har varit OFGR, CGR Tiina Lind och huvudansvarig revisor för koncernsammanslutningarna har varit OFGR, CGR Ari Lehto.

Övervakning av att skyldigheten att redogöra för bindningar iakttas

Revisionsnämndens uppgift är att övervaka att de i kommunallagen angivna förtroendevalda och ledande tjänsteinnehavare iakttar skyldigheten att redogöra för sina bindningar samt att tillkännage fullmäktige dessa redogörelser. Syftet med bestämmelserna om redogörelser för bindningar är att främja öppenhet i kommunernas beslutsfattande.

Anmälningsskyldigheten gäller följande förtroendevalda och föredragande tjänsteinnehavare i Esbo, som enligt bestämmelsen offentligt ska redogöra för sina bindningar:

- fullmäktiges ordförande och vice ordförande,
- ledamöterna och ersättarna i stadsstyrelsen och dess sektioner,
- ledamöterna och ersättarna i byggnadsnämnden,
- ledamöterna och ersättarna i tekniska nämnden,
- ledamöterna och ersättarna i miljönämnden,
- ledamöterna och ersättarna i stadsplaneringsnämnden,
- ordförandena och vice ordförandena i de övriga nämnderna och sektionerna samt
- de tjänsteinnehavare som är föredragande i ovannämnda organ.

De som enligt lagen är skyldiga att redogöra för sina bindningar är själva ansvariga att lämna en redogörelse och för de uppgifter de gett, men revisionsnämnden kan som övervakande myndighet uppmana den som är skyldig att lämna en redogörelse att lämna en ny redogörelse eller komplettera sin redogörelse. Redogörelsen för bindningar ska lämnas inom två månader från det att personen har blivit vald till sitt förtroendeuppdrag eller sin uppgift. Den redogörelseskyldige ska utan dröjsmål anmäla förändringar i sina bindningar. Revisionsnämnden tillkännager redogörelserna för fullmäktige årligen samt ser till att de offentliga uppgifterna i registret över bindningar publiceras på stadens webbplats. Esbo stads publicerade redogörelser för bindningar kan läsas på stadens webbplats på adressen https://www.esbo.fi/sv-FI/Esbo_stad/Beslut.

2 FÖRVERKLIGANDE AV BERÄTTELSEN OM ESBO FÖR FULLMÄKTIGEPERIODEN

Berättelsen om Esbo är stadens strategi, som förverkligas med hjälp av sektorernas och resultatenheternas egna berättelser och resultatmål samt genom förvaltningsövergripande utvecklingsprogram. Berättelsen om Esbo för fullmäktigeperioden 2017–2021 godkändes av fullmäktige i september 2017. Fullmäktigeperiodens strategiska mål och mål gäller fyra delområden: 1) Bildning och välfärd, 2) Livskraft, konkurrenskraft och sysselsättning, 3) Miljö, byggande och trafik samt 4) Ekonomi, personal och ledning. Berättelsen om Esbo och dess mål för fullmäktigeperioden styr uppställandet av de bindande årliga resultatmålen. Berättelsen om Esbo innehåller 42 mål för fullmäktigeperioden och 112 åtgärder. Målen för fullmäktigeperioden har årligen antecknats i stadens budget. Fullmäktige godkänner de årliga bindande resultatmålen i samband med godkännandet av budgeten.

Vid fullmäktiges strategiseminarium 17.2.2021 bedömdes lägesbildningen av hur Berättelsen om Esbo förverkligats under den pågående fullmäktigeperioden, Esbos tillväxt och ekonomiska läge samt resultaten av enkäten Mitt framtida Esbo. Det fördes också en remissdebatt om uppdateringen av Berättelsen om Esbo. I dokumentet som delades ut till fullmäktige beskrivs de centrala åtgärder som vidtagits under fullmäktigeperioden för att främja varje mål.

Vid fullmäktigeseminarieret gick man igenom lägesöversikterna över de stora och långvariga utvecklingshelheterna som förverkligar Berättelsen om Esbo enligt situationen i slutet av januari 2021. Centrala utvecklingshelheter är till exempel programmet Fixa skolorna, Esbos förnyade social- och hälsovårdsmodell, Staden som tjänst, ett klimatneutralt Esbo 2030 samt programmen för balansering av ekonomin (En ekonomiskt hållbar stad) och för produktifiering av tjänster (Patu). Materialen från fullmäktigeseminarierna för fullmäktigeperioden 2017–2021 kan läsas på stadens webbplats på adressen www.espoo.fi/fi-FI/Espoon_kaupunki/Paatoksenteke/Valtuusto/Valtuutettujen_perehdytys_ja_valtuustoseminarit (på finska).

Ur fullmäktigeperiodens mål har det till budgeten 2020 härletts 41 bindande resultatmål för staden och 36 bindande resultatmål för koncernsammanlutningarna. För affärsverken har fyra bindande resultatmål uppställts. Utfallet av resultatmålen rapporteras årligen till fullmäktige i tre delårsrapporter, i koncernrapporten och i förhandsbeskedet om bokslutet samt i bokslutet. Uppgifterna om utfallet av resultatmålen framgår av sektorernas och koncernsammanlutningarnas styrkort.

Enligt bokslutet nåddes 19 av de resultatmål som uppställts för staden och fyra resultatmål nåddes delvis. 18 resultatmål nåddes inte. Av de fyra resultatmål som uppställts för affärsverken nåddes tre och ett resultatmål nåddes inte. Enligt bokslutet nåddes 25 av de resultatmål som uppställts för koncernsammanlutningarna. Ett resultatmål nåddes delvis och 10 resultatmål nåddes inte.

Resultatmålen ska styra stadens verksamhet i den riktning som fullmäktige beslutat. Fullmäktige godkände i samband med behandlingen av den tredje delårsrapporten 7.12.2020 § 173 avvikelserna från de 14 resultatmål som uppställts för stadens sektorer. I bokslutet hade det uppskattats att åtminstone 10 resultatmål delvis inte uppnås på grund av coronapandemien. I de uppnådda resultatmålen rapporterades coronapandemien ha försvårat uppnåendet av resultaten.

2.1 REVISIONSNÄMNDENS UTVÄRDERING AV FÖRVERKLIGANDET AV BERÄTTELSEN OM ESBO

De årliga bindande resultatmålen har härletts ur målen för fullmäktigeperioden. Enligt revisionsnämndens utvärdering har årligen mindre än hälften av de bindande resultatmålen nåtts helt under fullmäktigeperioden.

Utfallet av de bindande resultatmål som ställs upp för sektorerna per år

Resultatmålen	Totalt	REVISIONSNÄMNDENS UTVÄRDERING			
		Målet nåddes	Målet nåddes delvis	Målet nåddes inte	Kan inte utvärderas
År 2017	33	14	-	13	6
År 2018	39	17	4	15	3
År 2019	39	17	6	14	2
År 2020	41	14	7	19	1

Revisionsnämndens slutsatser

Flera utvecklingsåtgärder har vidtagits för att uppnå målen för fullmäktigeperioden, men utifrån utredningarna som fåtts är det delvis svårt att utvärdera hur målen har uppnåtts i sin helhet. En del av målen för fullmäktigeperioden är relativt omfattande och ett stort antal mål och åtgärder har ställts upp. Revisionsnämnden anser att uppföljningen av hur de viktigaste bindande målen för fullmäktigeperioden uppnås skulle vara kraftfullare om det i fortsättningen ställs färre bindande mål i förhållande till fullmäktige.

De uppställda bindande resultatmålen har uppnåtts dåligt år efter år. När den nya fullmäktigeperioden inleds ska resultatmålen och uppställandet av mätare för dem samt antalet mål som uppställs enligt revisionsnämndens syn ses över på nytt. Resultatmålen ska vara utmanande och mätbara samt stöda verksamheten. Samtidigt ska de mål som uppställs enligt en realistisk utvärdering kunna nås med de medel som står till buds.

Vid utvärderingen av hur målen för fullmäktigeperioden har uppnåtts har det beaktats att den goda utvecklingen av att uppnå målen till en del har stannat upp eller till och med börjat försämrats på grund av coronapandemin som började våren 2020.

När det gäller sysselsättning och social- och hälsovård har uppnåendet av målen varit problematiskt redan tidigare år. Effekterna av coronapandemin 2020 har förvärrat situationen ytterligare.

Revisionsnämndens rekommendationer

De bindande målen för fullmäktigeperioden ska i fortsättningen vara färre till antalet så att uppföljningen av uppnåendet av de viktigaste målen är kraftfullt och så att man årligen på ett täckande sätt kan granska hur uppnåendet framskrider.

Processen för att utarbeta resultatmålen ska förnyas så att de resultatmål som uppställs samtidigt är genomförbara och genomslagskraftiga och styr verksamheten i den riktning som fullmäktige beslutar.

2.2 REVISIONSNÄMNDENS UTVÄRDERING AV UTFALLET AV OCH AVVIKELSERNA FRÅN RESULTATMÅLEN 2020

I följande tabeller presenteras revisionsnämndens utvärderingar av utfallet av de resultatmål som uppställts för staden, affärsverken och koncernsammanslutningarna i budgeten för 2020.

Utvärdering av utfallet av stadens resultatmål sektorsvis

Resultatmålen sektorsvis	To-talt	REVISIONSNÄMNDENS UTVÄRDERING			
		Målet nåddes	Målet nåddes delvis	Målet nåddes inte	Kan inte utvärderas
Koncernförvaltningen	15	4	2	9	-
Social- och hälsovårdssektorn	12	2	4	6	-
Bildningssektorn	7	3	1	3	-
Teknik- och miljösektorn	7	5	-	1	1
TOTALT	41	14	7	19	1

Utvärdering av utfallet av affärsverkens resultatmål

Affärsverkens resultatmål	To-talt	REVISIONSNÄMNDENS UTVÄRDERING			
		Målet nåddes	Målet nåddes delvis	Målet nåddes inte	Kan inte utvärderas
Affärsverket Västra Nylands räddningsverk	2	2	-	-	-
Affärsverket Esbo lokaler	2	1	-	1	-
TOTALT	4	3	-	1	-

Utvärdering av utfallet av koncernsammanslutningarnas resultatmål

	To-talt	REVISIONSNÄMNDENS UTVÄRDERING			
		Målet nåddes	Målet nåddes delvis	Ei toteutunut	Kan inte utvärderas
TOTALT	36	23	1	10	2

Revisionsnämndens utvärdering av avvikelserna från resultatmålen för 2020

Härnäst utvärderas utifrån uppgifterna i styrkortet för bokslutet 2020 de resultatmål som uppställts för staden, affärsverken och koncernsammanslutningarna som enligt revisionsnämndens syn inte har nåtts eller har nåtts delvis. I samband med resultatmålet har det antecknats en uppgift om huruvida fullmäktige har godkänt avvikelserna från resultatmålet. De resultatmål som inte nåtts enligt revisionsnämnden har märkts ut med en röd pil och de resultatmål som delvis nåtts med gul pil. En grå pil visar dessutom de resultatmål vars utfall inte gått att utvärdera utifrån uppgifterna i bokslutet. I bilagorna 1, 2 och 3 presenteras sammanfattningar av hur stadens, affärsverkens och koncernsammanslutningarnas samtliga resultatmål har nåtts enligt bokslutet och revisionsnämndens utvärdering.

Avvikelser från sektorernas bindande resultatmål

Koncernförvaltningen

- Resultatmålet *sysselsättnings- och arbetslöshetsgraderna närmar sig målnivåerna i Berättelsen om Esbo* nåddes varken enligt bokslutet eller revisionsnämndens utvärdering. På grund av coronaepidemin sjönk sysselsättningsgraden från föregående år till 73 procent och arbetslöshetsgraden steg till 12,1 procent. Fullmäktige har godkänt avvikelserna från resultatmålet.
- Resultatmålet *kostnaderna för arbetsmarknadsstödet sjunker* nåddes varken enligt bokslutet eller revisionsnämndens utvärdering. Coronavirusepidemin inverkar kraftigt på arbetslösheten. Kostnaderna ökade med cirka 4 miljoner euro jämfört med året innan. Fullmäktige har godkänt avvikelserna från resultatmålet.
- Resultatmålet *antalet arbetslösa under 25 år minskar* nåddes varken enligt bokslutet eller revisionsnämndens utvärdering. Antalet unga arbetslösa var 1 870 och antalet fördubblades från 2019 på grund av coronavirusepidemin. Fullmäktige har godkänt avvikelserna från resultatmålet.
- Resultatmålet *antalet arbetslösa med främmande språk som modersmål sjunker* nåddes varken enligt bokslutet eller revisionsnämndens utvärdering. Arbetslöshetsgraden bland utlänningar ökade till 23 procent på grund av coronavirusepidemin. Fullmäktige har godkänt avvikelserna från resultatmålet.
- Resultatmålet *antalet arbetstillfällen i Esbo och längs tillväxtkorridorerna ökar* nåddes varken enligt bokslutet eller revisionsnämndens utvärdering. I styrkortet konstateras en våg av uppsägningar till följd av coronavirusepidemin i Esbo under andra hälften av året, vilket förklarar att antalet arbetstillfällen minskade med 3 562 jämfört med året innan. Beslut om avvikelserna från resultatmålen har inte sökts hos fullmäktige 2020.
- Resultatmålet *tjänsteproduktionens produktivitet ökar med minst 1,5 procent med beaktande av förändringen i prisindexet för basservicen* nåddes delvis enligt bokslutet och revisionsnämndens utvärdering. Coronaviruspandemin och undantagsförhållandena har minskat antalet prestationer inom serviceproduktionen, men verksamhetsutgifterna har inte anpassats i samma förhållande. Fullmäktige har godkänt avvikelserna från resultatmålet.
- Resultatmålet *användningen av PATU-produkter (projektet för produktifiering av tjänster och ledning av kostnadseffektivitet) inom ledningen av anordnandet av tjänster och den operativa verksamheten ökar* nåddes delvis enligt revisionsnämndens utvärdering. Produktifieringen som blev klar hösten 2020 granskas ännu med tanke på målen i programmet En ekonomiskt hållbar stad. Dessutom utvärderas möjligheten att genomföra en automatiserad kostnadsuppföljning. I bokslutet har det antecknats att resultatmålet nåtts.
- Resultatmålet *nettoutgifternas ökning överskrider inte budgeten* nåddes varken enligt bokslutet eller revisionsnämndens utvärdering. Nettoutgifterna ökade med 4 miljoner euro mer än i den ursprungliga budgeten. Coronavirusepidemin minskade intäkterna av klientavgifterna och ökade delvis och minskade delvis verksamhetsutgifterna. I bokslutet antecknades stadens andelar för täckningen av underskotten hos samkommunerna HUS och HRT. Fullmäktige har godkänt avvikelserna från resultatmålet.
- Resultatmålet *koncernens lånestock (exkl. Esbo bostäder Ab, HRM) börjar minska i slutet av fullmäktigeperioden* nåddes inte enligt revisionsnämndens utvärdering. Målet för fullmäktigeperioden att koncernens justerade lånestock ska börja minska under fullmäktigeperioden nåddes inte. Koncernens lånestock (exkl. Esbo bostäder Ab,

HRM) högst enligt budgeten var mätare och målet nåddes, eftersom lånestocken underskred budgeten. I bokslutet har det antecknats att resultatmålet nåtts.

- Resultatmålet *personalen upplever att ledning, smidigt arbete och arbetshälsa är på en hög nivå och vill rekommendera arbetsgivaren* nåddes varken enligt bokslutet eller revisionsnämndens utvärdering. Det totala indexet sjönk något från 2018. Det har inte sökts avvikelse från målet hos fullmäktige.
- Resultatmålet *den hälsorelaterade frånvaron minskar med tio procent jämfört med samma tidpunkt året innan* nåddes varken enligt bokslutet eller revisionsnämndens utvärdering. Mängden frånvaro minskade jämfört med året innan, men inte i enlighet med målet. Fullmäktige har godkänt avvikelsen från resultatmålet.

Social- och hälsovårdssektorn

- Resultatmålet *hälsostationernas förmåga att betjäna förbättras* nåddes varken enligt bokslutet eller revisionsnämndens utvärdering. Den tredje lediga tiden (T3) var i oktober-december 90 dygn i stället för målet på 14 dygn. Tillgången till icke-brådskande läkartider har försämrats på grund av förändringar i hälsostationernas verksamhet som beror på coronaviruspandemin och flyttning av personal till arbete i anknytning till coronaviruset. Fullmäktige har godkänt avvikelsen från resultatmålet.
- Resultatmålet *av hälsostationernas kunder var över 90 procent nöjda eller mycket nöjda med den tjänst de fått* nåddes delvis enligt revisionsnämndens syn. I bokslutet har det antecknats att resultatmålet nåtts. På grund av coronapandemin gjordes ingen mätning för hela året. Enligt mätningen var kundnöjdheten 82 procent i stället för målet på över 90 procent.
- Resultatmålet *integrationen av den grundläggande social- och hälsovården och den specialiserade sjukvården utvecklas, med målet att gagna patienten* nåddes varken enligt bokslutet eller revisionsnämndens utvärdering då arbetet fortfarande pågår. Fullmäktige har godkänt avvikelsen från resultatmålet.
- Resultatmålet *boendetjänster inom långtidsvården ordnas utan dröjsmål* nåddes delvis enligt revisionsnämndens syn. I bokslutet har det antecknats att resultatmålet nåtts. Målet är att 90 procent av dem som fått ett beslut ska få en plats på ett serviceboende inom två månader. Det månatliga kumulativa genomsnittet av utfallet för hela året var 92,1 procent. I december var mätarvärdet lägre, eftersom antalet personer som väntade hemma var större.
- Resultatmålet *antalet olika skötare som besöker klienter i regelbunden hemvård sjunker* nåddes varken enligt bokslutet eller revisionsnämndens utvärdering. Målet för andelen besök av de fem mest bekanta skötarna under tre månader var 60 procent och utfallet 58 procent. Fullmäktige har godkänt avvikelsen från resultatmålet.
- Resultatmålet *hemvårdens klienter får god smärtlindring* nåddes varken enligt bokslutet eller revisionsnämndens utvärdering. Målet om andelen (%) av hemvårdens klienter som omfattas av RAI-smärtmätning var 15 procent och utfallet 19 procent. I styrkortet har det antecknats att på grund av coronavirusepidemin har satsningen på utbildning och smärtmätning minskat. Det har inte sökts avvikelse från resultatmålet hos fullmäktige.
- Resultatmålet *tillgången till funktionshinderservice förbättras* nåddes varken enligt bokslutet eller revisionsnämndens utvärdering. Enligt styrkortet har handläggningstiderna förkortats trots att målet på 100 procent inte nåtts. Fullmäktige har godkänt avvikelsen från resultatmålet.

- Resultatmålet *andelen barn och unga som placeras utom hemmet av hela åldersklassen ökar inte* nåddes delvis enligt bokslutet och revisionsnämndens utvärdering. I fråga om placerade 0–12-åringar nåddes målet, men andelen 13–17-åringar var större än målet på grund av att missbruk, psykiska problem, våld och brottslighet ökade. Fullmäktige har godkänt avvikelserna från resultatmålet.
- Resultatmålet *behovet av psykiatriska tjänster för barn och unga minskar* nåddes delvis enligt bokslutet och revisionsnämndens utvärdering. Det beror på att det totala antalet klienter inom barnpsykiatrisk vård i strid med målet har ökat på grund av det ökade antalet patienter inom stadens öppenvård. Det har inte sökts avvikelser från resultatmålet hos fullmäktige.
- Resultatmålet *tjänsteproduktionens produktivitet ökar med minst 1,5 procent med beaktande av förändringen i prisindexet för basservicen* nåddes varken enligt bokslutet eller revisionsnämndens utvärdering. Undantagstillståndet till följd av coronavirusepidemin har krävt personalflyttningar till kritiska uppgifter och å andra sidan nedskärningar i tjänsterna. Fullmäktige har godkänt avvikelserna från resultatmålet.

Bildningssektorn

- Resultatmålet *andelen barn som deltar i småbarnspedagogiken ökar* nåddes varken enligt bokslutet eller revisionsnämndens utvärdering huvudsakligen på grund av coronavirusepidemin. Det har inte sökts avvikelser från resultatmålet hos fullmäktige.
- Resultatmålet *inlärningsresultaten i Esbo är de bästa i Finland* nåddes delvis enligt bokslutet och revisionsnämndens utvärdering. På grund av coronavirusepidemin inställdes utvärderingarna av matematik och svenska i årskurs 9 våren 2020. Medeltalet av vitsordspoängen för dem som avlagt studentexamen översteg målvärdet. Det har inte sökts avvikelser från resultatmålet hos fullmäktige.
- Resultatmålet *andelen barn och ungdomar från olika språk- och kulturgrupper som deltar ökar* nåddes varken enligt bokslutet eller revisionsnämndens utvärdering. Det har inte sökts avvikelser från resultatmålet hos fullmäktige.
- Resultatmålet *tjänsteproduktionens produktivitet ökar med minst 1,5 procent med beaktande av förändringen i prisindexet för basservicen* nåddes varken enligt bokslutet eller revisionsnämndens utvärdering. Inom den finska småbarnspedagogiken minskade volymen på grund av coronavirusepidemin särskilt våren 2020. Fullmäktige har godkänt avvikelserna från resultatmålet.

Teknik- och miljösektorn

- Resultatmålet *lokalerna stöder en kostnadseffektiv produktion av tjänster* kunde inte utvärderas utifrån uppgifterna i styrkortet enligt revisionsnämndens syn. Orsaken var att det inte presenterats utfallsuppgifter om kostnadseffektiviteten som var mätare. I bokslutet har det antecknats att resultatmålet nåtts.
- Resultatmålet *tjänsteproduktionens produktivitet ökar med minst 1,5 procent med beaktande av förändringen i prisindexet för basservicen* nåddes varken enligt bokslutet eller revisionsnämndens utvärdering. Det har inte sökts avvikelser från resultatmålet hos fullmäktige.

Utfall av och avvikelser från affärsverkens bindande resultatmål

Affärsverket Esbo lokaler

- Affärsverkets resultatmål *husbyggnadsprojekt genomförs enligt den av fullmäktige godkända budgeten och investeringsprogrammets tidtabell och kostnadsförslag* nåddes inte. Enligt bokslutet överskreds den ändrade budgeten med 3,7 miljoner euro.

Avvikelser i resultatmål som ställts för koncernsammanslutningarna

Esbo bostäder Ab

- Resultatmålet *i snitt påbörjas 400 bostäder årligen* nåddes varken enligt bokslutet eller revisionsnämndens utvärdering. Mätaren är ett glidande medeltal av antalet bostäder som påbörjats under de fyra föregående åren, det vill säga 328 bostäder per år. År 2020 påbörjades 480 bostäder.
- Resultatmålet *uppvärmningen blir energieffektivare* kan inte utvärderas utifrån uppgifterna i bokslutets styrkort enligt revisionsnämndens syn. Orsaken är att värdena för fastigheternas genomsnittliga värmeindex som används som mätare inte presenterats. Enligt bokslutet nåddes målet.

Enter Espoo Oy (tidigare Espoo Marketing Oy)

- Resultatmålet *ökning av Esbos livskraft genom att locka övernattande gäster och turister till Esbo* nåddes varken enligt bokslutet eller revisionsnämndens utvärdering på grund av effekterna av coronaviruset. Utfallet mellan januari och november var 46 procent mindre jämfört med året innan.

Bolag som äger fastigheter

- Resultatmålet *bättre hantering av inneluftsförhållanden i byggnader samt säkra och sunda inneluftsförhållanden för användare och byggnader* nåddes varken enligt bokslutet eller revisionsnämndens utvärdering.

EMMA – Esbo moderna konstmuseum

- Resultatmålet *Esbo kulturtjänsters attraktivitet och verksamhetens kvalitet* nåddes varken enligt bokslutet eller revisionsnämndens utvärdering. Antalet genomförda utställningar var 12 i stället för 13 utställningar som var målet.

Esbo stadsteater

- Resultatmålet *ställning som Finlands ledande gästteater* nåddes varken enligt bokslutet eller revisionsnämndens utvärdering. Antalet genomförda gästföreställningar var 28 i stället för 57 gästföreställningar som var målet. Enligt styrkortet uppskötts alla utländska gästföreställningar efter mars 2020 på grund av coronapandemin.

Samkommunen Espoon seudun koulutuskuntayhtymä Omnia

- Resultatmålet *andelen personer som avbrutit examensutbildning är högst 10 procent* nåddes varken enligt bokslutet eller revisionsnämndens utvärdering. Utfallet var 12 procent.

Samkommunen Helsingforsregionens trafik HRT

- Resultatmålet *produktiviteten ökar med minst 1,5 procent per år* nåddes varken enligt bokslutet eller revisionsnämndens utvärdering.
- Resultatmålet *gång- och cykeltrafikens och kollektivtrafikens och de nya trafik tjänsternas andel av trafikslagen ökar och nya trafik tjänster tas i bruk* nåddes delvis enligt bokslutet och revisionsnämndens utvärdering.

Samkommunen Helsingforsregionens miljötjänster HRM

- Resultatmålet *produktiviteten ökar med minst 1,5 procent per år* nåddes varken enligt bokslutet eller revisionsnämndens utvärdering.
- Resultatmålet *återvinningsgraden av hushållens avfall och avfallshanteringens servicenivå höjs* kan inte utvärderas enligt revisionsnämndens syn. Orsaken är att uppgifterna om mätarfallet inte har presenterats på styrkortet. Enligt bokslutet nåddes målet.

Samkommunen Helsingfors och Nylands sjukvårdsdistrikt HUS

- Resultatmålet *produktiviteten ökar med minst 1,0 procent per år* nåddes varken enligt bokslutet eller revisionsnämndens utvärdering.
- Resultatmålet *HUS överskrider inte budgeten* nåddes varken enligt bokslutet eller revisionsnämndens utvärdering. Minskningen av den elektiva verksamheten som följde av coronaviruspandemin har bland annat lett till en betydande minskning av verksamhetsintäkterna år 2020.

Revisionsnämndens slutsatser

Enligt revisionsnämndens utvärdering nåddes 14 av de resultatmål som 2020 uppstälts för staden, 19 nåddes inte och sju nåddes delvis. Utifrån uppgifterna i bokslutet gick det inte att utvärdera utfallet av ett resultatmål. Av de fyra resultatmål som uppstälts för affärsverken nåddes tre och ett resultatmål nåddes inte. Av de resultatmål som uppstälts för koncernsammanlutningarna nåddes enligt revisionsnämndens utvärdering 23, tio nåddes inte och ett nåddes delvis. Utifrån uppgifterna i bokslutet gick det inte att utvärdera utfallet av två resultatmål.

Revisionsnämnden utvärderade att coronapandemin bidrog till att cirka tio resultatmål inte uppnåddes. Coronapandemin har medfört betydande extra utmaningar i synnerhet när det gäller att nå resultatmålen för ekonomin och sysselsättningen. Stängnings- och begränsningsåtgärderna på grund av coronapandemin försvårade i hög grad genomförandet av de bindande resultatmålen för småbarnspedagogiken och undervisnings- och kulturtjänsterna.

2.3 UTFÄRDNING AV UTFALLET AV MÅLEN FÖR DE FÖRVALTNINGSÖVERGRIPANDE PROGRAMMEN

De förvaltningsövergripande utvecklingsprogrammen genomfördes under fullmäktigeperioden som projekt och åtgärder i nätverksform i samarbete med partner och kunder. Programmens styrgrupper bestod av förtroendevalda och tjänsteinnehavare. Programmens resultat har rapporterats varje halvår till fullmäktige. Programmens genomförandeskede avslutades hösten 2020. De programspecifika slutrapporterna kan läsas som bilagor till fullmäktiges mötesprotokoll 15.2.2021 (på finska): <https://espoo-sv.oncloud.com/cqi/DREQUEST.PHP?page=meetingitem&id=2021230-5>.

I samband med beslutet att avsluta programmen hemställde fullmäktige att Esbos ekonomiska situation beaktas ur en hållbar ekonomisk synvinkel i alla framtida teman i de förvaltningsövergripande utvecklingsprogrammen och att dessa utvärderas utifrån den ekonomiska genomslagskraften.

Välmående Esbo

Programmets mål var att stärka Esbobornas möjligheter att främja sin hälsa, välfärd och lycka samt möjligheter att delta och höra till en gemenskap.

Programmets styrgrupp hade konstaterat att de ursprungliga programmålen för välfärd och hälsa var mycket omfattande, och därför beslöt man i programmet att koncentrera sig på att främja det psykiska välbefinnandet. Enligt styrgruppens utvärdering lyckades det förvaltningsövergripande samarbetet bäst när åtgärderna i programmet stödde behovet hos linjeorganisationen och partner.

En inspirerande och livskraftig stad

Programmet hade bland annat som mål att främja internationellt attraktiva affärs- och försöksplattformar som diversifierar näringsstrukturen i Esbo.

Programmets styrgrupp har konstaterat att programmets mål var ambitiösa. Styrgruppen ansåg att programmet var ett resultatrikt och smidigt sätt att inom området för livskraft få till stånd projekt som fördelades på flera sektorer och enheters ansvarsområden.

En hållbar stad

Esbo har som mål att vara den hållbaraste staden i Europa. Esbo vill vara klimatneutralt före år 2030. Genom nya lösningar bygger man bland annat upp Esbos attraktionskraft och konkurrenskraft samt skapar ny affärsverksamhet.

Enligt programmets styrgrupp var en central framgång under programperioden att arbetets genomslagskraft ökade med hjälp av partnernetverk och extern finansiering.

Invånarna deltar

Programmet hade som mål att främja invånarnas, företagens och sammanslutningarnas deltagande enligt Berättelsen om Esbo. Målen var att Esboborna lätt kan delta, att invånarna deltar i sin närmiljö och själva tar initiativ samt att påverkningsmöjligheterna, demokratin och beslutsfattandet ska utvecklas.

Enligt programmets styrgrupp signalerade programmet till invånare och partner om stadens vilja att främja värdet i Berättelsen om Esbo om stadens invånar- och kundorientering. Programmet lyckades synliggöra nuläget och utvecklingsbehoven i fråga om delaktighets- och interaktionsarbetet.

Revisionsnämndens slutsatser

De förvaltningsövergripande programmets mål och strategiska mål har härletts ur Berättelsen om Esbo.

De förvaltningsövergripande programmen är ändamålsenliga när de stöder de centrala målen i Berättelsen om Esbo, när man med hjälp av dem kan skapa nyttiga verksamhetssätt och när nödvändiga verksamhetsförutsättningar och resurser garanteras för programmen.

Målen för programmen var enligt revisionsnämnden delvis realistiska och omöjliga att uppnå inom ramen för programmets begränsade resurser. Programarbetet omfattade flera olika projekt av olika storlek och med olika betydelse och genomslagskraft. I en del av projekten var målet att testa, hitta lösningar och söka lärdomar för den framtida utvecklingen

tillsammans med partner. En del av projekten inom programmen nådde sina mål och funktioner som utvecklades inom programmen blev bestående praxis.

Programmet Välmående Esbo genomförde olika försöksprojekt. Att etablera en del av dem som permanent verksamhet skulle kräva mer resurser. Programmet utvecklade ett partnerskapsforum som fungerar som en samarbetsplattform för staden och organisationer.

Programmet En inspirerande och livskraftig stad främjade en mångsidigare näringsstruktur och stärkte företags- och företagbarheten. Nätverket Business Espoo samlar företags-tjänster på ett ställe.

Programmet En hållbar stad genomförde sina mål under programperioden och utvecklade viktiga nya lösningar inom smart och ren teknik tillsammans med partner. Programmets utvecklingsutmaningar hade byggts upp så att programmet utöver stadens egen insats erhöll betydande extern finansiering.

De strategiska målen för programmet Invånarna deltar var ambitiösa i förhållande till de tillgängliga resurserna. En del av målen var så omfattande att genomförandet av dem förutsätter att det skapas en modell för delaktighet på stadsnivå. Med hjälp av den kan invånar- och kundorientering bli en naturlig del av den normala verksamheten och beslutsfattandet i staden. I fråga om programmet Invånarna deltar godkände fullmäktige därför hemställningar om att utvecklingsprogrammets förslag om modellen för delaktighet i Esbo tas i bruk och kopplas till den nya Berättelsen om Esbo. Dessutom hemställdes att de förtroendevaldas roll i ledningen och uppföljningen av stadens delaktighetsarbete förtydligas i samband med behandlingen av ledningssystemet och förvaltningsstadgan.

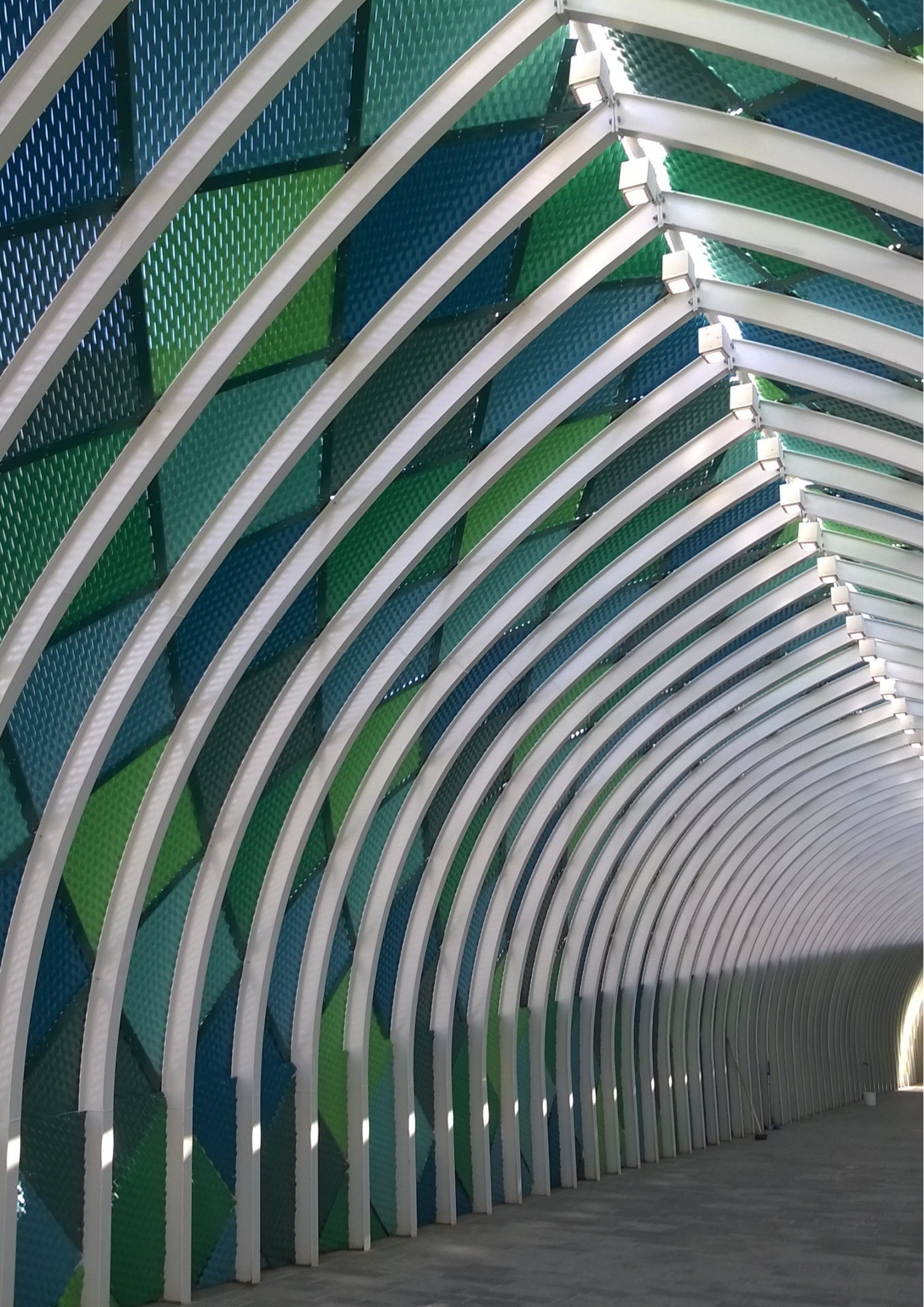
Under den kommande fullmäktigeperioden är det nödvändigt att koncentrera sig på de viktigaste projekten med tanke på förverkligandet av Berättelsen om Esbo. På så sätt kan de centrala målen i Berättelsen om Esbo främjas genom det förvaltningsövergripande programarbetet. Målen för programmen måste vara realistiska så att man kan vidta mätbara och genomförbara åtgärder för att uppnå dem.

Revisionsnämndens rekommendationer

För de förvaltningsövergripande programmen ska det uppställas mål som är centrala för förverkligandet av Berättelsen om Esbo och som syftar till att utveckla stadens verksamhet.

I enlighet med fullmäktiges hemställning ska Esbos ekonomiska situation beaktas ur en hållbar ekonomisk synvinkel i alla framtida teman för de förvaltningsövergripande utvecklingsprogrammen och utvecklingsprogrammets åtgärder ska utvärderas utifrån den ekonomiska genomslagskraften.

Alla förvaltningsövergripande program ska garanteras de verksamhetsförutsättningar som behövs. När programperioden framskrider ska de mål och konkreta fördelar som uppnåtts med hjälp av programmen utvärderas.

3 UTVÄRDERING AV STADENS OCH KONCERNENS EKONOMI OCH OMVÄRLD

Det omfattande service- och investeringsbehovet i en stad som växer och utvecklas har avsevärt ökat stadens och koncernens skuldsättning. Stadens ekonomi bör granskas på koncernnivå, eftersom cirka hälften av investeringarna görs av dotterbolagen. Esbokoncernen investerade 785 miljoner euro år 2020. Koncernens lånestock har uppgått till 4 286 miljoner euro. Målen för följande fullmäktigeperiod är att stärka inkomstfinansieringsförmågan, dämpa ökningen av verksamhetsutgifterna, begränsa investeringsnivån och stoppa stads-koncernens lånestock och ytterligare få den att minska.

Coronaviruspandemins konsekvenser för stadens ekonomi år 2020 var dubbelriktade. Staden gick miste om klientavgifter inom småbarnspedagogiken, idrotts- och kulturtjänsterna samt social- och hälsovården. Coronapandemin ökade kostnaderna inom social- och hälsovårdssektorn, medan stängningsåtgärderna som förorsakades av pandemin minskade kostnaderna inom bildningssektorn. I och med coronastöden som staten beviljade år 2020 blev stadens resultat positivt.

Coronapandemin kommer att fortsätta inverka på ekonomin och verksamheten under den kommande fullmäktigeperioden. Den förvärrade arbetslöshetssituationen och företagens ekonomiska svårigheter samt den långsamma ekonomiska tillväxten minskar stadens skatteinkomstflöde. Avvecklingen av vård-, undervisnings- och välfärdsskulden, som samlades under pandemin 2020 och som fortsätter att samlas under 2021, ökar stadens utgifter och kräver resurser för serviceproduktionen.

3.1 STADENS OCH KONCERNENS EKONOMI OCH OMVÄRLD

Stadens verksamhetsintäkter och verksamhetskostnader samt verksamhetsbidrag

Inom staden och dess affärsverk och balansenheter uppgick de externa verksamhetsintäkterna till 404 miljoner euro, vilket var 14 miljoner euro mindre än året innan. Markförsäljningsvinsterna var 20 miljoner euro mindre än 2019. På grund av effekterna av coronapandemin var avgiftsintäkterna inom social- och hälsovårdssektorn 8 miljoner euro och inom bildningssektorn 6 miljoner euro mindre än året innan.

Verksamhetsutgifterna var sammanlagt 1,94 miljarder euro, vilket var 56 miljoner euro mindre än året innan. Social- och hälsovårdssektorns verksamhetskostnader ökade med 32,6 miljoner euro från 2019 särskilt på grund av de av coronaviruset föranledda kostnaderna för testning, spårning och skydd samt i och med att utgifterna inom den specialiserade sjukvården ökade med 8,1 miljoner euro. Inom teknik- och miljösektorn ökade kommunandelen för samkommunen Helsingforsregionens trafik med 21,5 miljoner euro från 2019.

Verksamhetsbidragets underskott var 1 526,4 miljoner euro, vilket var 70,7 miljoner euro mindre än utfallet av bokslutet 2019.

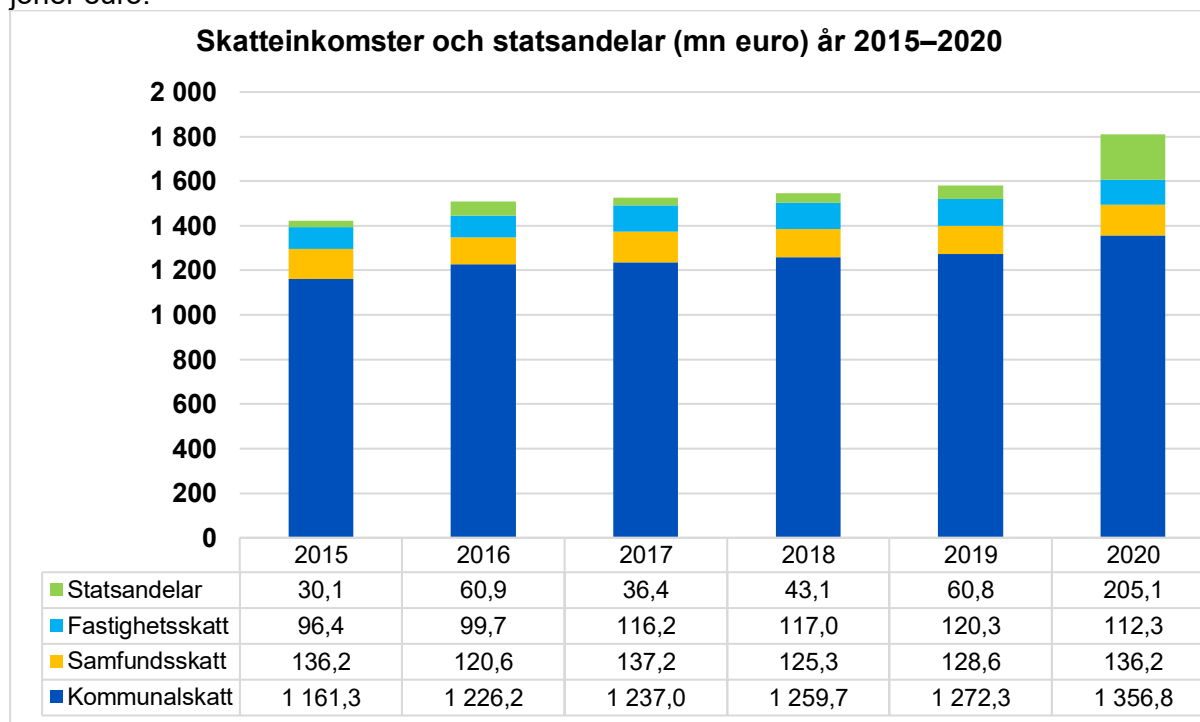
Utfallet av bokslutet 2020 är inte jämförbart med året innan på grund av coronapandemin och statens kompensationer. Nedan presenteras utfallen av resultaträkningen för 2019 och 2020 samt en uppgift om vad resultaträkningen för 2020 skulle ha varit utan coronastöd.

Resultaträkning 2019 och 2020 (1 000 euro)	BS 2019	BS 2020	BS 2020 utan coronastöd
Verksamhetsintäkter, externa	418 082	404 007	402 723
Tillverkning för eget bruk	12 438	12 158	12 158
Verksamhetsutgifter, externa	-1 886 235	-1 942 555	-1 942 555
Verksamhetsbidrag	-1 455 714	-1 526 391	-1 527 674
Skatteintäkter	1 521 184	1 605 340	1 569 240
Statsandelar	60 874	205 087	104 060
Finansieringsintäkter och -kostnader	45 072	20 379	20 379
Årsbidrag	171 412	304 416	166 005
Avskrivningar	-166 923	-174 976	-174 976
Nedskrivningar	-12 020	-343	-343
Räkenskapsperiodens resultat	-7 530	129 097	-9 314

Källa: Esbo stads bokslut 2019 och 2020 samt finansierings- och ekonomienheten 3/2021

Skatteintäkter och statsandelar

Den skattefinansiering som består av skatteintäkter och statsandelar uppgick till sammanlagt 1 810,4 miljoner euro och ökningen var 14,5 procent från 2019. Att skatteintäkterna ökade med 5,5 procent berodde bland annat på överföringen av skatteintäkterna till 2020 till följd av skattekontorsreformen 2019, på justeringarna av kommunalskatten mellan staten och kommunerna och på höjningen av kommunernas fördelningsandel av samfundsskatten för 2020 på grund av coronapandemin. Till följd av de beslut om höjning av statsbudgeten som fattades på grund av coronapandemin uppgick Esbos statsandelar för 2020 till sammanlagt 205,1 miljoner euro.

Källa: Esbo stads bokslut 2015–2020

År 2021 utjämnar Esbo inkomstskillnaderna mellan de andra kommunerna genom en utjämningsmekanism för statsandelen som baserar sig på skatteinkomsterna med uppskattningsvis 604 euro per invånare, det vill säga sammanlagt 168 miljoner euro.

Stadens årsbidrag och räkenskapsperiodens resultat 2020 och 2019

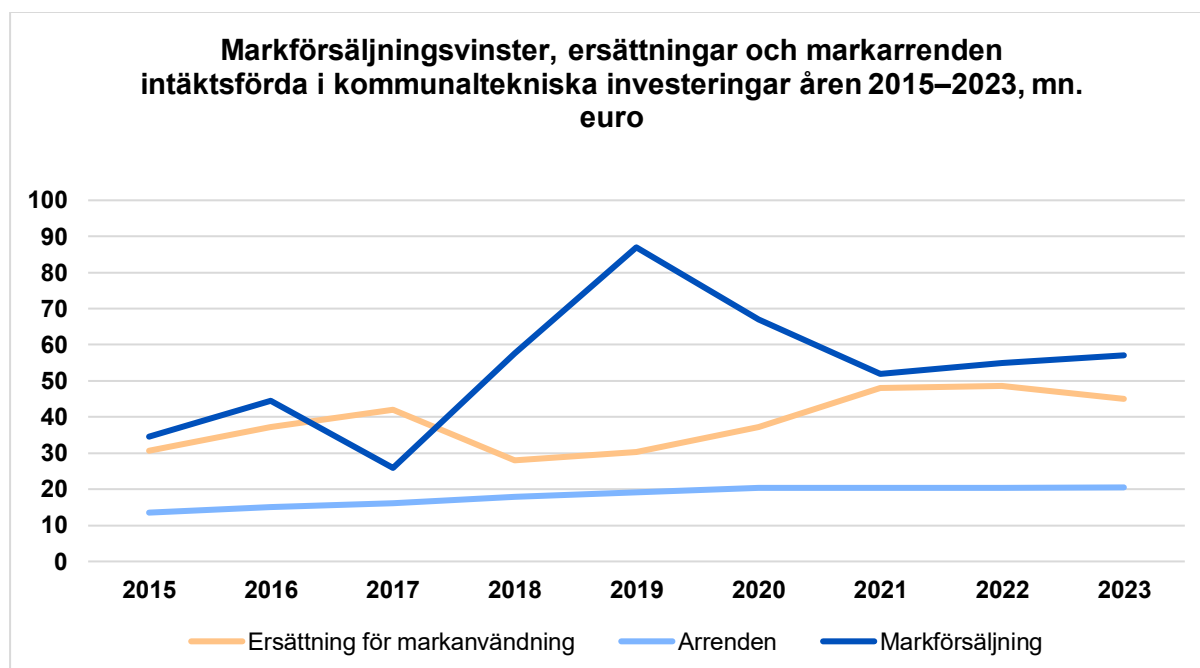
Stadens, affärsverkens och balansensheternas årsbidrag var 304,4 miljoner euro år 2020. Utan coronakompensationerna som staten betalade 2020 skulle årsbidraget ha varit 166 miljoner euro. Årsbidraget år 2019 var 171,4 miljoner euro.

Stadens, affärsverkens och balansensheternas resultat för räkenskapsperioden var 129,1 miljoner euro år 2020. Utan statens coronakompensationer skulle resultatet ha varit -9,3 miljoner euro. År 2019 var räkenskapsperiodens resultat -7,5 miljoner euro.

Markförsäljningsintäkter, markanvändningsavtalsersättningar och arrenden

Markanvändningsavtalen mellan markägaren och staden baserar sig på markanvändnings- och bygglagen. I avtalet kommer man överens om att markägaren deltar i kostnaderna för samhällsbyggandet i planområdet. Samtidigt kan man avtala om till exempel överlåtelse av allmänna områden till staden. Avtalsersättningarna till staden bygger på markens värdestegring när den planläggs. Avtalsinkomsterna används för infrastruktur som betjänar avtalsområdet samt efter att byggandet genomförts för objekt som definierats i avtalen. Stadens plikter enligt markanvändningsavtal uppgick enligt bokslutet 2020 till 243 miljoner euro (217 miljoner euro år 2019).

Intäkterna av markförsäljning var cirka 67,9 miljoner euro år 2020. År 2019 var intäkterna av markförsäljning cirka 90,7 miljoner euro. Markanvändningsavtalsersättningarna uppgick till 37,2 miljoner euro (30,2 miljoner euro år 2019). De externa arrendeinkomsterna uppgick till 20,4 miljoner euro år 2020 (19,2 miljoner euro år 2019).

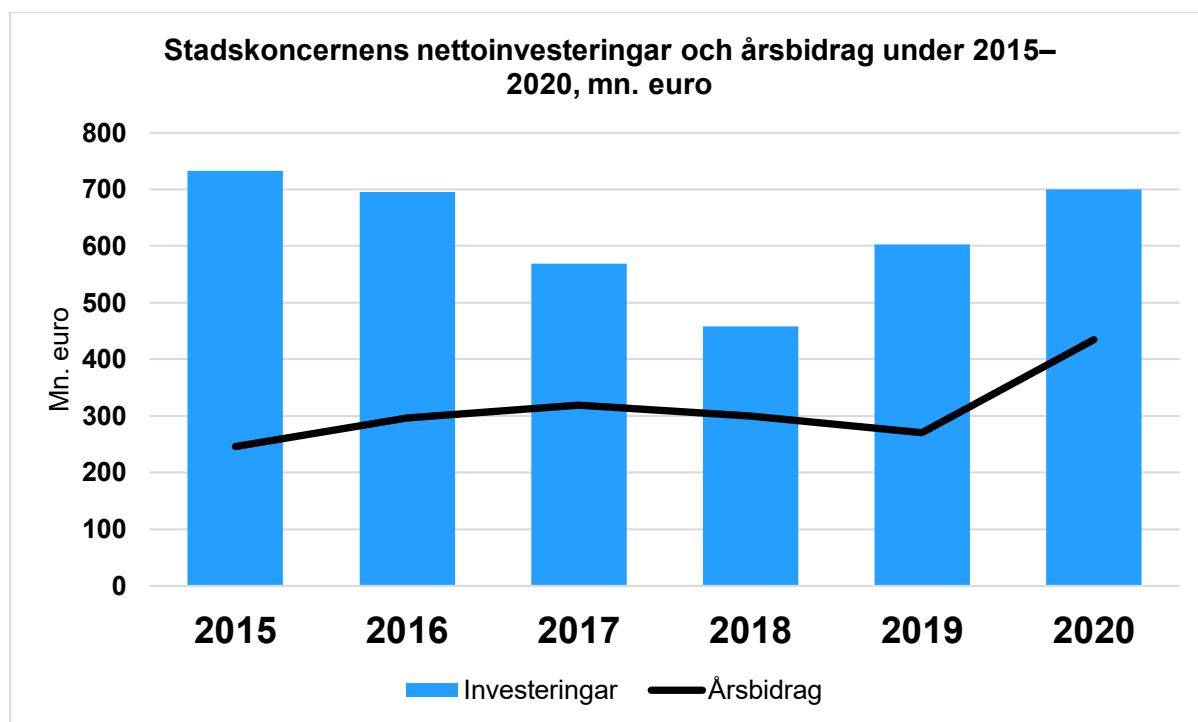

Källa: Teknik- och miljösektorn 4/2021

3.2 STADENS OCH KONCERNENS INVESTERINGAR OCH LÅN

Stadens och koncernens investeringar samt koncernens årsbidrag och resultat

Esbokoncernen genomförde bruttoinvesteringar med sammanlagt 784,6 miljoner euro år 2020. Koncernens nettoinvesteringar, minus mottagna finansieringsandelar, uppgick till 699,7 miljoner euro. Esbokoncernens resultat var 104,0 miljoner euro år 2020, medan det år 2019 var -53,4 miljoner euro. Koncernens årsbidrag steg till 435 miljoner euro år 2020. Koncernens årsbidrag var 270,1 miljoner euro år 2019.

Källa: Koncernförvaltningens finansierings- och ekonomienhet 3/2021

Av koncernsammanslutningarna genomfördes flest investeringar av

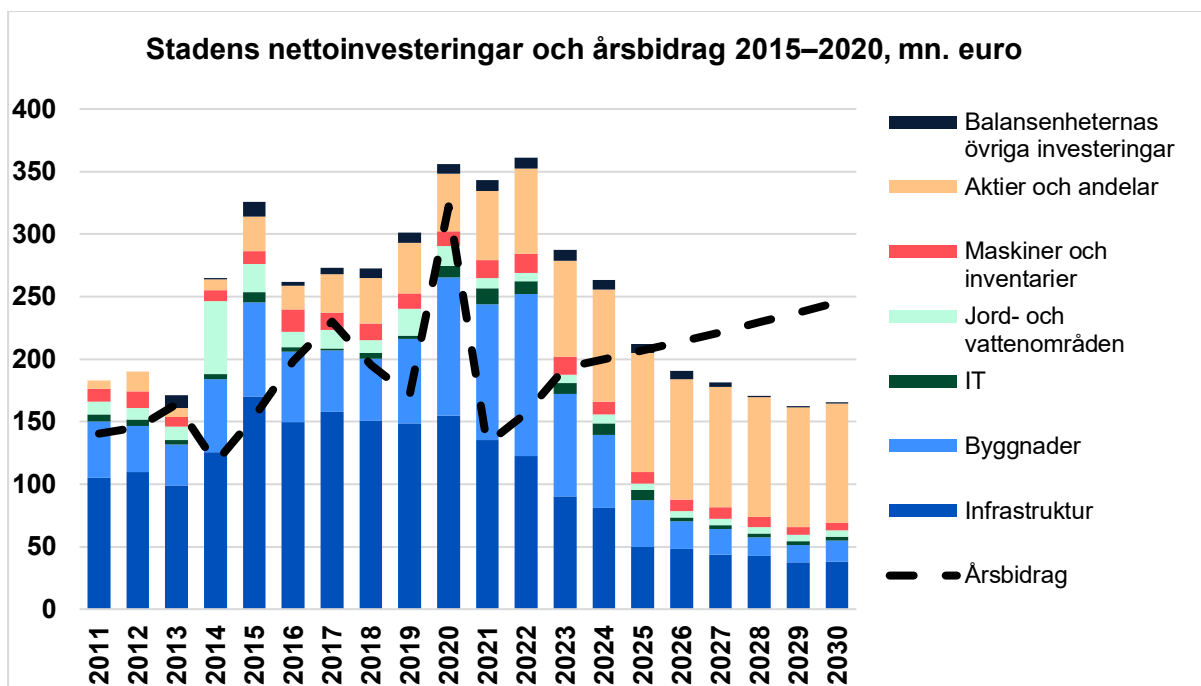
- ❖ Länsimetro Oy 166 miljoner euro minus statsunderstödsandelen,
- ❖ Esbo bostäder Ab 84 miljoner euro och
- ❖ KOy Espoon koulu- ja päiväkoti tilat 22 miljoner euro.

Av samkommunerna genomfördes flest investeringar av HRM och HUS,

- ❖ av HRM:s investeringar var Esbos andel 65 miljoner euro och
- ❖ av HUS investeringar var Esbos andel 44 miljoner euro.

År 2020 finansierades 62,1 procent av Esbokoncernens investeringar med inkomstfinansiering. År 2019 finansierades 44,8 procent av investeringarna med inkomstfinansiering.

Stadens och dess affärsverks samt balansensheternas andel av bruttoinvesteringarna var 424,5 miljoner euro. Efter avdrag av finansieringsandelarna var nettoinvesteringarna 342,2 miljoner euro. Tillväxten jämfört med fjolåret var 48 miljoner euro. År 2020 finansierades 89 procent av investeringarna med internt tillförda medel i staden och dess affärsverk samt balansensheterna, medan siffran år 2019 var 58,3 procent.

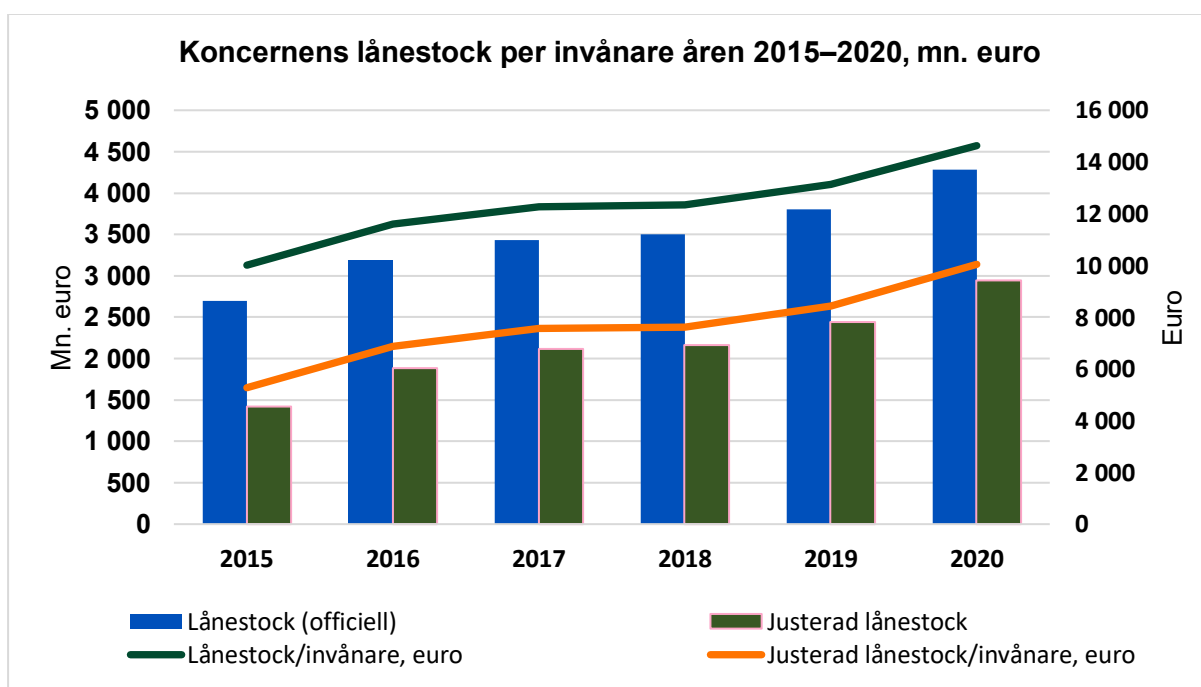
Källa: Koncernförvaltningens finansierings- och ekonomienhet 3/2021

Stadens och koncernens lånestock

Stadens och dess affärsverks samt balansenheterens lånestock var 1 241 miljoner euro i slutet av år 2020. Lånestocken utan koncernkontots saldo var 1 111 miljoner euro. Lånestocken i euro per invånare var 4 235 euro.

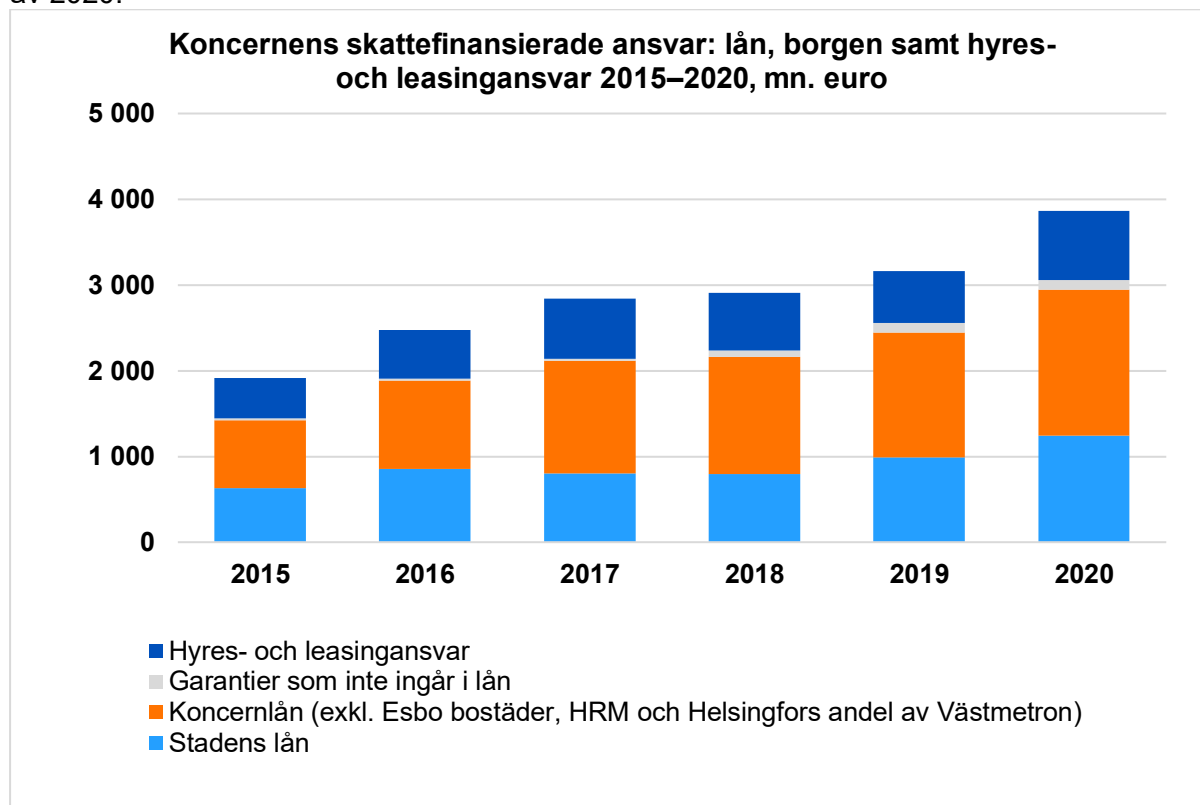
Hela Esbokoncernens lånestock var 4 286 miljoner euro vid utgången av år 2020 och ökningen var 483 miljoner euro från 2019. Koncernens lånestock var 14 632 euro per invånare.

Koncernens skattefinansierade justerade lånestock minus lån från Esbo bostäder Ab och samkommunen HRM samt Helsingfors andel av Västmetron var 2 886 miljoner euro. Den justerade lånestocken var 9 851 euro per invånare.

Källa: Koncernförvaltningens finansierings- och ekonomienhet 3/2021

I diagrammet nedan granskas Esbokoncernens skattefinansierade ansvar inklusive lån, borgen samt hyres- och leasingansvar, som i sin helhet uppgick till 3,8 miljarder euro vid utgången av 2020.

Källa: Koncernförvaltningens finansierings- och ekonomienhet 3/2021

Esbo och gränsvärden för kriskommunförfarandet

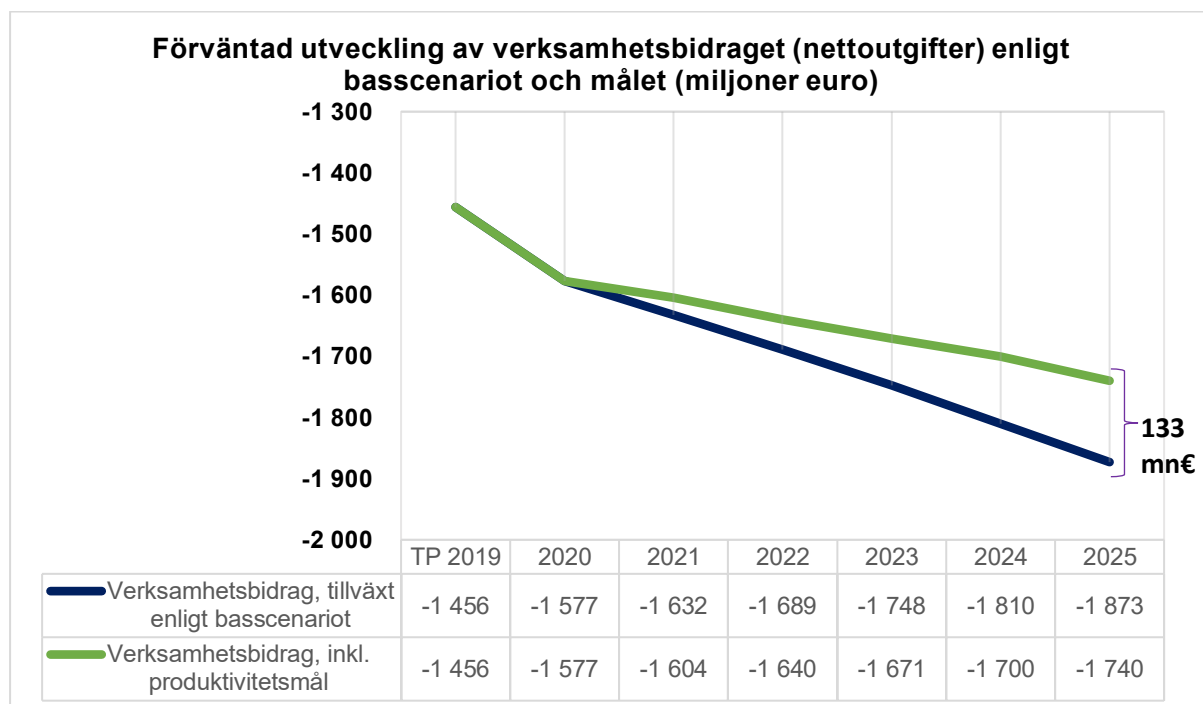
Esbokoncernen fyllde två kriterier i 118 § i kommunallagen om utvärderingsförfarandet i fråga om en kommun som har en speciellt svår ekonomisk ställning:

- lånebeloppet per invånare i kommunkoncernen överskrider det genomsnittliga lånebeloppet för alla kommunkoncerner i Finland med minst 50 procent och
- kommunkoncernens relativa skuldsättning är minst 50 procent.

Under ekonomiplansperioden 2021–2023 ökar Esbokoncernens lånestock ytterligare i och med det omfattande investeringsprogrammet och lånestocken beräknas stiga till cirka 5,3 miljarder euro 2024. I budgeten 2021 har det förutspåtts att lånestocken börjar minska 2025.

Godkännande av produktivets- och anpassningsprogrammet En ekonomiskt hållbar stad

Fullmäktige godkände 19.10.2020 produktivets- och anpassningsprogrammet En ekonomiskt hållbar stad för 2021–2025. Programmets mål är att planmässigt bromsa upp tillväxten inom driftsekonomin med 147 miljoner euro jämfört med basscenariot före utgången av 2025 genom att genomföra programmets riktlinjer och åtgärder. Detta förutsätter att ökningen av verksamhetsbidraget dämpas med 133 miljoner euro under de följande fem åren och att intäkterna från fastighetsskatten ökas med 14 miljoner euro.

Källa: Koncernförvaltningens finansierings- och ekonomienhet 2021

Målet är att sänka investeringsnivån med 10 procent genom att granska hur projekten genomförs samt deras omfattning och kostnader. Kostnadseffektiviteten hos tjänsterna och processerna kommer att utvecklas systematiskt. De 34 riktlinjerna i programmet styr planeringen, ledningen och resursfördelningen av stadens verksamhet och ekonomi och beredningen av beslutsfattandet ända fram till 2025. Resultatenheternas ansvarsfördelning har fastställts i fråga om åtgärder och deras målsättningar i euro. Hösten 2022 kommer man att granska genomförandet av programmet och dess inverkan på utvecklingen av driftsutgifterna och investeringarna. Under programperioden kommer också användningen av fonderna att granskas.

Revisionsnämndens slutsatser

Stadens resultat och årsbidrag för 2020 uppnåddes betydligt bättre än vad som uppskattades i budgeten på grund av statens coronakompensationer av engångsnatur samt den exceptionella överföringen av skatteinkomsterna för 2019 till 2020. Staden fick skattefinansiering, det vill säga skatteintäkter och statsandelsintäkter, till ett belopp av sammanlagt 1 810 miljoner euro, vilket var 14,5 procent mer än 2019. Utan coronastödet av engångsnatur som staten betalade 2020 skulle Esbos skatteinkomster ha varit cirka 36 miljoner euro mindre och statsandelarna 101 miljoner euro mindre.

Fullmäktigeperiodens mål att få koncernens lånestock (exklusive Esbo bostäder och HRM) att börja minska i slutet av fullmäktigeperioden uppnåddes inte. Stadskoncernens skulder och ansvar har fortsatt att öka år 2020. Målet för programmet En ekonomiskt hållbar stad

är att bromsa upp tillväxten inom driftsekonomin och sänka stadens investeringsnivå med 10 procent.

Esbos ekonomiska omvärld begränsas av den långsamma ekonomiska tillväxten under de närmaste åren samt koncernens ökande skuldbörda och investeringstrycket. Dessutom betalar Esbo årligen andra kommuner utjämnning av skatteintäkter. Utjämningsbeloppet beräknas uppgå till 168 miljoner euro 2021. Samtidigt måste den växande staden utveckla sitt serviceutbud så att det svarar mot bland annat sysselsättningsutmaningarna, den ökade kulturella mångfalden och den åldrande befolkningen samt samhällets digitalisering. Dessutom kommer avvecklingen av vård-, undervisnings- och välfärdsskulden till följd av coronaviruspandemin under de närmaste åren att kraftigt öka stadens utgifter och kräva resurser för tjänsteproduktionen.

Revisionsnämndens rekommendationer

Verkställandet av produktivets- och anpassningsprogrammet En ekonomiskt hållbar stad är nödvändigt för att uppnå balans i stadens och koncernens ekonomi. Stadens ledning och personal samt förtroendevalda ska målmedvetet fortsätta vidta balanserings- och produktivetsåtgärder.

Coronapandemins konsekvenser för stadens ekonomi och tjänster ska presenteras för fullmäktige i samband med den ekonomiska rapporteringen.

3.3 PLACERINGSFONDER

Den största av stadens placeringsfonder är investeringsfonden för basservice och markanskaffning, vars syfte är att trygga finansieringen av stadens investeringar i basservice och markanskaffning på lång sikt. Ur investeringsfonden för basservice och markanskaffning har i enlighet med budgeten budgeterats en överföring av medel på 15 miljoner euro per år för nästa treårsperiod. Fram till 2018 hade staden också en fond för utveckling av basservicen varifrån det årligen överfördes medel genom fullmäktiges beslut för finansiering av investeringar i basservice. Fonderna grundades när staden sålde andelar av Esbo Elektriska Ab åren 2002 och 2006. Övriga placeringsfonder som förvaltas av centralförvaltningen är fonden för utveckling av näringar och sysselsättning, skadefonden och investeringsfonden. Dessutom har staden en likviditetsfond för förvaltning av stadens dagliga penningmedel.

Enligt kommunallagen beslutar fullmäktige om grunderna för stadens placeringsverksamhet. Fullmäktige har i förvaltningsstadgan utfärdat allmänna anvisningar om placering av stadens medel. Fullmäktige har godkänt stadgorna för fonderna och användningsändamålen för deras medel. Stadsstyrelsen beslutar om de långsiktiga principerna för placeringsverksamheten, stadsdirektören om den årliga placeringsplanen och finansieringsdirektören om verkställighet. Staden följer FN:s principer för ansvarsfull placering och förbinder sig att främja och genomföra ansvarsfull placeringsverksamhet.

Den osäkerhet som orsakades av coronapandemin påverkade marknaden kraftigt våren 2020. Marknaden återhämtade sig dock snabbt till följd av centralbankernas penningpolitiska och staternas finanspolitiska stimulans. Effekterna på fonderna av den kris som orsakades av coronapandemin följdes och utvärderades i Esbo under 2020, men inga betydande förändringar

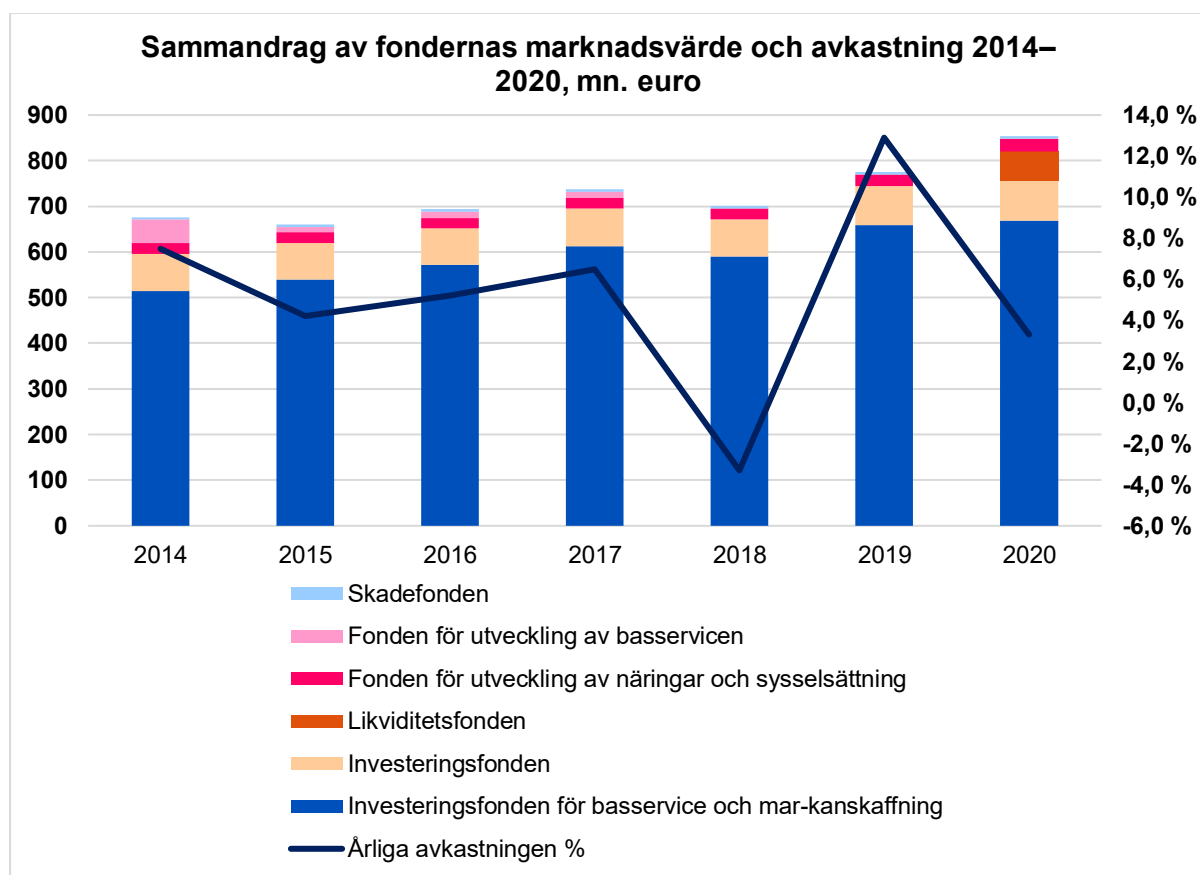
gjordes i placeringarna. Rapporteringen och uppföljningen av fonderna har förbättrats under 2020 bland annat genom att staden skaffat ett nytt system för uppföljning av placeringar, skapat en modell för rapportering av alternativa placeringar samt förbättrat modellerna för modellering av riskscenarier för placeringar.

Esbo stads placeringsfonders marknadsvärde var 853,7 miljoner euro vid utgången av 2020 och avkastningen 3,32 procent från ingången av 2020. Esbos placeringsfonder är exceptionellt stora i kommunsektorn. Utvecklingen av dem har därför huvudsakligen jämförts med utvecklingen av pensionsfonderna. Pensionstillgångarnas avkastning var enligt Arbetspensionsförsäkrarna Tela nominellt 4,8 procent och reellt 4,6 procent 2020.

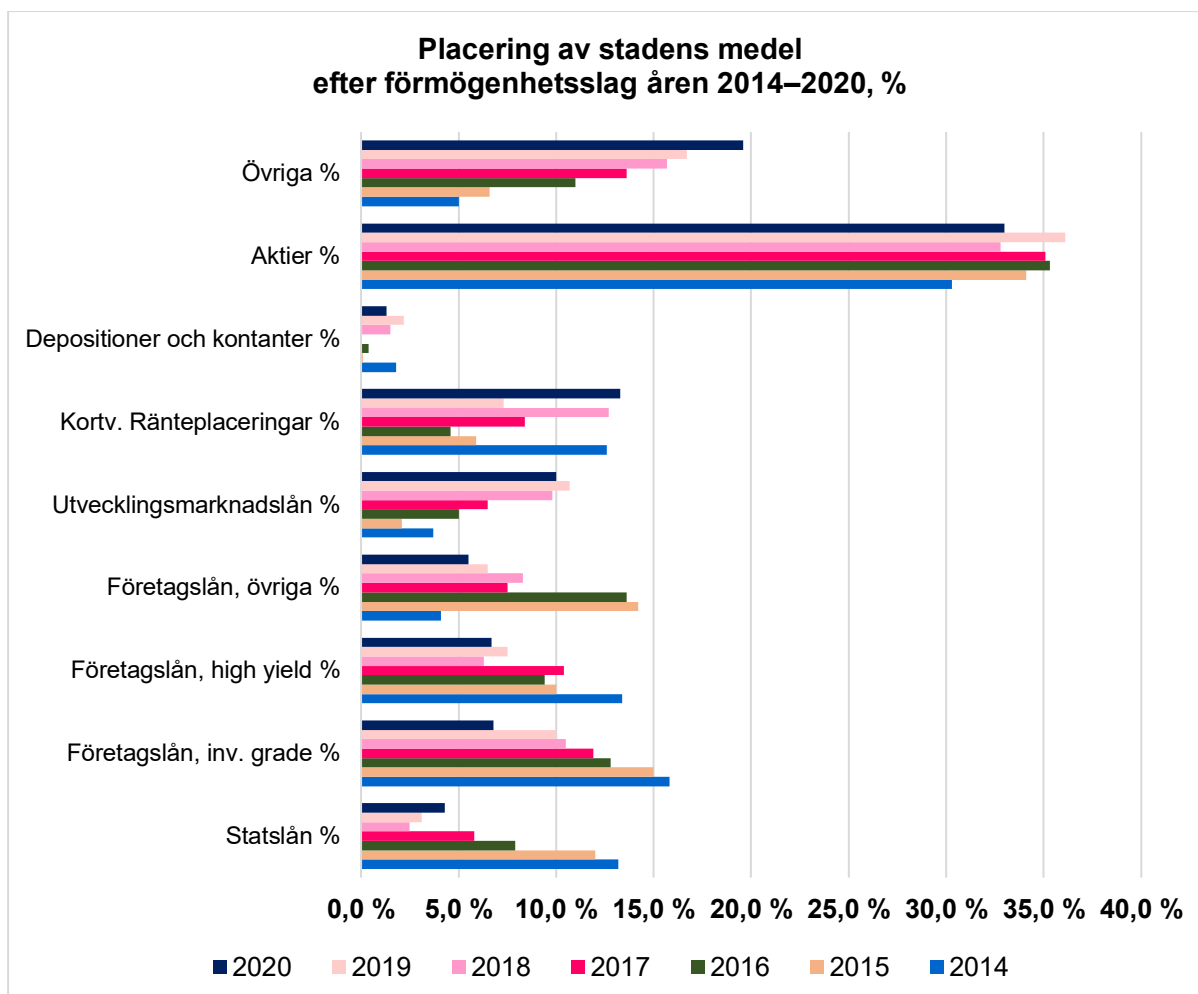
Fondernas placeringar 31.12.2020 enligt marknadsvärde

Fond	Placeringarnas värde, euro	Avkastning från årets början, euro	Avkastning från årets början, procent
Investeringsfonden för basservice och markanskaffning	668 841 244	26 907 382	4,17
Investeringsfonden	86 414 590	595 073	0,69
Likviditetsfonden	65 150 568	152 584	0,28
Fonden för utveckling av näringar och sysselsättning	27 280 721	10 888	0,02
Skadefonden	5 968 491	32 462	0,6
TOTALT	853 655 614	27 698 388	3,32

Källa: Esbo stads placeringsfonders månadsrapport 31.12.2020

Källa: Balansförvaltningsrapporter 2014–2019 samt månadsrapport 31.12.2020

Källa: Balansförvaltningsrapporter 2014–2019 samt månadsrapport 31.12.2020

I investeringsfonden för basservice och markanskaffning avsattes år 2006 inkomsterna från försäljningen av energibolaget och dess startkapital var 363,9 miljoner euro. Fondens syfte är att trygga finansieringen av stadens investeringar i basservice och markanskaffning på lång sikt. Fondens avkastning ska användas till finansiering av investeringar och markanskaffning. Utgångspunkten för fonden är att bevara kapitalets realvärde. Fondens tillgångar var i slutet av 2020 placerade i penningmarknadsplaceringar (5,1 procent), masskuldebrevslån (34,5 procent), aktier (42,7 procent) och alternativa investeringar (17,6 procent). Fondens årliga avkastning har under de senaste fem åren varit 5,15 procent. Av fondens avkastning överfördes i enlighet med budgeten 15 miljoner euro år 2020.

Investeringsfondens ändamål är att trygga den markanskaffning som stadens utveckling förutsätter, genomföra de tröskelinvesteringar och utjämna de ekonomiska verkningar som utvecklingen av stadsstrukturen ger upphov till samt genomföra det investeringsprogram och de investeringar som fullmäktige godkänner utan att jämvikten i stadens ekonomi äventyras.

Likviditetsfonden är ett verktyg inom kassahanteringen och via den kan det göras placeringar av kassamedel om likviditetsläget tillåter det. Enligt förvaltningsstadgan får kassamedel placeras endast i likvida ränteinstrument. På grund av Esbo stads investeringstakt och den låga räntenivån har inga placeringar gjorts av kassamedel under de föregående åren. Våren 2020 förberedde man sig med tanke på finansieringen på en ekonomisk avmattning som coronakrisen eventuellt orsakar genom att i enlighet med budgeten lyfta lånefullmakten för 2020 i sin helhet med framförhållning. Staten har också beviljat kommunerna stöd för att hantera coronakrisen. Dessa åtgärder har garanterat stadens likviditet och höjt kontantbufferten. Med

tanke på likviditetshanteringen gjorde Esbo hösten 2020 placeringar på 50,0 miljoner euro och 15 miljoner euro från likviditetsfonden till en kort räntefond.

Ändamålet med fonden för utveckling av näringar och sysselsättning är att främja näringslivets verksamhetsförutsättningar och därigenom sysselsättningen i Esbo. Produktiva och ekonomiskt sunda projekt kan stödjas antingen genom placeringar i olika former eller genom utlåning så att konkurrensläget inte snedvrids och fondens kapital kan tryggas. Fonden äger fastigheter samt mark- och vattenområden och en del är placerad i placeringsfonder. Fondens eget kapital uppgick vid utgången av 2020 till sammanlagt 53,7 miljoner euro, varav 27,3 miljoner euro hade placerats i fonderna.

Skadefondens ändamål är att täcka betalningar på grundval av stadens borgensansvar, betydande skador som drabbar stadens eller dess dottersammanslutningars egendom eller annan egendom för vilken staden eller dess dottersammanslutningar ansvarar samt övriga betydande skador som staden ansvarar för, till den del som stadens försäkringar inte täcker dem eller då skadans värde underskrider självriskandelen per skada. Också stadens dottersammanslutningar har anslutits till skadefonden i tillämpliga delar för att uppnå ett enhetligt försäkringsskydd och en enhetlig skadebehandling. År 2020 betalades ur skadefonden 280 886 euro i ersättningar i anslutning till eldsvådor i fastigheter i Karabacka och Fågelskogen åren 2019 och 2020.

Revisionsnämndens slutsatser

Coronapandemin påverkade marknaden kraftigt våren 2020. Marknaden återhämtade sig dock snabbt, och portföljerna för Esbo stads placeringsfonder blev positiva före utgången av året.

Stadens placeringsfonder har sina egna uppgifter enligt förvaltningsstadgan och för dem har allokeringsgränser fastställts som stämmer överens med placeringsprinciperna och placeringsplanen och som fastställer vikter för olika förmögenhetsklasser. De olika allokeringsgränserna bestämmer i hög grad fondernas risknivå och avkastningsprofil.

3.4 UPPFÖLJNINGSUPPGIFTER OM PERSONALEN SAMT ENKÄTEN KOMMUN10

Vid utgången av 2020 hade staden 14 951 anställda, 325 fler än år 2019. Antalet anställda ökade inom alla sektorer, men i synnerhet inom bildningssektorn och social- och hälsovårdssektorn. Antalet årsverken för stadens egen personal uppgick till 11 701, vilket var 2,1 procent mer än året innan.

Personalnyckeltal

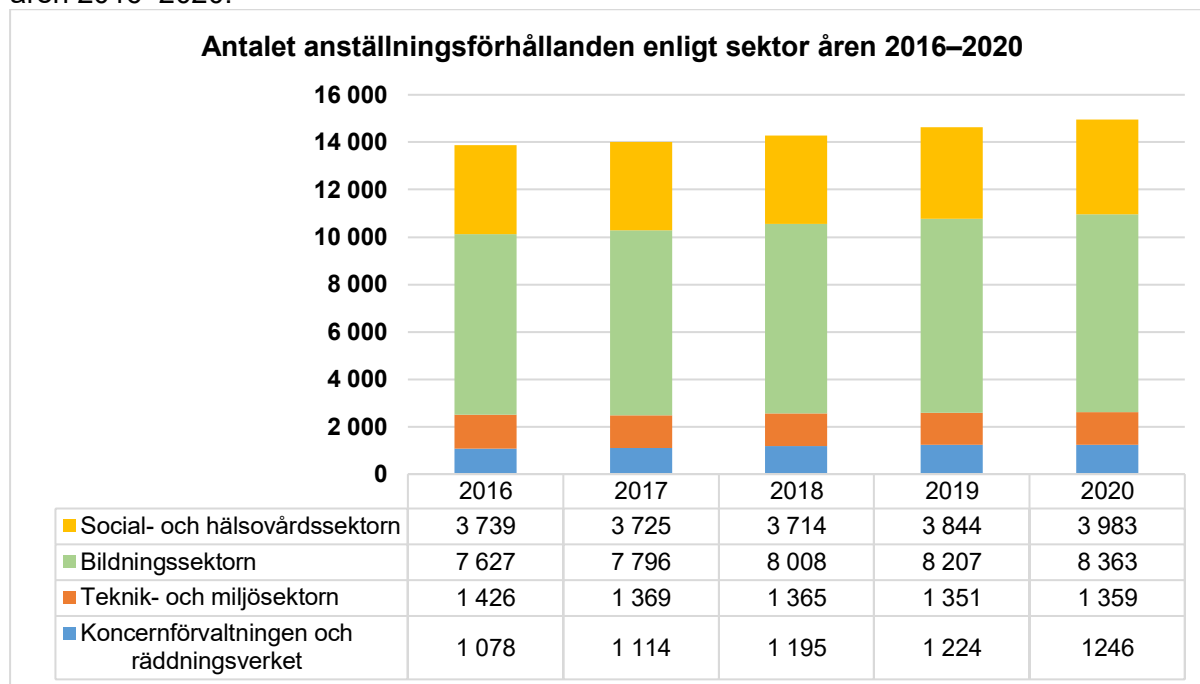
Antalet fast anställda vid staden ökade under året med 205 och antalet visstidsanställda med 120. År 2020 var antalet invånare per anställd i staden 19,6. De fast anställdas avgångssättning ökade något, men andelen anställda med invandrabakgrund av personalen ökade ytterligare. År 2020 gick 214 personer i pension, av vilka 188 gick i ålderspension.

Andelen fast anställda vid staden var 80,5 procent år 2020, vilket är 0,4 procentenheter mindre än i fjol. Kvinnornas andel av personalen var 79,5 procent. Medelåldern för de fast anställda

var 46 år som de föregående åren. Av personalen hade 30,1 procent högre högskoleexamen, vilket var 0,4 procentenheter mer än året innan.

Antalet kalkylerade årsverken som skaffats som hyrd arbetskraft var cirka 730 år 2020, medan antalet året innan var cirka 900. Användningen av hyrd arbetskraft minskade klart på grund av att stadens tjänster delvis var stängda till följd av coronapandemin våren 2020 och i slutet av året. Användningen av hyrd arbetskraft minskade i synnerhet inom bildningssektorn och social- och hälsovårdssektorn.

I diagrammet nedan beskrivs utvecklingen av antalet anställningsförhållanden enligt sektor åren 2016–2020.

Källa: Uppföljningsuppgifter om Esbo stads personal 2020

Ökningen av personalkostnaderna var behärskad under året trots coronapandemin. Kostnaderna var 688 miljoner euro och de steg med 2,3 procent från året innan. Kostnaderna för hyrd arbetskraft var 29,3 miljoner euro och de minskade med 15,6 procent från året innan. Seure Henkilöstöpalvelut Oy:s andel av hyrd arbetskraft var 82,5 procent.

Stadens upphandling av tjänster uppgick till totalt 918 miljoner euro år 2020 och ökningen var 4,2 procent från året innan. I priset på köpta tjänster ingår utöver tjänsteproducenternas personalkostnader även andra kostnader.

Utvecklingen av personalkostnaderna och kostnaderna för hyrd arbetskraft åren 2016–2020

Mn euro	2016	2017	2018	2019	2020
Personalkostnader	633	619	641	672	688
Kostnader för hyrd arbetskraft	28	28	30	35	29

Källa: Uppföljningsuppgifter om Esbo stads personal 2020

Coronapandemin påverkade stadens personal år 2020. Konsekvenserna syntes både i verksamheten och i de nyckeltal som beskriver personalen. En del av personalen övergick till distansarbete, men en stor del av personalen inom tjänsteproduktionen arbetade på normalt sätt i stadens lokaler också under coronatiden. Den brådska och belastning som coronapandemin orsakade i arbetet ökade i synnerhet i social- och hälsovårdssektorns uppgifter.

Resurspool

Staden tog i bruk en resurspool för personalen under vårens undantagsförhållanden till följd av coronapandemin. Genom resurspoolen säkerställdes att de kritiska tjänsterna fungerar genom omfördelning av personal inom staden. Uppgifterna riktades till personer vars uppgifter upphörde eller minskade avsevärt under undantagsförhållandena. Personer som avlagt närvårdarexamen överfördes till exempel från bildningssektorn till att arbeta som närvårdare inom social- och hälsovårdssektorn. Dessutom överfördes personer från sina egna uppgifter till att arbeta som tvätteriarbetare, parkskötare, matutdelare och vaktmästare vid mödra- och barnrådgivningar. Resurspoolen var öppen i mars–maj och åter i december. Cirka 350 anställda övergick tillfälligt till andra uppgifter via resurspoolen.

Rekryteringsutmaningar vid besättandet av lediga vakanser

År 2020 ledigförklarades 4 042 ordinarie och långa, tidsbundna vakanser, vilket var 670 fler arbetsuppgifter än året innan. I genomsnitt söktes ett ledigt jobb av åtta sökande. Rekryteringsutmaningarna gällde samma yrkesområden som tidigare, såsom den svenska småbarnspedagogiken, undervisningen och specialundervisningen, den finska specialundervisningen samt uppgifterna som lärare och speciallärare inom den finska småbarnspedagogiken. Inom social- och hälsovårdssektorn var utmaningen att rekrytera läkare, socialarbetare, närvårdare inom hemvården, psykologer och sjukskötare.

Anonym rekrytering

Ett mer omfattande pilotförsök med anonym rekrytering inleddes i Esbo i mitten av september. Före utgången av året rekryterade staden cirka 40 personer genom anonym rekrytering. Anonymiteten slopas i systemet efter att de som kallas till intervju har valts. Utgångspunkten för anonym rekrytering är att öka jämställdheten och likabehandlingen i jobbsökningsskedet. Både cheferna och arbetssökandena hade positiva erfarenheter, så cheferna kan om de så vill använda anonym rekrytering också 2021.

Byte av stadens personaldatasystem

I januari 2021 tog staden i bruk det nya personaldatasystemet Sarastia, som har skaffats från ett av staden delägt in house-bolag. Det har förekommit problem med ibruktagandet av systemet bland annat vid betalningen av löner och arvoden och det har förekommit fel i personuppgifterna. I april 2021 åtgärdas problemen fortfarande med systemleverantören.

Enkäten Kommun10 i Esbo

Enkäten Kommun10, som genomförs vartannat år, utreder den kommunalt anställda personalens arbetsförhållanden och förändringar som sker i arbetet samt hur arbetslivet påverkar personalens hälsa och välmående. Med hjälp av enkäter kartläggs upplevelsen av arbetslivskvaliteten och förändringarna i arbetet för de anställda i kommunerna som deltar i undersökningen. År 2020 svarade 73 procent av Esbo stads personal på Kommun10-enkäten. På basis av resultaten gjordes viktiga iakttagelser i anslutning till arbetet, arbetsgemenskapen, ledningen och orken i arbetet.

Arbetsmotivationen som de anställda upplevt bibehölls på en god nivå hos de anställda vid staden, men i åldersgrupperna under 40 och 30 år minskade den något. Hotet om att arbetsmängden skulle öka över toleransen behölls oförändrad på stadsnivå jämfört med den föregående undersökningen, men ökade i åldersgrupperna 30–49 år. Även återhämtningen från arbetsdagens belastning var sämre för personer under 30 år än i andra åldersgrupper.

I fråga om mätarna för arbetsgemenskapens funktion och det sociala kapitalet bibehölls en god nivå när de granskades på stadsnivå. 10 procent av dem som svarade rapporterade om diskriminering och mobbning på arbetsplatsen, vilket var en lika stor andel som 2018. 26 procent av dem som upplevt diskriminering och nästan hälften av dem som upplevt mobbning på arbetsplatsen meddelade arbetsgivaren om det.

Närledarskap och beslutsfattande i den högre ledningens verksamhet upplevdes som rättvist och de svarande har på basis av resultaten fått en positivare erfarenhet av ledarskap. Det fördes mer sällan individuella utvecklingssamtal granskat på stadsnivå än 2018, men de samtal som fördes upplevdes enligt svaren vara nyttiga. Fortbildningen bedömdes mer sällan vara tillräcklig jämfört med 2018. Möjligheterna att påverka förändringarna upplevdes på stadsnivå vara bättre än under tidigare år.

Av de personer som svarade trodde 68 procent att de skulle orka i arbetet fram till pensionsåldern. 16 procent av dem som svarade har övervägt pensionering och största delen av dem finns i åldersgruppen över 60 år. 43 procent av dem som svarade har övervägt att byta arbetsgivare, vilket syns mer i de yngre åldersgrupperna. 80 procent av dem som svarade skulle rekommendera Esbo som arbetsgivare för sina vänner, vilket är tre procentenheter mer än år 2018.

Revisionsnämndens slutsatser

Coronapandemin har belastat stadens personal år 2020 och fortfarande i början av 2021.

År 2020 användes en resurspool för att trygga tillräckliga personalresurser för social- och hälsovårdssektorn under coronapandemin.

På stadsnivå har man inte förmått ta fram ett fungerande och entydigt sätt att jämföra utvecklingen av egen verksamhet, inhyrd arbetskraft och upphandling av tjänster. Som orsak har man bland annat angett att upphandlade tjänster inte alltid utgör alternativ till eget arbete eller inhyrt arbete. Egen och inhyrd arbetskraft följs upp sektorvis i form av personalmängd och kostnad.

Det finns fortfarande i april problem med funktionerna i det personaldatasystem som togs i bruk i början av 2021.

Revisionsnämndens rekommendation

Utöver personalmängd ska man också granska inhyrd arbetskraft och upphandlade tjänster enligt verksamhet och sektor för att få en helhetsbild av tjänsteproduktionen.

3.5 UTVECKLINGEN AV SYSSELSÄTTNINGSLÄGET

De sysselsättningsmål som var bindande resultatmål uppnåddes inte 2020. Det rådande coronapandemiläget bidrog i betydande grad till utebliven realisering. Sysselsättningsgraden har sjunkit i strid med målet och arbetslöshetsgraden har samtidigt stigit till följd av coronapandemin. Ökningen av kommunandelskostnaderna för arbetsmarknadsstödet var klart större än vad som uppskattades i budgeten. I strid med resultatmålen har dessutom arbetslöshetsgraden bland unga och utlänningar ökat på grund av coronaläget.

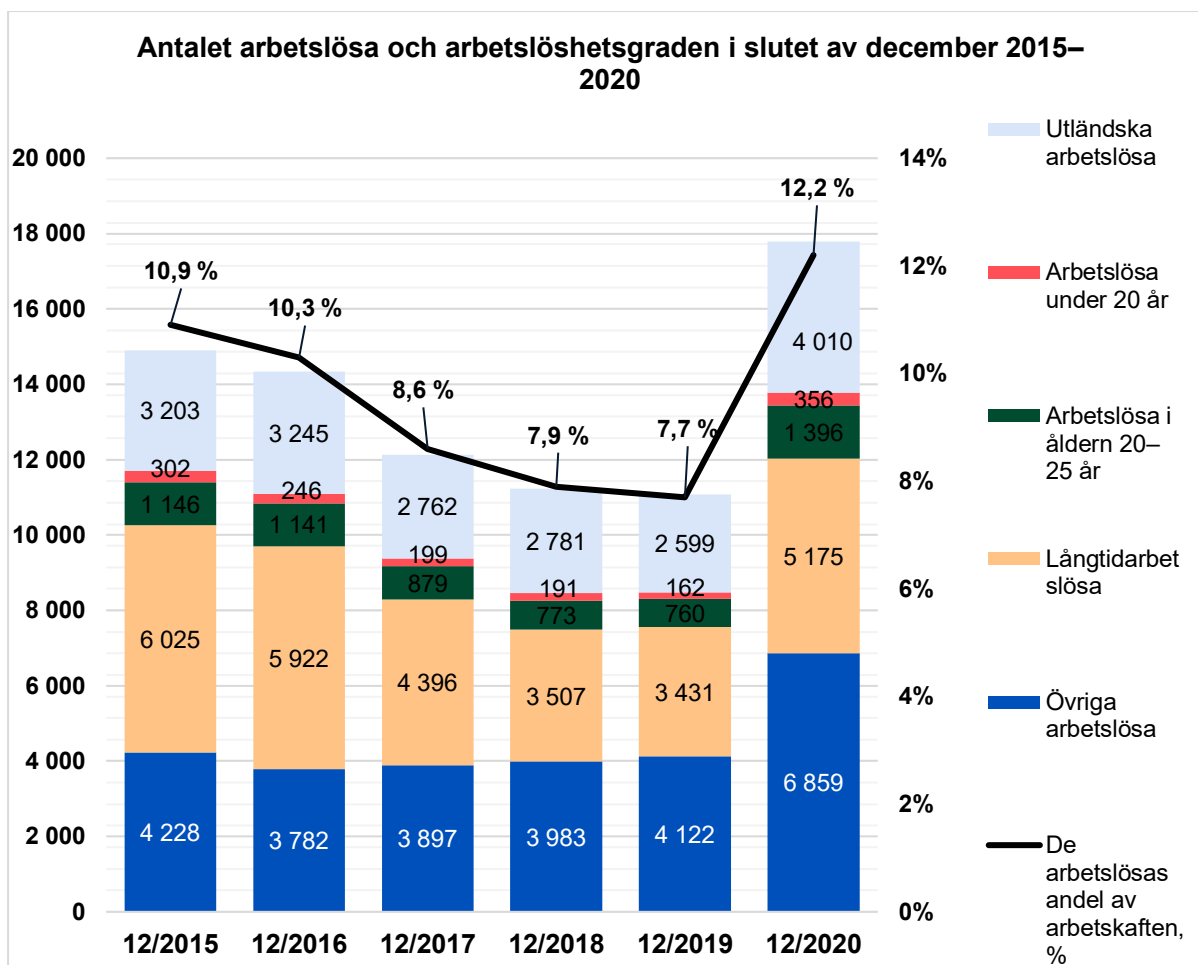
I budgeten för 2021 konstateras att utvecklingen av sysselsättningen i avgörande grad påverkas av hur den internationella exportmarknaden samt efterfrågan på inhemska produkter och tjänster kan återhämta sig från det uppehåll som coronakrisen orsakat. Detta påverkas bland annat av de coronabegränsningar som tillämpas. Effekterna av coronapandemin kommer fortfarande att synas i arbetslöshetssiffrorna för 2021.

I Esbo fanns 123 907 jobb enligt det senaste officiella arbetsplatsantalet från 2018. Utvecklingen av antalet arbetsplatser kan bedömas utifrån Statistikcentralens urvalsbaserade arbetskraftsundersökning, enligt vilken antalet arbetsplatser under de senaste tre åren har ökat med cirka tre procent per år. Det ungefärliga uppskattade antalet arbetsplatser år 2020 var cirka 130 000. Antalet arbetsplatser i företag var i januari–november 2020 cirka 109 000, vilket var omkring 3 500 färre än för ett år sedan.

Esbos arbets- och näringsbyrå hade 1 735 lediga jobb i slutet av 2020. Antalet lediga jobb var 16 procent mindre än året innan. Fram till februari 2020 hade antalet lediga jobb ökat nästan utan avbrott i över två år.

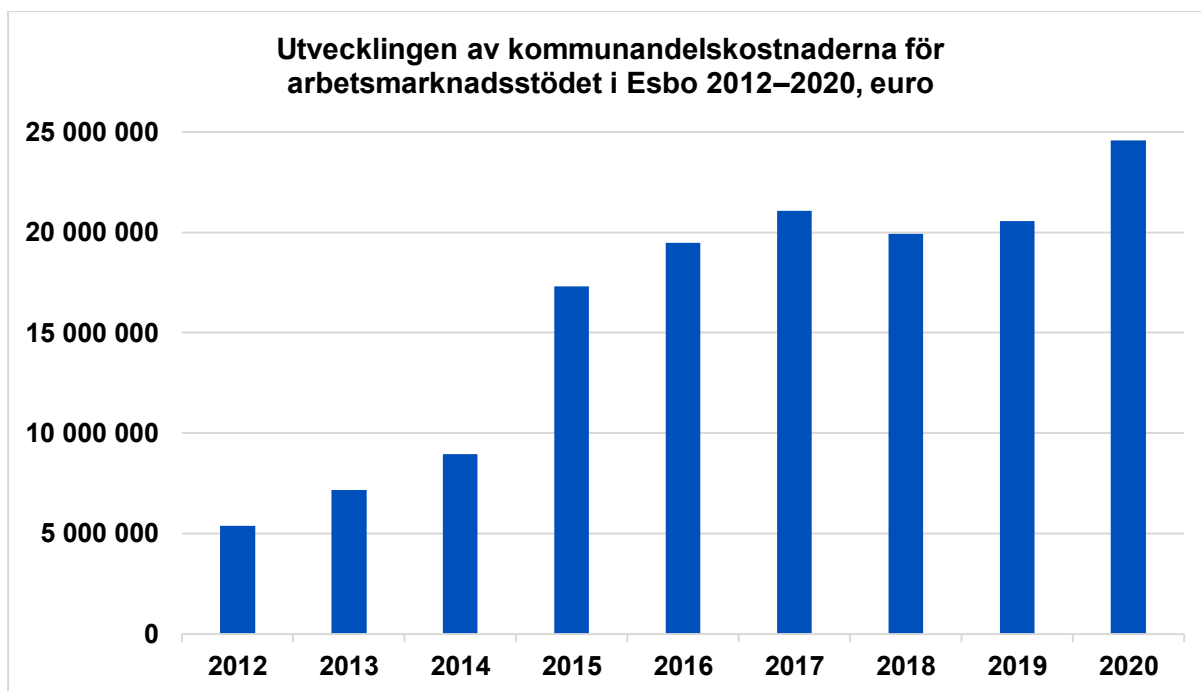
Arbetslöshetsgraden var 12,2 procent i slutet av december 2020, vilket var 4,5 procentenheter högre än året innan. Antalet arbetslösa var 17 796. I Esbo fanns hade 3 772 permitterade i slutet av år 2020, vilket är 21 procent av alla arbetslösa. En tredjedel av alla arbetslösa i Esbo var högutbildade.

- Antalet arbetslösa under 25 år i Esbo var 1 752 i slutet av december, vilket var nästan dubbelt så stort som året innan. I diagrammet på följande sida har unga arbetslösa indelats i personer under 20 år och i personer mellan 20 och 25 år.
- I slutet av året fanns det 5 175 långtidsarbetslösa (arbetslösa utan avbrott i ett år) i Esbo. Antalet långtidsarbetslösa var 1 744 fler än vid motsvarande tidpunkt föregående år.
- I slutet av året fanns det 4 010 arbetslösa utländska medborgare och deras arbetslöshetsgrad var 25 procent. Det uppskattas att arbetslösheten bland utländska medborgare är sämre än statistiken visar, eftersom en stor del av dem inte anmäler sig som arbetslösa arbetssökande.

Källa: Esbos statistik och utredningar 2021

Det skedde en klar ökning i kommunandelskostnaderna för arbetsmarknadsstödet under våren och sommaren 2020 på grund av coronaläget. Esbos kostnader uppgick år 2020 till 24,6 miljoner euro och de överskred det uppskattade beloppet i budgeten med 6,6 miljoner euro. Tillväxten från året innan var 4 miljoner euro.

Källa: Esbo stads bokslut 2012–2020

Arbetsmarknadsstödet för de första 300 dagarna och tillhörande barnförhöjning betalas av staten. Arbetslöshetstiden finansieras till hälften med medel från staten och stödtagarens hemkommun till 1 000 dagar, varefter finansieringen av en arbetslös persons hemkommun stiger till 70 procent.

Sysselsättningstjänsterna

Ansvarsområdet för sysselsättningstjänster ansvarar för beredningen och styrningen av sysselsättningsärenden samt för sektorsövergripande samservice som främjar sysselsättningen, verkstadsverksamhet, lönesubventionering och sysselsättningsskyldighet inom staden, arbetsträning och jobsökning, betalning av kommuntillägg för sysselsättning, arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte och arbetsverksamhet enligt socialvårdslagen samt kommunförsöket för främjande av sysselsättningen.

Över 1 000 kunder sysselsattes, inledde studier eller deltog i sysselsättningsfrämjande service (arbetsprövning, rehabiliterande arbetsverksamhet) via sysselsättningstjänsterna år 2020. Av dessa sysselsattes cirka 200 personer i företag eller hos andra arbetsgivare.

Inom Esbo stads sysselsättningstjänster erbjuds personlig rådgivning om arbete, jobsökning eller utbildning. Tjänsterna erbjuder hjälp med jobsökning och ger råd när det gäller att utarbeta arbetsansökningar, hitta jobb och uppdatera sin kompetens.

Den sektorsövergripande samservicen som främjar sysselsättningen i Esbo och Grankulla hjälper arbetslösa som behöver individuellt stöd som stöd för sysselsättningen. Tjänsten kartlägger hindren för kundernas sysselsättning och kunderna får multiprofessionellt stöd samt erbjuds möjligheter till rehabilitering, utbildning och arbete. Här arbetar experter från olika branscher, till exempel experter inom arbets- och näringstjänster, socialhandledare, socialarbetare, hälsovårdare, en rehabiliteringspsykolog och en rehabiliteringsrådgivare från FPA.

Syftet med rehabiliterande arbetsverksamhet är att rehabilitera kunden så att hen kan få arbete, utbildning eller arbetskraftsservice samt att förbättra kundens livskompetens och

funktionsförmåga. Antalet kunder inom rehabiliterande arbetsverksamhet varierade mellan 229 och 394 kunder år 2020. Antalet dagar i arbetsverksamhet var störst i januari, då antalet var 3 905.

Med sysselsättningsanslag sysselsätts i regel för åtta månader arbetslösa arbetssökande i Esbo som är berättigade till lönesubvention för olika uppgifter inom staden.

Lagstadgad obligatorisk sysselsättning gäller personer över 57 år (under 60 år) vars inkomstrelaterade dagpenningperiod eller grunddagpenningperiod håller på att upphöra, och arbetslösa arbetssökande erbjuds möjlighet att arbeta i sex månader vid Esbo stad.

Tjänsten Korko är riktad till högutbildade arbetssökande över 30 år som erbjuds bland annat sysselsättningsfrämjande coaching.

Omnias kompetenscentrum erbjuder utbildning i jobbsökning, finska språket och arbetslivsfärdigheter. Tjänsten är avsedd för arbetslösa invandrare över 17 år i Esbo som har uppehållstillstånd.

År 2020 bereddes i samarbete med yrkeshögskolan Metropolia ett kompetenscentrum för högutbildade invandrare, som inledde sin verksamhet i mars 2021. Kompetenscentret har som mål är att erbjuda service som stöder sådan sysselsättning som motsvarar kunnandet.

Aktiveringsgraden i Esbo för personer som omfattas av aktiva arbetskraftspolitiska tjänster var 24,4 procent i september 2020, medan aktiveringsgraden var 34,1 procent vid motsvarande tidpunkt året innan. Förändringen i aktiveringsgraden påverkades av den ökade arbetslösheten, antalet personer som använde tjänsterna var i praktiken detsamma som året innan. Aktiveringsgraden är på samma nivå som i andra stora städer, med undantag för Tammerfors, där en kraftig satsning på rehabiliterande arbetsverksamhet har höjt aktiveringsgraden till 33,1 procent.

Effekterna av coronapandemin på sysselsättningstjänsterna

Under begränsningarna på grund av coronapandemin har arbetssökande kunder betjänats per telefon eller elektroniskt. Servicepunkten för Sysselsättning Esbo (tidigare servicetorget för sysselsättning) stängdes och rådgivningen överfördes till en telefontjänst, vilket dock inte nådde kunderna på önskat sätt. Gruppverksamheterna har överförts till nätet, med hjälp av elektroniska tjänster har till exempel grupper inom tjänsten Korko genomförts. Tjänsterna inom rehabiliterande arbetsverksamhet har varit stängda, liksom verkstäderna. Rehabiliterande arbetsverksamhet kunde ordnas som en digital tjänst. Teman för distansservicen var bland annat välbefinnande, hantering av vardagen, arbetslivsfärdigheter och digital delaktighet. Ett ytterligare mål var att lära sig grundläggande yrkesfärdigheter.

På grund av coronavirussituationen har kunderna inte kunnat hänvisas till tjänsterna, och arbets- och näringsbyråns arbete fokuserade på att inleda nya jobbsökningar och behandla utkomstskyddet för arbetslösa till exempel i fråga om företagare. Arbets- och näringsbyrån kunde inte hänvisa kunderna till arbete enligt sysselsättningskyldigheten efter våren 2020, och därför kan man vänta sig att kunderna kommer att öka med uppskattningsvis 40 procent under 2021.

Hösten 2020 användes en så kallad hybridmodell vid en del av arbetsverksamhetsplatserna, varvid den service för rehabiliterande arbetsverksamhet som tillhandahålls på distans fungerade parallellt med närservicen. På vissa arbetsverksamhetsplatser fanns endast närservice tillgänglig och antalet kunder var mindre än normalt på grund av säkerhetsavstånden.

Navigatorhuset

Navigatorhuset är öppet för alla unga under 30 år. Navigatorn erbjuder sektorsövergripande tjänster, till exempel information och hjälp om studiemöjligheter och yrkesval, jobsökning, en smidig vardag och ekonomi samt utkomst och boende. Det erbjuds individuell handledning för olika livssituationer och riktad gruppverksamhet. Stadens ungdomstjänster ansvarar för Navigatorhuset.

Navigatorhuset har serviceställen (Startpunkter) i Alberga och på servicetorget i Iso Omena, där det erbjuds sektorsövergripande service bakom en dörr. Det finns över 60 experter. Utöver Esbo stad och Nylands arbets- och näringsbyrå är till exempel Omnia och Diakonissanstalten verksamma i Navigatorhuset.

Navigatorhuset tillhandahåller sektorsövergripande tjänster vid två serviceställen och som webbtjänster. Under 2020 besöktes dessa sammanlagt 2 034 gånger. 48 procent av besökarna hade ett främmande språk som modersmål. Den 31 december 2020 fanns det 4 790 arbetssökande Esbobor under 30 år. Av dessa var 680 kunder (14,2 procent) unga arbetssökande i behov av sektorsövergripande stöd hos Navigatorhusets arbets- och näringsexperter.

Navigatorhusets informations- och rådgivningstjänster kan nås utan tidsbokning och det finns möjlighet att vara anonym. De tjänster och evenemang som erbjuds utan tidsbokning, såsom jobbsökardagen, rekryteringarna för unga, boenderådgivningen och FPA:s jour, är öppna för alla. Specialiserad handledning, såsom karriärvägledning, missbruks- och mentalvårdsarbete, boendehandledning samt ekonomisk rådgivning och skuldrådgivning för invandrare erbjuds med tidsbokning. Dessutom ordnas aktiveringsdagar för inbjudna för att utarbeta aktiveringsplaner tillsammans med unga som varit arbetslösa länge. År 2020 tilldelades Navigatorhuset stadsdirektörens innovationspris för aktiveringsdagarna.

Coronapandemin påverkade år 2020 i betydande grad Navigatorhusets verksamhet och under begränsningarna och nedstängningarna har kunderna erbjudits tjänster per telefon och digitalt. Navigatorhusets anställda inom det uppsökande ungdomsarbetet träffade unga som vistas utomhus ansikte mot ansikte också under undantagstiden. Det mobila uppsökande ungdomsarbetet mötte sammanlagt 6 044 ungdomar. År 2020 hänvisades sammanlagt 946 unga till det uppsökande ungdomsarbetet.

I Navigatorhuset utarbetades 2020 sammanlagt 238 aktiveringsplaner för unga som varit arbetslösa länge. Antalet unga som utarbetat en aktiveringsplan och börjat arbeta, inlett utbildning, arbetsprövning eller rehabiliterande arbetsverksamhet var 84. Nästan hälften av dem placerade sig i rehabiliterande arbetsverksamhet. År 2020 placerade sig 22,2 procent av Navigatorhusets kunder med främmande språk som modersmål i arbete.

Sommaren 2020 mötte man sammanlagt 103 unga vuxna på offentliga platser under 20 gånger. I möten inom den mobila verksamheten deltog 41 sakkunniga som arbetar i Navigatorhuset. På detta sätt försökte man nå i synnerhet unga med ett främmande språk som modersmål, som var den grupp som tydligast lämnades utanför tillgången till distansservice.

Kommunförsöket med sysselsättning kommer från och med 2021 att inverka också på genomförandet av Navigatorhusets tjänster. Navigatorhusets aktörer deltar i ekosystemarbetet för sysselsättning bland unga, som tar fram lösningar för att förkorta arbetslöshetsperioderna och förebygga arbetslöshet. Målet med arbetet är att halvera ungdomsarbetslösheten i Esbo före utgången av 2022.

Kommunförsöket med sysselsättning från 1.3.2021

Kommunernas roll i hanteringen av sysselsättningen stärktes betydligt i och med det försök med sysselsättning i kommunerna som inleddes 1.3.2021. Esbo stad valdes till kommunförsöket med sysselsättning i enlighet med regeringsprogrammet. I försöket deltar sammanlagt 118 kommuner. Målet är att övergå från försök till en permanent modell 2023.

Kommunförsöket med sysselsättning i Esbo, det vill säga Sysselsättning Esbo, som inleddes i mars 2021, omfattar cirka 18 500 personer med särskild betoning på unga (arbetslösa arbetssökande under 30 år) samt personer med ett främmande språk som modersmål och invandrare. Till målgruppen hör dessutom alla arbetslösa arbetssökande och personer i sysselsättningsfrämjande service som får arbetsmarknadsstöd och grunddagpenning och som inte har rätt till inkomstrelaterad dagpenning. Ansvaret för den lagstadgade servicen för dessa arbetslösa arbetssökande överfördes till staden. Stadens egen tjänsteproduktion riktas om så att tyngdpunkten ligger på service för personkunder samt på samarbetet med kundstyrningen och tjänsteproducenterna. Det största behovet hos dem som deltar i försöket är att öka kunskandet. Stadens egen verkstadsverksamhet överförs genom affärsöverlåtelse till Omnia för produktion.

Den personalresurs som används för försöket är cirka 150 årsverken, varav 62 jobbar för staden och 86 är personal på arbets- och näringsbyrån. Dessutom finns tillgängliga resurser inom stadens sektorer och i Omnia. I och med försöket fick man 8,67 miljoner euro i nyttjanderätt till närings-, trafik- och miljöcentralens sysselsättningsanslag för genomförande av tidigare lagstadgade uppgifter vid arbets- och näringsbyrån. Stadens totala anslag är 11,9 miljoner euro. Omnia fick dessutom 1,5 miljoner euro för genomförandet av de åtgärder som hänförs till försöket. Genom programmet för arbetsförmåga fick man tillsammans med social- och hälsovårdssektorn finansiering till ett belopp av cirka 1,0 miljoner euro, vilket möjliggör anställning av samordnare för arbetsförmågan vid social- och hälsovårdstjänsterna. Avsikten är att sysselsättningstjänsterna inom försöket ska integreras i beredningen av social- och hälsovårdscentralerna.

En kundresponsenkät inom sysselsättningstjänsterna planeras tas i bruk 2021. Försökets resultat bedöms med hjälp av riksomfattande mätare. Dessutom kommer det att göras en riksomfattande effektstudie i försöket.

Revisionsnämndens slutsatser

På grund av de begränsningar som infördes med anledning av coronapandemin fördubblades nästan antalet arbetslösa och permitterade i Esbo våren 2020. Den ökade arbetslösheten under undantagstiden drabbade i synnerhet unga vuxna i huvudstadsregionen. Samtidigt överfördes tjänsterna till att tillhandahållas per telefon eller digitalt. Hösten 2020 erbjöds tjänster enligt den så kallade hybridmodellen delvis på distans och delvis som närservice, bland annat med beaktande av säkerhetsavstånd.

Ökningen av kommunandelskostnaderna för arbetsmarknadsstödet var klart större än uppskattningen i budgeten, utfallet var 24,6 miljoner euro. Kommunandelskostnaderna ökade med 4 miljoner euro. För dem som varit arbetslösa länge är vägen till den öppna arbetsmarknaden ofta lång, och i fråga om vissa är det osannolikt att de blir sysselsatta trots stödåtgärder. Långtidsarbetslösa behöver utöver sysselsättningstjänster ofta också social- och hälsovårdstjänster och utkomststöd.

De sektorsövergripande tjänsterna vid Navigatorhuset som erbjuds via en kanal stöder de ungas välmående och främjar deras möjligheter att börja studera eller få ett jobb samt

förebygger utslagning bland unga. Möjligheten att uträtta ärenden på webben gjorde sätten att tillhandahålla tjänster mångsidigare.

För att förbättra sysselsättningsläget måste samarbetet med universitet och andra läroanstalter samt företag intensifieras. När coronapandemin lättar bör staden fokusera sin verksamhet på att förbättra sysselsättningen. Kommunandelskostnaderna bör stoppas och sjunka ytterligare genom olika aktiverings-, rehabiliterings- och utbildningsåtgärder. Integrationsåtgärderna för personer med utländsk bakgrund måste effektiviseras.

Kommunförsöket med sysselsättning, som inleddes i mars 2021, ger möjligheter att med hjälp av aktiva sysselsättnings- och rehabiliteringsåtgärder i högre grad än tidigare påverka sysselsättningen av arbetslösa personer och samtidigt sänka kommunandelskostnaderna för arbetsmarknadsstödet.

Kommunförsöket med sysselsättning gör det möjligt att bättre rikta tjänsterna när staden har täckande information och ansvar för hela målgruppen. Som fördelar betraktas till exempel identifiering av behovet av hälsovårdstjänster och snabbare hänvisning av kunden till rätt service än för närvarande.

Revisionsnämndens rekommendation

Stadens sysselsättningstjänster ska som en del av kommunförsöket erbjuda kunderna sektorsövergripande tjänster. För att främja sysselsättningen ska staden utnyttja alla till buds stående medel i enlighet med behoven hos olika kundgrupper.

Staden bör trygga sina sysselsättningstjänsters resurser i förhållande till servicebehovet.

Sysselsättningsanslagen bör bättre än tidigare inriktas på att öka sysselsättningen istället för att betala kommunandelskostnader. Med hjälp av effektiva sysselsättningsfrämjande åtgärder är det möjligt att minska kommunandelskostnaderna.

Servicerorget i Iso Omena i november 2019

Bild: Katariina Hannukainen

4 INVÅNAR- OCH KUNDORIENTERING I STADENS TJÄNSTER

4.1 INVÅNAR- OCH KUNDORIENTERINGENS UTVECKLING UNDER FULLMÄKTIGEPERIODEN

Enligt kommunallagen har kommuninvånarna och de som utnyttjar kommunens tjänster rätt att delta i och påverka kommunens verksamhet. Fullmäktige ska sörja för mångsidiga och effektiva möjligheter att delta. Invånarorientering är en av de tre värderingarna i Berättelsen om Esbo och dess betydelse har betonats i samband med uppdateringen av Berättelsen om Esbo. Enligt Berättelsen om Esbo är stadens bästa resurser dess invånare, sammanslutningar och företag.

Invånarnas möjlighet till deltagande och påverkan i enlighet med kommunallagen främjas i Esbo till exempel genom att ordna diskussioner och frågestunder, utreda invånarnas synpunkter före beslutsfattandet, utveckla tjänster tillsammans med användarna av tjänsterna samt genom att stödja kundernas, organisationernas och andra sammanslutningars egna initiativ vid beredning av frågor.

En av tyngdpunkterna i revisionsnämndens utvärderingsplan för fullmäktigeperioden 2017–2021 har varit invånar- och kundorientering i stadens tjänster i enlighet med berättelsen om Esbo. Utvärderingen gäller inte de lagstadgade möjligheter som invånarna har att påverka såsom val, initiativrätt och besvär rätt. Utvärderingen har genomförts årligen i enlighet med utvärderingsprogrammet. Under 2018 utvärderades invånar- och kundorienteringen enligt sektorerna och 2019 bestod objekten för utvärderingen av bibliotekstjänsterna, stadsplaneringscentrumet och hälso- och sjukvårdstjänsterna.

Under fullmäktigeperioden har invånar- och kundorienteringen för sin del utvecklats i arbetet med de förvaltningsövergripande programmen Invånarna deltar och Välmående Esbo. Till exempel stöder en delaktighetsdesigner invånarnas lokala aktiviteter i projekt gällande miljödesign. Till uppgifterna för utvecklingschefen, som anställdes hösten 2020, hör att utveckla och samordna kommuninvånarnas deltagande samt samarbetet med invånarna och stadens personal. Partnerskapsforumet har utvecklats för att stärka organisationssamarbetet.

Staden samarbetar med olika föreningar och organisationer, och stöder organisationernas arbete med organisationsbidrag.

Diskussioner och frågestunder har under coronapandemin ordnats elektroniskt. Till exempel har man vid stadsplaneringscentralen sedan augusti 2020 genomfört invånarmöten gällande planberedningen på distans. Utöver lagstadgade invånarmöten har man vid stadsplaneringscentralen ordnat en verkstad för gemensam utveckling, i vilken både invånare och experter medverkade. På basis av responsen från invånarna upplever i synnerhet föräldrarna i barnfamiljer att tröskeln för deltagande i distansmöten är lägre och att den inte förutsätter omorganisering av vardagen eller tidtabeller.

I till exempel vuxensocialarbetet, funktionshinderservicen och barnskyddets tjänster medverkar utbildade erfarenhetsexperter i utvecklingen av tjänsterna. Av erfarenhetsexperterna kan man få information och praktiskt stöd i att uträtta ärenden, till exempel gällande ekonomiska frågor och utmaningar i boendet.

I den deltagande budgeteringen lämnar stadsborna in förslag för utveckling av staden och röstar fram de bästa för genomförande. I Esbo stads budgetanvisningar för 2020 har man antecknat att målet är att utöka tillämpningen av deltagande budgetering i Esbo.

Invånarnas åsikter utreds med olika enkäter och undersökningar om kundnöjdhet. Esbo deltar till exempel årligen i enkäten Kaupunki- ja kuntapalvelut, i vilken man utreder stadsbornas åsikter om kvaliteten på de kommunala tjänsterna. I enkäten 2020 deltog sju städer. Jämfört med 2016 har den allmänna nöjdheten, som mätts med ett omfattande boendekommunindex, ökat i alla städer som deltog i enkäten. Enligt enkäten är man mest nöjd med kommunens tjänster i Esbo, Helsingfors och Uleåborg. Av enkäten fås information om invånarnas nöjdhet gällande tjänsterna och kommunens verksamhet, boende och avsikter att flytta, vardagsproblem, säkerhet samt förhållningen till skötseln av coronaepidemin och städernas åtgärder gällande förebyggande av klimatförändringen.

I stadens elektroniska system för feedback <https://easiointi.espoo.fi/eFeedback/sv> kan invånare och kunder ge feedback på stadens tjänster, verksamhet och beslutsfattande. Dessutom samlar sektorerna regelbundet in feedback om sina tjänster.

Revisionsnämndens slutsatser

Under den pågående fullmäktigeperioden har Esbo utvecklat invånar- och kundorienteringen i enlighet med målen i Berättelsen om Esbo. Främjande av kommuninvånarens deltagande är en del av genomförandet av den kommunala demokratin. Vid sidan av traditionella verksamhetsmodeller har digitalisering, webbtjänster och sociala medier främjat stadsbornas direkta och självorganiserade verksamhet för den egna miljön och gemenskapen.

Enligt revisionsnämndens syn bör arbetet med utvecklingen av invånar- och kundorienteringen fortsättas målmedvetet. För att utvecklingsarbetet ska lyckas, måste personalen utbildas och engageras i ett invånar- och kundorienterat verksamhetssätt. Invånar- och kundorienteringen ökar till exempel med hjälp av regelbunden användning av verkstäder, invånar- och kundpaneler och erfarenhetsexperter i utvecklingen av tjänsterna. De möjligheter till elektroniskt deltagande som digitaliseringen medför ska vid sidan av de traditionella verksamhetsmodellerna utnyttjas i utvecklingen av stadens tjänster och i hörandet och interaktionen med invånare och kunder.

Revisionsnämndens rekommendation

För att främja invånar- och kundorienteringen måste kommuninvånarnas möjligheter att delta och påverka ökas ytterligare. Alla stadsbor ska ha lika möjligheter att delta och påverka. Esbo ska informera aktivt och öppet om frågor gällande invånar- och kunddeltagande.

Staden ska se till att personalen får tillräcklig fortbildning och förankring i invånar- och kundorientering.

Invånar- och kundorientering ska främjas av stadens ledning, personalen och förtroendevalda.

I arbetet med att utveckla invånar- och kundorienteringen ska man utnyttja andra aktörers konstaterade goda praxis.

4.2 KOMMUNIKATION

Bestämmelser om kommunens kommunikation finns i kommunallagen. Kommunen ska informera kommuninvånarna, dem som utnyttjar kommunens tjänster, organisationer och andra sammanslutningar om kommunens verksamhet. Kommunen ska informera om hur man kan delta i och påverka beredningen av besluten. I grunderna till lagen har man antecknat att en aktiv, flerkanalig, tillräcklig och begriplig kommunikation i rätt tid skapar förutsättningarna för kommuninvånarnas möjlighet att delta och påverka.

I stadens mål för fullmäktigeperioden sägs att Esbos kommunikation är interaktiv och modern. I kommunikationen genomförs berättelsen om Esbo genom betjäning av kunder, möten med stadsborna och delning av information gällande tjänster och verksamhet i Esbo. Kundtjänsten är ett viktigt kommunikationsverktyg för stadens funktioner. Utöver stadens personal kommunicerar även invånare, företag och organisationer i Esbo om Esbo.

Enligt lagen om tillhandahållande av digitala tjänster ska kommunikationen på webbplatser och applikationer för aktörer inom den offentliga sektorn vara tillgänglig. I genomförandet av en tillgänglig webbtjänst ska uppmärksamhet fästas vid genomförande, användbarhet samt tydligt och lättförstått innehåll. Uppmärksammande av tillgänglighet är kundorientering, då man fäster uppmärksamhet vid olika användare och deras mångsidiga behov och utmaningar.

I guiden för Kommunförbundets kommunkommunikatörer listas de grundläggande principerna för kommunens kommunikation, vilka innefattar att kommunikationsarbetet ska svara på kommuninvånarnas informationsbehov och personalen, förtroendevalda och intressenter ska hållas uppdaterade.

Ersättning av tryckt material med elektroniskt material är kostnadseffektivt, men en tryckt broschyr, guide eller informationstidning är fortfarande oundgänglig för många kommuninvånare.

Kom ihåg åtminstone:

1. Alla har rätt till information och interaktion.
2. Kommunikationen ska utgå från kommuninvånarnas - inte organisationens behov.
3. Personalen, de förtroendevalda och intressentgrupperna ska vara uppdaterade.
4. Kommunikationen börjar med att man tillsammans tar fram idéer.
5. Kommunikationen ska planeras och ansvaret ska vara tydligt fördelat.
6. Medierna ska betjänas jämnt och aktivt.
7. Basuppgifterna om tjänsterna på nätet ska hela tiden vara uppdaterade och korrekta.
8. De sociala medierna är som vilka medier som helst - publicera med eftertanke.
9. Anseendet byggs upp av dagliga handlingar - varumärkesarbete stärker livskraften.
10. Kommunikationen ska vara tydlig - särskilt i exceptionella situationer.

Källa: Handbok för kommunens kommunikation, Kommunalförbundet 2016

Esbo stads gemensamma kommunikationskanaler utgörs av till exempel tidningen Espoo Esbo, webbplatsen Esbo.fi, sociala medier, videor samt medie- och marknadsföringskommunikation. För att förenhetliga kommunikationen och styra kommunikatörernas arbete har man utarbetat praktiska anvisningar, såsom en handbok för kommunikation. Stadens kommunikationsnätverk är decentraliserat och kommunikationen genomförs vid koncernförvaltningens kommunikationsenhet och annorstädes inom koncernförvaltningen samt inom olika sektorer och koncernsamfund.

Exempel på de olika formerna av stadens kommunikation, information och marknadsföring:

- Kommunikationen gällande coronapandemin har genomförts i ett samarbete mellan koncernförvaltningen och sektorerna. Samordningsgruppen för coronainformationen har ombesörjt kommunikationen om restriktionerna och rekommendationerna flerkanaligt och på flera språk, upprätthållit lägesbilden för kommunikationen, samordnat arrangemangen kring coronainformationstillfällena samt idkat kommunikationssamarbete med partner, bland annat städerna i huvudstadsregionen.
- Koncernförvaltningens kommunikationsenhet ansvarar för kommunikationen gällande beslut fattade av fullmäktige, stadsstyrelsen och dess sektioner.

- För marknadsföring av staden och turism har koncernen bolaget Enter Espoo.
- Inom kulturtjänsterna kommuniceras och informeras det om befintliga kulturtjänster, och tjänsterna marknadsförs även till kunder.
- Social- och hälsovårdssektorn informerar om aktuella tjänster, såsom coronavaccinering.
- Inom teknik- och miljösektorn har man öppnat en egen webbplats för stora projekt.

Tillgänglighet inom digitala tjänster är:

- framkomlighet i den digitala världen
- uppmärksammande av att så många olika personer som möjligt kan använda webbtjänsterna så enkelt som möjligt
- uppmärksammande av människors olikheter och mångfald i planeringen och genomförandet av webbtjänsterna
- att förbättra likvärdighet i det digitala samhället

Med teknisk tillgänglighet avses bland annat att webbtjänstens källkod är felfri samt att tjänsten fungerar bra med olika apparater och tekniska hjälpmedel. Med användarvänlighet avses bland annat att webbtjänsten är enkel att gestalta, att sökfunktionerna är tydliga och att den sökta sidan, funktionen eller innehållet kan hittas utan problem. Med lättförståelighet avses bland annat att innehållet är förståeligt för alla användare. Språkanvändningen ska vara tydlig och förståelig, och texten ska vara lättläst och strukturerad i korta stycken och förteckningar. Dessutom ska innehåll förutom i textform även erbjudas i form av videor, bilder och ljudklipp.

Förnyelsen av Esbos webbplats fortsätter under 2021. Kommunikation i rätt tid spelar en viktig roll när man kommunicerar om frågor som det ska fattas beslut om och om hur man kan ta ställning i frågan. Kommunikationen på webbplatsen sker på finska, svenska och engelska. Till den nya webbplatsen <https://beta.espoo.fi/sv> håller man på att utarbeta ett tydligt sätt för att tydliggöra i vilket skede kommuninvånarna kan delta och påverka i olika projekt. På webbplatsen kommer kommunikationen om tjänsterna att ske med tydligt allmänspråk. Tillgänglighet observeras vid val av sökord till webbplatsens sökmotor.

Revisionsnämndens slutsatser

Tryggande av tillgänglighet inom kommunikationen är kundorientering, varvid man uppmärksammar tjänstens olika användare och deras behov och utmaningar. Vid förnyandet av webbplatsen Esbo.fi har man uppmärksammat webbplatsens bra sökegenskaper, som gör det enklare att hitta de nödvändiga uppgifterna. Det är även viktigt att trygga tillgängligheten för dem som inte använder elektroniska tjänster. Publikationer i pappersformat och möjlighet till personlig ärendehantering behövs även i fortsättningen. Till exempel erbjuder personalen vid servicepunkterna i anslutning till biblioteken handledning och rådgivning.

Numera publiceras organens protokoll på stadens webbplats sedan 2017. Flera av stadens beslut, till exempel beslut om stora investeringsprojekt är av naturen sådana att de ska hållas framlagda under flera år.

Revisionsnämndens rekommendation

För att trygga kommunikationens tillgänglighet ska man förutom en aktuell och uppdaterad webbplats även fortsättningsvis publicera meddelanden och broschyrer i pappersformat samt erbjuda handledning och rådgivning till exempel på servicepunkter och bibliotek.

Organens protokoll ska i fortsättningen finnas tillgängliga i stadens webbtjänst under en längre tidsperiod än för närvarande.

5 SOCIAL- OCH HÄLSOVÅRDSSEKTORN

5.1 TILLGÅNGEN TILL HÄLSOVÅRDSTJÄNSTER

Enligt vårdgarantin ska kommuninvånarna omedelbart få kontakt med hälsovården under kontorstid på vardagar. En bedömning av vårdbehovet ska göras av en hälsovårdsexpert senast på den tredje vardagen efter att patienten tog kontakt. Icke-brådskande vård på hälsostationen ska ges inom tre månader. Icke-brådskande vård inom mun- och tandvården ska ges inom sex månader.

Med anledning av coronaviruspandemin gav statsrådet 17.3.2020 en förordning om ibruktagning av befogenheter som regleras i beredskapslagen. I förordningen regleras om kommunens möjlighet att avvika från efterlevnaden av de tidsgränser om vilka föreskrivs i hälso- och sjukvårdslagen för ordnande av icke-brådskande vård.

Hälsostationernas verksamhet ändrades i Esbo på det sätt som förordningen möjliggör på grund av coronapandemin. Jämfört med 2019 erbjöds 55 procent färre icke-brådskande tider. Inom munhälsovården stoppades den icke-brådskande vården våren 2020 i enlighet med den riksomfattande rekommendationen. Patienterna har endast erbjudits brådskande och halvbrådskande vård.

Tillgången till vård på hälsostationerna

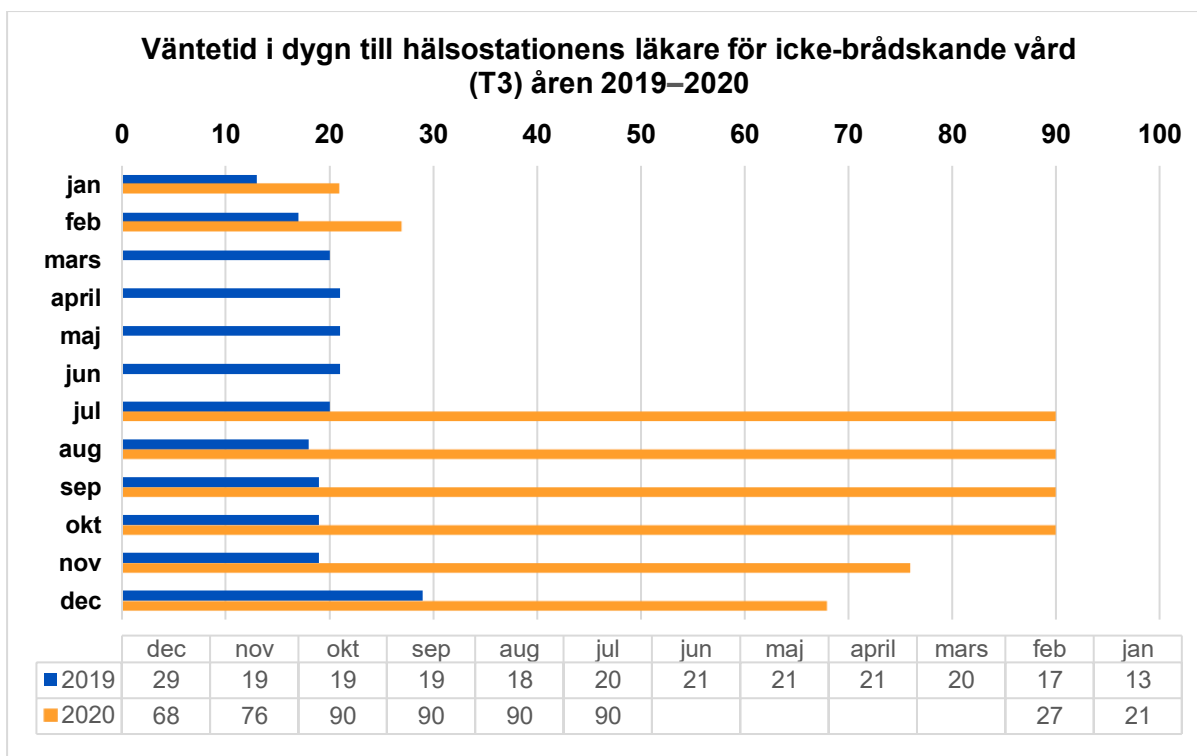
I Esbo har man för hälsostationsverksamheten satt upp ett bindande resultatmål, enligt vilket patienten ska få en icke-brådskande undersökningstid (T3) hos en läkare inom 14 dygn. Målet uppnåddes inte under 2020. Möjligheten att få tid har varierat mellan 21 och 90 dygn. Tillgången till icke-brådskande vård har varierat 3–90 dygn mellan olika hälsostationer. Tillgången till brådskande vård har genomförts utan problem. Den icke-brådskande vården produceras på hälsostationerna. Den brådskande vården produceras inom ramen för hälsostationernas öppettider på hälsostationerna och på dygnets övriga tider vid samjouren i Jorv.

Med anledning av coronaviruspandemin var man inom hälso- och sjukvårdstjänsterna tvungen att göra funktionella förändringar och minska serviceutbudet. I mars 2020 omvandlades hälsostationen Samaria till en infektionsstation. En ansenlig andel av personalen övergick till att utföra epidemiarbete, såsom smittspårning och annat arbete för experter på infektionssjukdomar, och en del förflyttades till Esbo sjukhus.

Inom hälsostationsverksamheten produceras tjänsterna enligt mångproducentmodellen. I situationen i september 2020 bedömde man den egna produktionsandelen vara mer än 90 procent och andelen köptjänster 7 procent. I maj 2020 tog man i Esbo centrums område i bruk en servicesedelmodell för hälsostationer, där två tjänsteproducenter producerar hälsostationstjänster enligt en modell som motsvarar stadens egen produktion. I oktober 2020 tog man i bruk en servicesedel för enskilda läkarbesök.

Under 2020 uträttade cirka 118 000 individuella Esbobor ärenden inom hälsostationstjänsterna. Cirka 8 900 personer har valt servicesedeln för hälsostationer.

På nästa bild beskrivs genomförandet av vårdgarantin inom hälsostationsverksamheten under åren 2019–2020. Med stöd av statsrådets förordning har inte tiderna för tillgången till vård offentliggjorts för perioden mars–juni 2020. Gällande tillgången till mottagningstider har man trots coronasituationen lyckats hålla sig inom de lagstadgade tidsgränserna.

Källa: <https://www.esbo.fi/sv->

[FI/Social_och_halsovård/Klientens_och_patientens_rättigheter/Vård_och_servicegarantin/Vårdgaranti/Vårdgaranti\(702\)](#)

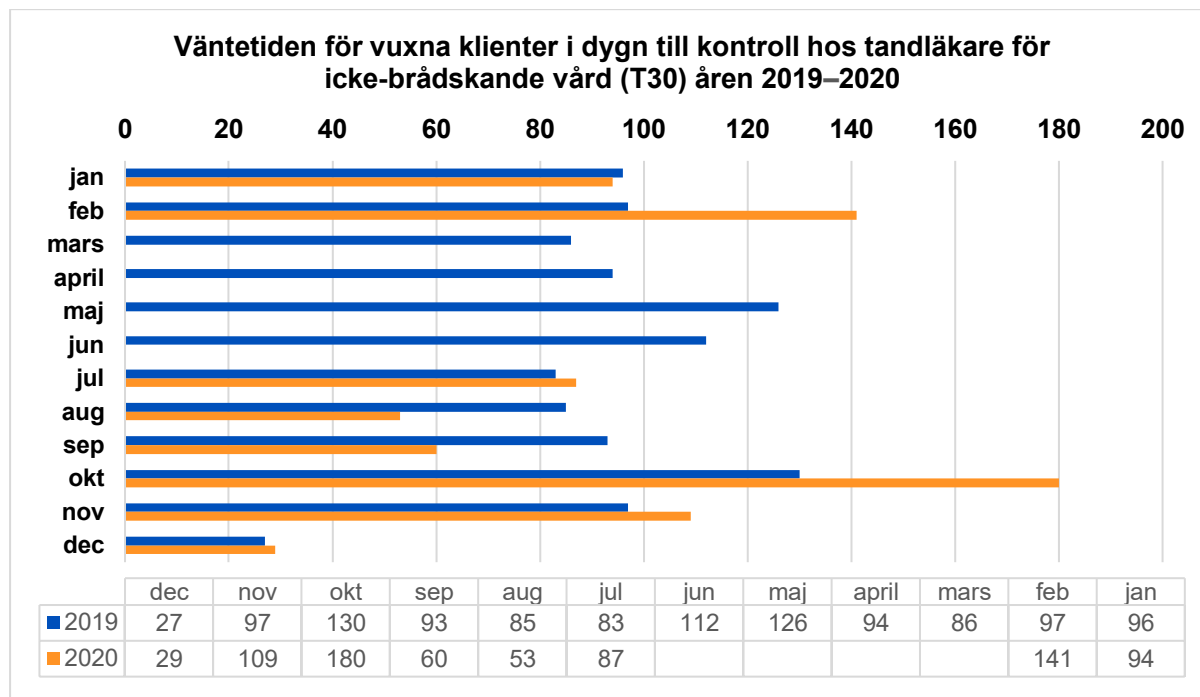
Vårdköerna inom munhälsovården

I budgeten för munhälsovården är målet att patienten får en icke-brådskande undersökningstid (T30, den trettionde lediga tiden) till en tandläkare inom 60 dagar. År 2020 har målet uppnåtts i augusti och december. I september var väntetiden 60 dagar. År 2019 besöktes Esbos tandkliniker av fler än 90 000 Esbobor. Under 2020 orsakade coronapandemin att antalet besök minskade med 30 procent och antalet kunder med 20 procent. Kunden kan välja vid vilken tandklinik hen vill utträta sina ärenden. Till munhälsovårdens tjänster hör hälsorådgivning och hälsokontroller, undersökning, förebyggande och behandling av munsjukdomar samt jour på vardagar. Den specialiserade munhälsovården ordnas i form av samarbete inom huvudstadsregionen i Helsingfors. Samkommunen HNS- ansvarar för kvälls-, natt- och veckoslutsjouren för munsjukdomar.

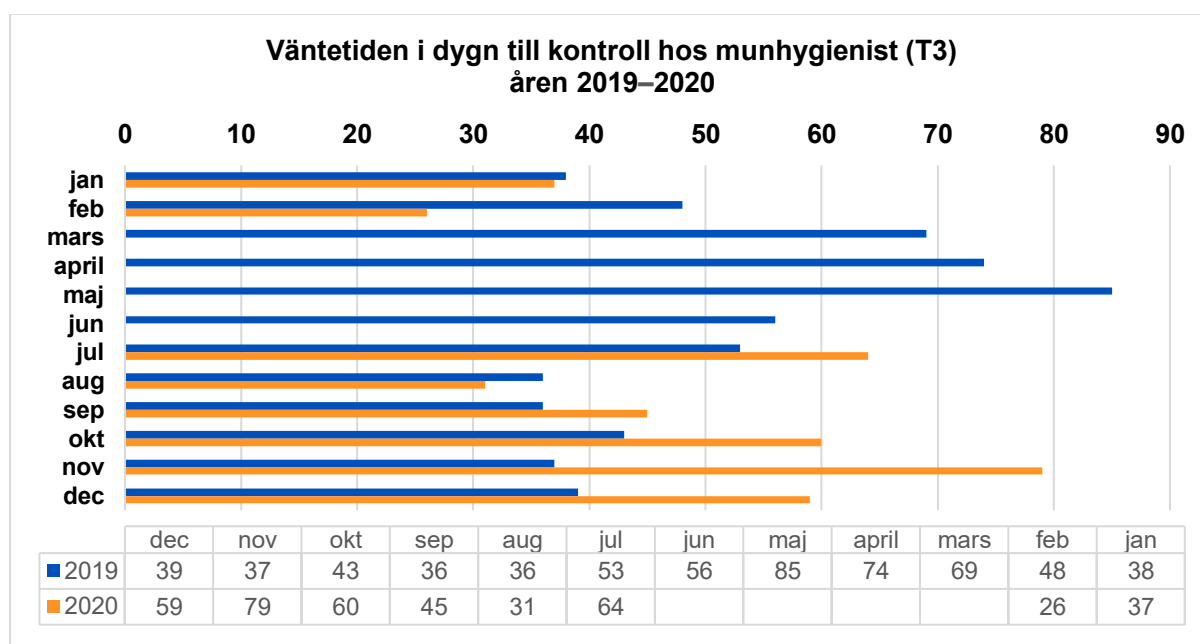
Inom munhälsovården ordnas tjänsterna enligt mångproducentsmodellen. Användningen av köptjänster räknat i euro har minskat med 51 procent jämfört med året innan. Kostnaderna för hyrd arbetskraft har ökat med kring 1 procent jämfört med året innan. Användningen av servicesedel inom munhälsovården inleddes i augusti 2020. I augusti–september 2020 beviljades 301 servicesedlar till totalt 144 kunder. Drygt hälften (48 %) av mottagarna av servicesedel utnyttjar servicesedeln som de fått (servicesedelns utnyttjandegrad). Servicesedel beviljas till patienter med övergripande vård vars servicebehov är ringa. Under hösten 2020 användes servicesedeln inom Mattbyområdet. I början av 2021 utvidgades möjligheten att använda servicesedel till hela Esbo, vilket innebär att sedeln kan beviljas till cirka 3 000 vuxna Esbobor.

I följande diagram beskrivs genomförandet av vårdgarantin inom munhälsovården 2019–2020. Med stöd av statsrådets förordning har inte tiderna för tillgången till vård offentliggjorts för perioden mars–juni 2020. Gällande tillgången till mottagningstider har man trots coronasituationen lyckats hålla sig inom de lagstadgade tidsgränserna. I brådskande ärenden har man

fått komma till mottagningen samma dag och i halvbrådskande ärenden inom fem veckor. I brådskande ärenden har man fått komma till munhygienistens mottagning inom sex veckor och till tandläkare inom 3–4 månader. I statistiken över vårdgarantin har man för oktober 2020 registrerat 180 dagars väntetid för undersökning hos tandläkare i icke-brådskande ärenden, som enligt munhälsovårdens utredning har varit en felaktig registrering för 15 kunders del. Munhälsovårdens tidsbokningsböcker är öppna följande 13 veckor (90 dagar). Om det inte finns icke-brådskande undersökningstider lediga inom detta intervall, registreras 180 dagar som väntetid. Vårdgarantigränsen är för närvarande 180 dagar, vilket inte beskriver den verkliga väntetiden till munhälsovården.

Källa: [https://www.esbo.fi/sv-FI/Social_och_halsovard/Klientens_och_patientens_rattigheter/Vard_och_servicegarantin/Vardgaranti/Vardgaranti\(702\)](https://www.esbo.fi/sv-FI/Social_och_halsovard/Klientens_och_patientens_rattigheter/Vard_och_servicegarantin/Vardgaranti/Vardgaranti(702))

Källa: [https://www.esbo.fi/sv-FI/Social_och_halsovard/Klientens_och_patientens_rattigheter/Vard_och_servicegarantin/Vardgaranti/Vardgaranti\(702\)](https://www.esbo.fi/sv-FI/Social_och_halsovard/Klientens_och_patientens_rattigheter/Vard_och_servicegarantin/Vardgaranti/Vardgaranti(702))

Väntetiden till icke-brådskande vård för vuxna, i praktiken tandkontroll, varierar årligen mellan 3 och 4 månader. Tiderna för icke-brådskande vård motsvarar cirka 20 procent av alla mottagningstider. Efterfrågan inom munhälsovården har en årlig ökning på 8–10 procent utan att det har skett några förändringar i resurserna. Man har inte lyckats till fullo att svara på den ökade efterfrågan med arbetet att utveckla processerna. Munhälsovården har heller inte tillräcklig tillgång till lokaler för att resurserna ska kunna utnyttjas optimalt.

Vårdunderskott orsakat av coronapandemin

Regionförvaltningsverket i Södra Finland bad i december 2020 om en utredning av utmaningarna inom hälsostationsverksamhetens telefontjänster och den otillräckliga mängden personal under coronapandemin. I stadens utredning beskrevs hur återuppringsköen nollställdes den 24 juli 2020 och 31 juli 2020. Målet var att man under följande veckas måndag i enlighet med servicelöftet skulle lyckas nå alla patienter som ringt under dagen, då föregående veckas återuppringskö hade nollställts. Undantagsmodellen löste inte disproportionen mellan efterfrågan och utbud, och samtalen har sedan dess inte nollställts. För att garantera en tillräcklig mängd personal har man i coronapandemisituationen sedan sommaren 2020 i form av visstidsanställningar rekryterat 50 personer till smittspårningen och 20 personer till telefonarbete. Skötseln av samtalen till coronarådgivningen har sedan september köpts av en privat tjänstproducent.

För att få bort det av coronapandemin orsakade vårdunderskottet inom den icke-brådskande vården har man för 2021 anställt ytterligare 20 skötare till hälsostationsarbetet. I strävan att täcka upp vårdunderskottet är det av yttersta vikt att i nuläget trygga patienternas tillgång till bedömning av vårdbehov och mottagningarna. I åtgärdandet av vårdunderskottet är uppföljningsbesök gällande långtidssjukdomar och upptäckt och inledning av behandling av nya grundsjukdomar viktiga element. Enligt uppgifter av hälso- och sjukvårdstjänsterna består utmaningarna av otillräcklighet både vad gäller personal och lokaler.

Att åtgärda det av coronapandemin orsakade vårdunderskottet inom munhälsovården kommer uppskattningsvis att ta tre till fem år. Våren 2020 flyttades cirka 60 000 mottagningstider inom Esbo. I kallelser till barn och skolelever ligger eftersläpningen i genomsnitt på fem månader. Man beskriver att resurserna är otillräckliga både vad gäller personalen och lokalerna. Inom munhälsovården finns totalt 279 vakanser, varav 254 vakanser gäller det faktiska vårdarbetet. Våren 2020 placerades 50 experter inom munhälsovård i andra uppgifter. Ett allmänt orosmoment är rekryteringssituationen för tandskötare. Det är brist på tandskötare inom hela HNS-området.

Revisionsnämndens slutsatser

Tillgången till vård inom en rimlig tid har varit svår vid hälsostationerna och i synnerhet inom munhälsovården redan före coronapandemin. Coronapandemin har orsakat ett vårdunderskott både på hälsostationerna och inom munhälsovården. Att åtgärda vårdunderskottet inom munhälsovården uppskattas ta rentav 3–5 år, vilket enligt revisionsnämndens bedömning är ytterst oroväckande. Stadens utbud av metoder för att åtgärda vårdunderskottet såväl vid hälsostationer som inom munhälsovården omfattar förutom egen serviceproduktion även bland annat servicesedeln samt en ökning av kvälls- och veckoslutstider.

Revisionsnämndens rekommendation

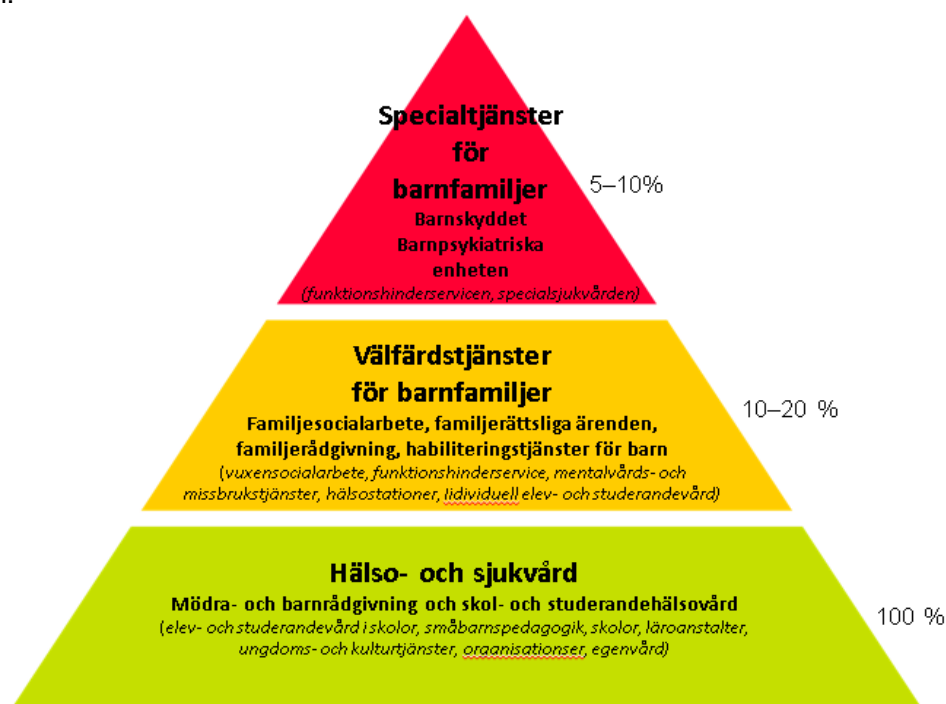
Staden bör aktivt använda sitt urval av metoder för att trygga tillgången till vård och åtgärda vårdunderskottet såväl på hälsostationerna som inom munhälsovården.

5.2 TJÄNSTERNA FÖR BARNFAMILJER INOM FAMILJE- OCH SOCIALTJÄNSTERNA

Servicehelheten för tjänster för barnfamiljer omfattar hälso- och sjukvård samt välfärdstjänster och specialtjänster för barnfamiljer. Målet är att lätta servicestrukturen och förflytta tyngdpunkten till lättare tjänster, dock så att även korrigerande tjänster, såsom barnskyddet, finns tillgängligt i en utsträckning som motsvarar behovet.

Tyngdpunkterna i utvecklingen av verksamheten är en förbättring av tillgången till tjänsterna genom att öka antalet elektroniska tjänster och stödjande av livshantering och välbefinnande som baseras på egen aktivitet. Målet är att svara på fördröjningen i servicebehovet hos kunder som behöver särskilt stöd. Syftet är att skapa tjänster med låg tröskel nära kommuninvånarnas vardag.

I nästa bild presenteras helheten av tjänster för barnfamiljer inom familje- och socialtjänsterna. Pyramidens två nedersta nivåer beskriver förebyggande, lätta tjänster och den översta nivån tunga tjänster. Inom hälso- och sjukvården når man 100 procent av befolkningens minderåriga och deras familjer. Målet är att endast 10–20 procent av den minderåriga befolkningen med familjer överförs till välfärdstjänsterna för barnfamiljer och 5–10 procent vidare till specialtjänsterna för barnfamiljer. Ett kontinuerligt samarbete pågår mellan serviceområdena för att uppfylla detta mål.

Källa: Presentationsmaterial för servicehelheten för familje- och socialtjänster för barnfamiljer 9.9.2020

Mödra- och barnrådgivning samt skol- och studerandehälsovård

Mödra- och barnrådgivningen samt skol- och studerandehälsovården hör till serviceområdet för hälsovård. Till serviceområdet hör också förebyggande läkartjänster för barn och unga. Inom serviceområdet finns 19 läkarvakanser, varav 17 är besatta. Av dessa är sex stycken köptjänstläkare.

Skolhälsovården är en förebyggande tjänst som stöder elevernas välbefinnande, sunda uppväxt, utveckling och studieförmåga. Skolhälsovårdens tjänster är avgiftsfria för alla elever i grundskolan. Studerandehälsovårdens uppgift är att upprätthålla och stödja den studerandes fysiska, psykiska och sociala välbefinnande samt stöda genomförandet av studierna och

utexaminerandet till det framtida yrket. Med tjänsten strävar man efter att öka de studerandes livshanteringsfärdigheter och lyfta fram hälsosamma levnadssätt som en positiv resurs i vardagslivet. Studerandehälsövården erbjuder tjänster till studerande i gymnasieskolor och yrkesinstitut i Esbo, vars studier leder till grundexamen och varar sammanhängande i minst två månader och den studerande är berättigad till studiebidrag som beviljas av FPA. Studerandehälsövårdens tjänster är avgiftsfria för alla som studerar i Esbo, oberoende av hemkommun.

Med anledning av coronapandemin förflyttades 40 anställda ur personalen i serviceområdet till andra uppgifter under 2020, vilket har haft en negativ inverkan på utvecklingen av tjänsternas prestationsantal. En del av mottagningarna som kunderna behöver är varaktigare och ger således upphov till större kostnader. Man strävar efter att öka andelen digitala kontakter inom serviceområdet. För närvarande utgör tidsbokning 62 procent av användningen av de digitala tjänsterna.

Habiliteringstjänster för barn, familjesocialarbete inklusive familjearbete samt familjerådgivning och familjerättsliga enheten

Serviceområdet för välfärdstjänster för barnfamiljer omfattar familjesocialarbete, familjerättsliga tjänster, familjerådgivning och habiliteringstjänster för barn. Den grundläggande uppgiften för serviceområdet är att tillsammans med andra aktörer erbjuda barnfamiljer effektivt stöd i rätt tid. Tjänsterna inriktas på att få familjens vardag att flyta på smidigt och att ge stöd i föräldraskapet. Serviceområdet stöder även upprätthållandet av interaktionen i situationer där föräldrarna skiljer sig. Dessutom erbjuds stöd för utmaningar i barnets utveckling. Barnets perspektiv utgör kärnan i all verksamhet.

Antalet kunder och kundarbetets kontakter har ökat stadigt. En del av kunderna har låtit bli att använda tjänsten på grund av coronapandemin, men enligt enhetens uppskattning har det tills vidare inte uppstått något anmärkningsvärt vårdunderskott. I de familjerättsliga tjänsterna har digitala tjänster utvecklats och genomförts i stor utsträckning. I led med digitala distanstjänster har man även lyckats öka effektiviteten och minska avbokningar.

Barnskydd och barnpsykiatriska enheten

Serviceområdet för specialtjänster för barnfamiljer omfattar barnskyddets socialarbete, barnskyddets specialtjänster och barnpsykiatriska enheten. Inom specialtjänsterna för barnfamiljer har utvärderingen i huvudsak genomförts i form av egen verksamhet. Tjänsterna är tillgängliga för familjerna både som stadens egen verksamhet och som köptjänst. Barnskyddets institutionsvård upphandlas i huvudsak som köptjänst, men utvärderingen sköts som egen verksamhet.

I utvecklingen av antalet prestationer syns utmaningar som man haft med rekryteringen på vissa ställen. I enhetskostnaderna kan man se en ökning, som orsakats av de ökade kostnaderna för barnskyddets vård utom hemmet. Ökningen av kostnaderna för vård utom hemmet har varit betydande också i Helsingfors och Vanda. Esbo har konkurren utsatt tjänsterna för vård utom hemmet tillsammans med Helsingfors och Vanda och städerna har även upprättat gemensamma serviceavtal.

Institutionsvårdens andel i förhållande till familjevården

Den kraftiga ökningen av antalet ungdomar inom institutionsvård under de senaste åren är ett landsomfattande fenomen. I bakgrunden till placeringen av unga ser vi drogmissbruk och problem med den psykiska hälsan samt våldsamhet. Institutionsvårdens andel har ökat i förhållande till familjevården. Till familjevården rekryteras kontinuerligt nya familjer och fosterfamiljer utbildas för uppgiften. Om den unga som ska placeras i vård utom hemmet är rymningsbenägen, har ett drogmissbruk eller psykiska problem, är familjevård inte nödvändigtvis det bästa möjliga alternativet för den unga. Andelen minderåriga som placeras i vård utom hemmet i förhållande

till den minderåriga befolkningen är dock förhållandevis låga 1,2 procent i Esbo. I Helsingfors är den motsvarande andelen 1,8 procent och i Vanda 2,0 procent.

Familjecenter

Familjecentret är en servicehelhet för barnfamiljer, där all hälso- och sjukvård för barnfamiljer samt välfärds- och specialtjänster för barnfamiljer har samlats på en plats. Målet är att erbjuda kunderna en smidig och enhetlig servicestig för att säkerställa en god kundupplevelse. Målet är fyra regionala familjecenter före 2025. Familjecentren kommer att placeras vid fungerande trafikförbindelser. Tjänsten produceras även digitalt och vid behov kan tjänsterna även implementeras hemma hos kunderna.

Antalet och andelen digitala tjänster ökar kontinuerligt. Syftet är att få de kunder som har ett ringa behov av hjälp att utnyttja självbetjäningen. Kunder för vilka självbetjäningen inte är tillräcklig kan ta del av tjänsten genom personlig rådgivning. En allt mindre del av kunderna dirigeras i framtiden till mottagningen och en ännu mindre del till skraddarsydda, kundspecifika tjänster. Syftet är att centralisera resurserna till de kunder som mest behöver stöd och hjälp.

Coronapandemins inverkan på verksamheten

Inom hälso- och sjukvården har personalen på grund av coronapandemin förflyttats till andra uppgifter, vilket har orsakat ett behov av att prioritera tjänsterna. Till följd av minskningen av serviceverksamheten har 2- och 3-årskontrollerna kombinerats med 2,5-årskontrollen. Dessutom har man begränsat 5-årskontrollerna till att endast genomföras vid behov. Inom välfärdstjänsterna för barnfamiljer har en del av kunderna låtit bli att använda tjänsten på grund av coronapandemin. Inom välfärdstjänsterna har behovet av köpta tjänster minskat och resurserna för den egna serviceproduktionen har varit tillräckliga för att svara på den minskade efterfrågan.

Revisionsnämndens slutsatser

Inom familje- och socialtjänsternas tjänster för barnfamiljer bedrivs mycket gott samarbete mellan olika serviceområden. I verksamheten betonas förebyggande tjänsters prioritet i förhållande till tyngre tjänster. En lättnad av servicestrukturen är önskvärd också ur kostnadsutvecklingens perspektiv. Servicehelheten har beskrivits tydligt i form av en pyramid, där de lättare tjänsterna utgör basen och de tyngre specialtjänsterna toppen av triangeln. Coronapandemin har orsakat ett behov av att prioritera tjänsterna och en del av personalen har förflyttats till andra uppgifter med anledning av corona. Till följd av minskningen av serviceverksamheten har man beslutat att sammanföra 2- och 3-årskontrollerna med 2,5-årskontrollen. Dessutom har man begränsat 5-årskontrollerna till att endast genomföras vid behov.

I led med utvecklingen av digitala distanstjänster har man även lyckats öka effektiviteten och minska avbokningar.

Revisionsnämnden uttrycker sin oro över de långsiktiga effekterna av de på grund av coronapandemin genomförda minskningarna av förebyggande tjänster för barn, till exempel årskontrollen.

Alltefter som coronapandemin drar ut på tiden, ökar riskerna för ojämlikheter och välfärdsskillnader mellan familjerna. Exempel på riskfaktorer är en svag ekonomisk ställning och bristfälliga språkkunskaper.

Revisionsnämndens rekommendation

Man måste se till att det finns tillräckliga resurser för de förebyggande tjänsterna för barn.

5.3 SOCIALTJÄNSTER FÖR VUXNA

Serviceområdet för socialtjänster för vuxna omfattar vuxensocialarbete, invandrantjänster samt social- och krisjouren. Uppgifterna för det förebyggande och kompletterande utkomststödet ingår huvudsakligen i vuxensocialarbetet. Hantering av ansökningar om utkomststöd sker även inom eftervården i barnskyddets specialtjänster och i äldreomsorgens Nestori.

Syftet med socialtjänsterna för vuxna är att lätta servicestrukturen och förflytta tyngdpunkten till lättare tjänster samt att utöka utbudet av digitala tjänster på ett kostnadseffektivt sätt. Antalet prestationer inom socialtjänsterna för vuxna har ökat stadigt. Utvecklingen av styckkostnaderna har varit måttfull med tanke på utvecklingen av antalet prestationer.

Vuxensocialarbete

Målet med vuxensocialarbetet är att ge kommuninvånarna en smidig vardag och möjliggöra delaktighet för att förebygga marginalisering. Med vuxensocialarbetet svarar man på kundernas grundläggande behov gällande utkomst och ekonomi, boende, funktionsförmåga och välbefinnande, mänskliga relationer samt deltagande och rehabilitering.

En utmaning är tillgången till personal och hur permanent den är. Mellan städerna i huvudstadsregionen finns inga märkbara skillnader i lönenivåerna. Man har konstaterat att tillgången till personal påverkas av den allmänna tillgången till socialarbetare, arbetsplatsens placering och arbetsresan.

Utkomststöd

Utkomststödet är ett ekonomiskt stöd inom socialvården som beviljas i sista hand och syftet med det är att trygga en persons och dennes familjs utkomst och främja möjligheterna att klara sig på egen hand. Med hjälp av utkomststödet tryggas minst den oundgängliga utkomst som en person och familj behöver för ett människovärdigt liv.

Grundläggande utkomststöd

Sedan 2017 har FPA fattat besluten om grundläggande utkomststöd. Inom Esbos vuxensocialarbete upplever man att samarbetet med FPA har förbättrats efter utmaningarna under de första åren. Stöd av stadens vuxensocialarbete behövs fortfarande vid utredning av enskilda kundsituationer. Överföringen av det grundläggande utkomststödet till FPA har i huvudsak upplevts positivt, eftersom det har gjort det möjligt för personalen att fokusera på kärnuppgifterna inom socialarbete.

Förebyggande och kompletterande utkomststöd

Enheten för vuxensocialarbete ansvarar för det kompletterande och förebyggande utkomststödet. Syftet med förebyggande utkomststöd är att förebygga marginalisering och långvarigt beroende av utkomststöd, och vid beviljande av utkomststöd tar man i beaktande kundens faktiska ekonomiska situation. Vid beviljande av kompletterande utkomststöd tar man i beaktande specialutgifter, som inte ersätts i form av grundläggande utkomststöd, till tillräckligt stora belopp.

Under 2020 har 99–100 procent av ansökningarna om utkomststöd som Esbo stad har hanterat, hanterats i enlighet med lagen inom sju dygn. Enligt Institutet för hälsa och välfärds (THL) uppgifter om oktober 2020 framgick fördröjningar i Esbos handläggning av ansökningar om utkomststöd. För fem procent av ansökningarna (146 ansökningar) hade handläggningstiden överskridit den lagstadgade tidsgränsen med en dag. Regionförvaltningsverket i Södra Finland har 11.1.2021 begärt att Esbo ska ge en utredning om orsakerna till fördröjningen inom hanteringstiderna för utkomststöd och korrigerande åtgärder. Enligt social- och hälsovårdsnämndens

utredning av 10.2.2021 förblir en del av ansökningarna om utkomststöd dolda i den veckovisa uppföljningen, eftersom de har anhängiggjorts inom sådana enheter i organisationen i vilka man inte beviljar utkomststöd. I vissa situationer har arbetsfördelningen enheterna emellan orsakat en fördröjning. Inom social- och hälsovårdssektorn preciseras statistik- och uppföljningsprocesserna på basis av observationer. Dessutom utreds eventuella tekniska fel i kunddatasystemet och verktyget för statistikföring.

Invandrartjänster

Uppgifterna för enheten för invandrartjänster omfattar mottagning av flyktingar som flyttar till Esbo samt stöd för integration i det nya hemlandet och den nya hemstaden. Integrationen stöds heltäckande i samarbete med kunderna och andra myndigheter och organisationer. Metoderna för detta är handledning, rådgivning och givande av grundläggande information om det finska samhället, socialtjänsterna, socialskyddet, boende, finska språkstudier, hälso- och sjukvårdstjänster samt familjeåterförening.

Inom invandrartjänsterna har ökningen av kundantalet jämnats ut och kundrelationerna med dem som anlände 2016 har börjat avslutas. Under 2020 var dock antalet nya kunder större än antalet kunder som övergick till andra tjänster. Nya kunder kommer till invandrartjänsterna i synnerhet till följd av familjeåterförening och flyttrörelse inom landet. Ökningen av antalet kunder inom eftervården har påverkats av att åldersgränsen för eftervården har höjts till 25 år. Dessutom beviljar invandrartjänsterna socialvårdens brådskande service till papperslösa personer.

Social- och krisjour

Social- och krisjour ordnas dygnet runt för att trygga brådskande och oundgänglig hjälp. Utöver Esbo betjänar Västra Nylands social- och krisjour kunder från nio andra kommuner i Västra Nyland, vars befolkningsbas uppgår till totalt 0,5 miljoner invånare. Till uppgifterna hör situationer som kräver omedelbara åtgärder av socialmyndigheterna, såsom oro för barnets eller familjens situation, en vuxen eller äldre persons möjlighet att klara sig allmänt eller hemma samt en plötslig traumatisk händelse, såsom en närståendes bortgång. Enheten svarar även för det psykosociala stödet i händelse av storolyckor. Social- och krisjourens uppdrag utanför tjänstetiden består bland annat av barnskyddsärenden (35 %) och uppdrag med anknytning till äldre personer (10–15 %). Social- och krisjourens lokaler har funnits i Jorv och ett satellitställe i Lojo sjukhus. Lokalerna i Lojo sjukhus slutar man använda från 3.5.2021 och enheten flyttar till Kilo.

Enheten för arbete mot närstående- och familjevåld Omatila överfördes 1.8.2020 till serviceområdet för socialtjänster för vuxna. Tjänsten är överbelastad, delvis med anledning av situationer som coronapandemin orsakar i familjerna.

Bostadslöshet

Enligt statistiken över bostadslöshet, som upprätthålls av Finansierings- och utvecklingscentralen för boendet ARA, uppgick antalet bostadslösa 2020 till 429 och av dessa var 145 ensamlevande långvarigt bostadslösa. Jämfört med året innan har antalet bostadslösa minskat. År 2019 fanns det 457 ensamlevande bostadslösa i Esbo, varav 169 var långvarigt bostadslösa. Risken för att bli bostadslös har varit större för låginkomsttagare, personer med invandrabakgrund samt personer med mental- eller missbruksproblem, men under coronapandemin är en allt större del av kunderna sådana som inte tidigare berörts av problem av detta slag. Coronapandemin har ökat den så kallade dolda bostadslösheten, eftersom möjligheten att övernatta hos släktingar och bekanta inte har funnits. Den största orsaken bakom bostadslöshet är de höga hyrorna i tillväxtcentrumen och bristen på hyresbostäder med skälig hyra.

Socialtjänsterna för vuxna har beviljats ett statligt understöd på 0,5 miljoner euro för de kommande tre åren för att förebygga bostadslöshet och förkorta perioderna av bostadslöshet. Målet

är att skapa verksamhetsmodeller med vilka man kan minska behovet av dyrare och tyngre tjänster för boendestöd och samtidigt även minska bostadslösheten.

Coronapandemins inverkan

I led med coronapandemin övergick merparten av kundkontakterna inom socialtjänsterna för vuxna våren 2020 till telefontjänster. Bland annat inleddes ett samarbete med organisationer för att distribuera ansiktsmasker till mindre bemedlade och coronainformation till personer med främmande modersmål. Distanstudier har orsakat ojämlikhet bland familjer och unga. Under 2020 har man beviljat utkomststöd bland annat för internetuppkopplingar och datorer som krävs för distansstudier, eftersom alla läroanstalter inte stöder möjligheter till distansstudier.

Digitala tjänster har utnyttjats i kundarbetet inom serviceområdet för vuxensocialarbete och invandrantjänsterna. Datasäkerhetsfrågorna har förhindrat användning av elektroniska tjänster i större utsträckning. Inom socialtjänsterna för vuxna finns ett anmärkningsvärt stort antal kunder som på grund av till exempel språkförbristning eller brist på datateknik inte har möjlighet att använda elektroniska tjänster.

Man har ännu inte kunnat förvissa sig om omfattningen på vårdunderskottet som coronapandemin har orsakat inom socialarbetet, eftersom behovet av tjänster delvis framkommer först senare, i led med sänkt inkomstnivå som orsakas av permitteringar och arbetslöshet. Dessutom uppstår boendeproblem och hyresskulder samt krisartade livssituationer för kommuninvånare på längre sikt. FPA:s undantagsregler för coronatiden har under 2020 underlättat situationen för kunderna.

Revisionsnämndens slutsatser

Staden har gjort ett bra arbete inom socialtjänsterna för vuxna. I verksamheten betonas förebyggande tjänsters prioritet i förhållande till tyngre tjänster. En lättnad av servicestrukturen är önskvärd också ur kostnadsutvecklingens perspektiv. Överföringen av det grundläggande utkomststödet till FPA i början av 2017 har gjort det möjligt för enheten att fokusera på kärnan i socialarbetet. Efter utmaningarna som överföringen orsakade har samarbetskanalerna mellan socialtjänsterna för vuxna och FPA utvecklats. Å andra sidan måste man inom socialtjänsterna fortfarande göra utredningsarbete förknippat med grundläggande utkomststöd gällande enskilda kunder. En utmaning inom socialtjänsterna för vuxna är tillgången till arbetstagare och att behålla dem inom branschen. Omsättningen på och olika tjänsteledigheter för närmaste chefer medför osäkerhet gällande arbete inom serviceområdet ur arbetstagarnas perspektiv.

Digitala tjänster har utnyttjats i mån av möjlighet. Inom serviceområdet har man förstått att alla kunder inte har möjlighet att använda elektroniska tjänster, vilket bör tas i beaktande vid utvecklingen av kundtjänsterna. Möjligheterna till kundtjänster ska vara flerkanaliga, så att alla har lika möjligheter till tjänsterna.

Underskottets omfattning inom vård och välfärd kan inom socialtjänsterna för vuxna bedömas i sin helhet först senare, eftersom behovet av tjänsterna framkommer delvis fördröjt, till exempel i led med att familjens ekonomiska situation försämras.

Revisionsnämndens rekommendation

Tillräckliga resurser måste reserveras för socialtjänsterna för vuxna för att åtgärda underskottet av vård och välfärd som uppstått under coronapandemin. För att behovet av tjänsterna inte ska bli permanent, måste man ingripa i problemen så snabbt som möjligt.

5.4 ÄLDREOMSORG

Enligt fullmäktigeperiodens mål i Berättelsen om Esbo bor de äldre tryggt och med funktionsförmågan i behåll i sina egna hem och antalet problem som orsakas av ensamhet minskar. Vid behov tryggar vi smidigt tillträde till serviceboende.

Tillräckligheten för och kvaliteten på hemvårdstjänster som äldre behöver

Syftet med hemvården är att möjliggöra tryggt boende hemma för personer som behöver hemsjukvård, hemservice eller hemvårdsstöd. Hemvården i Esbo består av fem hemvårdsdistrikt, en enhet för köpta tjänster, rehabilitering i hemmet och en resurspool, i samband med vilken distanshemvårdens enhet har sin verksamhet. Avgiften för hemvården bestäms enligt antalet timmar som hemvård ges, klientens betalningsförmåga och familjens storlek. Klienten får vid behov avgiftsfria vårdredskap och vårdutrustning till sitt hem. Som alternativ kan staden bevilja klienten en servicesedel, varvid hen själv kan välja tjänsteproducent av hemvården bland de tjänsteproducenter som staden har konkurrensutsatt. Klienten betalar egenandelen, det vill säga skillnaden mellan priset och värdet på servicesedeln, direkt till tjänsteproducenten.

Antalet olika vårdare hos en klient som får regelbunden hemvård

Ett bindande resultatmål för hemvården är att antalet olika vårdare hos en klient som får regelbunden hemvård minskar. Den målinriktade andelen besök av de fem mest bekanta skötarna under tre månader är 60 procent. Under 2020 uppnåddes inte detta mål, då utfallet var 58 procent. En del av hemvårdsdistrikten har uppnått målet. En faktor som försvårar måluppfyllelsen är att det inom hemvården kontinuerligt finns icke tillsatta vakanser. Inom den regionala hemvården fanns det i december 2020 totalt 27 lediga vakanser, varav merparten var närvårdare. För att trygga det nödvändiga klientarbetet förlitar man sig även på hyrd arbetskraft. Personalens varaktighet stöds på många olika sätt. Hemvården har utsetts till ett svårt rekryteringsområde och deltar i det arbete som stöder Esbo stads rekrytering.

Målet är att göra rätt saker för rätt klienter med rätt metoder. Seniorrådgivningen och servicehänvisningen Nestor gör en bedömning av klientens servicebehov i början av klientrelationen och hemvården i de senare skedena. Behovsprövningen baserar sig på en yrkesövergripande social, medicinsk och vårdmässig bedömning. Personalen har utbildats i klientbedömning och i användningen av RAI-mätaren, med hjälp av vilken man får information om hur klienten klarar av olika situationer i vardagslivet, som till exempel att röra sig, klä på sig, äta och tvätta sig hemma. På basis av resultaten kan man bedöma mängden tjänster som klienten behöver.

Andelen personer som får hemvårdstjänster är lägre i Esbo än i de övriga av Finlands sex största kommuner. I Esbo är befolkningen i genomsnitt friskare, vilket också innebär att servicebehovet är mindre. Antalet hemvårdsklienter inbegriper en prognostiserad ökning av servicebehovet med anledning av befolkningens åldrande. Alla klienter som uppfyller grunderna för beviljande av hemvård omfattas av tjänsten. Under 2020 har man fattat några negativa beslut i situationer där man har konstaterat att grunderna för beviljande av hemvård inte uppfylls. Utöver hemvården erbjuds som stöd för äldre till exempel det stöd som Seniorrådgivningen Nestori tillhandahåller samt öppenvårdens servicesystem.

Man har lyckats hålla enhetskostnaderna inom hemvården i Esbo på en rimlig nivå trots det ökade klienttrycket och behovet av att använda hyrd arbetskraft. Vid en granskning som helhet har enhetskostnaderna för den lokala hemvården minskat sedan 2016. I enhetskostnaderna går det att urskilja en lätt ökning för 2020.

Parkering för anställda inom hemvården

Bestämmelserna i vägtrafiklagen, som trädde i kraft sommaren 2020, omfattar nya bestämmelser gällande parkeringstillstånd för hemvården. Stadsstyrelsen godkände 29.3.2021 ibruktagandet av och grunderna för beviljande av parkeringstillstånd för hemvården. Parkeringstillståndet berättigar, trots ett förbud eller en begränsning som anges med ett trafikmärke, till parkering på en gata, i ett område försett med tillägsskylten servicekörning tillåten och på annat område som administreras av staden. Fordonet får parkeras på en gårdsgata också på andra ställen än markerade parkeringsplatser, om det inte orsakar en märkbar olägenhet för andra. Beviljande av parkeringstillståndet till en privat aktör förutsätter att den sökande verkar som en av kommunens konkurrensutsatta tjänsteproducent eller är servicesedelproducent.

Coronapandemins inverkan

Alla servicecentraler samt dag- och gruppverksamhet stängdes 16.3.2020. I början av augusti öppnade servicecentralerna upp stegvis med begränsade funktioner. Även dagverksamheten öppnades för verksamhet i mindre grupper. Den geriatriska polikliniken stängdes 16.3.2020 och dess funktioner öppnades stegvis från mitten av juni. Kortvarig vård erbjöds under våren 2020 endast till de klienter som mest behövde den. Under hösten har utbudet utökats och man fick tillgång till 70 procent av platserna inom den kortvariga vården. För Esbo sjukhus del var en del av patientplatserna stängda på sommaren, med anledning av det minskade antalet elektiva operationer och personalfrånvaro. Med elektiva operationer avses kirurgiska ingrepp som man kan låta bli att utföra eller utföra vid ett senare tillfälle utan att det orsakar någon fara för patienten. Under våren och sommaren 2020 utökades öppettiderna för Seniorrådgivningen Nestoris servicetelefon och man byggde en matkassetjänst för äldre Esbobor. Besöksförbud infördes på sjukhuset från 13.3.2020 och på vårdhemmen från 15.3.2020. Under sommaren omvandlades förbuden till begränsningar. Anvisningarna gällande hygienpraxis och användningen av skyddsutrustning har gradvis skärpts inom alla tjänster för äldre, både i klientkontakter och i kontorsarbete.

Revisionsnämndens slutsatser

Inom hemvården har man arbetat hårt för att förbättra tillgången till tjänsterna och kvaliteten på dem. Omsättningen av vårdare och antalet olika vårdare som besöker klienterna utgör fortfarande utmaningar. Det har dock skett en positiv utveckling och i en del av distriktet har man redan uppnått de uppställda målen. Det är positivt att samarbetet mellan den specialiserade sjukvården och hemvården är planmässig och att övergången från en tjänst till en annan är kontrollerad.

Parkeringsproblemen inom hemvården lättas upp, vilket kommer att ge de anställda mer tid till att sköta det faktiska arbetet. Stadsstyrelsen godkände i mars 2021 ibruktagandet av och grunderna för beviljande av parkeringstillstånd inom hemvården.

Revisionsnämndens rekommendationer

Äldreomsorgen bör fortsätta de inledda utvecklingsåtgärderna för att förbättra kvaliteten på och tillgången till hemvård.

Åtgärderna för att minska antalet olika vårdare som besöker klienten och omsättningen av vårdare ska systematiskt fortsättas.

Ordnande och tillsyn av långtidsvård

Serviceboende med heldygnsomsorg är avsett för äldre Esbobor som behöver vård och omsorg dygnet runt och som inte längre kan bo kvar i sitt hem. I vårdhemmet med heldygnsomsorg kan klienten bo livet ut.

I Esbo finns vårdhemsplatser som staden upprätthåller, privata vårdhemsplatser och vårdhemsplatser som erbjuds av stiftelser. Avgörande i placeringen av klienten i olika tjänster är alltid klientens behov av service och omsorg.

Tillsynen över omsorgstjänster styrs av lagar och nationella tillsynsprogram. Det riksomfattande tillsynsprogrammet för social- och hälsovården 2020–2023 har styrt tillsynsmyndigheternas gemensamma planerliga tillsyn av social- och hälsovården.

Kommunen ansvarar för ordnandet av tjänsterna och är skyldig att övervaka lagligheten och kvaliteten både i den egna verksamheten och inom de köpta tjänsterna. Regionförvaltningsverken övervakar hur kommunerna ordnar tjänsterna i sitt område samt verksamhet som utförs av övriga offentliga och privata tjänsteproducenter. Regionförvaltningsverket kan överföra behandlingen till Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården (Valvira), som övervakar mer omfattande och principiella fall.

Tillsynen genomförs som egenkontroll, som förebyggande och planerlig tillsyn samt som reaktiv och effektiviserad tillsyn. Den primära formen är egenkontroll. Samtliga tjänsteproducenter ska ha en plan för egenkontroll.

Ordnande av vårdhemsplats inom utsatt tid

Långtidsvården inom social- och hälsovårdssektorns resultatenheter för äldreomsorg ordnar boende med omsorg dygnet runt och institutionsvård för äldre Esbobor i enlighet med socialvårdslagen. I Esbo ordnas långvarigt boende och långtidsvård i huvudsak i form av serviceboende med heldygnsomsorg. Esbo producerar tjänsterna för långtidsvården enligt en modell med flera producenter genom att använda kommunens egen produktion, köpta tjänster och servicesedlar. Andelen köpta tjänster inom långtidsvården uppgår till 80 procent. Serviceboende med heldygnsomsorg ordnas huvudsakligen som boendetjänster antingen i form av köpta tjänster i privata vårdhem eller i stadens vårdhem. Antalet klientplatser uppgick 2019 till totalt 1 350. Under 2020 ökade behovet av platser inom vårdboende med cirka 15 platser jämfört med 2019.

I och med äldreomsorgslagen ges äldre möjlighet att bo hemma så länge som möjligt. I vissa fall är boende hemma inte den optimala lösningen ur klientens eller de närstående perspektiv. Ett bindande mål för långtidsvården är att 90 procent av dem som fått ett beslut får en plats på ett serviceboende med heldygnsomsorg inom två månader. Den genomsnittliga väntetiden från ett beslut om serviceboende med heldygnsomsorg till att tjänsten inleds varierade 2020 mellan 24 och 25 dygn. Bedömningen av behovet av serviceboende med heldygnsomsorg utförs och beslutet om servicen fattas hos Seniorrådgivningen Nestori. År 2020 fattades 10 negativa beslut om ansökningar om serviceboende med heldygnsomsorg, vilket innebär att kriterierna för att få en plats ännu inte har uppfyllts. I dessa fall kan man till exempel planera att öka mängden öppenvårdstjänster för klienten. År 2020 fick alla klienter en plats inom serviceboende med heldygnsomsorg inom den lagstadgade tidsfristen på tre månader. Enligt det kumulativa medelvärdet för 2020 fick 92,1 procent av klienterna en plats på serviceboende med heldygnsomsorg inom två månader. Utfallet för december 2020 var enligt bokslutet lägre, eftersom antalet personer som väntade hemma var större. Med anledning av coronavirusepidemin på sjukhuset var de som överfördes från sjukhuset till långtidsvården i första hand sådana som fått ett beslut om plats och dessutom väntade många även hemma på att få en önskad vårdplats.

Upphandlingen av serviceboende med heldygnsomsorg för äldre har gjorts i samarbete med västra Nylands kommuner och den nya avtalsperioden inleddes i början av 2020. Den nya

verksamhetsmodellen ökade klienternas valfrihet. Kortvarigt serviceboende med heldygnsomsorg koncentreras till stadens egna enheter och därtill utnyttjar man också de möjligheter som servicesedeln för kortvarigt serviceboende med heldygnsomsorg medför. Kvaliteten och kraven på serviceboende med heldygnsomsorg beskrivs i servicekonceptet, som alla tjänsteproducenter och Esbo stads egna enheter har förbundit sig till. Kvalitetskriterierna grundar sig på nationella förordningar och bestämmelser samt på social- och hälsovårdsministeriets anvisningar. Kvaliteten på servicen följs upp med såväl en kundnöjdhetenkät som med RAI-mätare. RAI-mätaren (Resident Assessment Instrument) kan användas till att bedöma vårdbehovet för den boende samt kvaliteten på vårdenhetens service och de riskfaktorer som framkommit i tjänsten. Alla vårdhem i Esbo omfattas av avtalet, likaså merparten av grannkommunernas privata vårdhem. Om klienten vill bo på ett vårdhem som inte omfattas av Esbos avtal, har klienten möjlighet att få tillgång till en servicesedel. I sådana fall avviker klientens betalningsandel från klientavgiften.

Personaldimensioneringen vid vårdhem med heldygnsomsorg för äldre i Esbo i både stadens egna enheter och inom enheter för köpta tjänster är lagenlig vid situationen 1.10.2020 och under övergångsperioden till och med 1.4.2023. Under övergångsperioden tryggas en tillräcklig personaldimensionering även för tiden efter 1.4.2023.

Kostnadsutvecklingen för ett boendedygn inom långvarigt serviceboende med heldygnsomsorg har varit måttfull både inom den egna serviceproduktionen och inom de köpta tjänsterna. Servicesedelkostnaderna ingår i kostnaderna för de köpta tjänsterna.

Revisionsnämndens slutsatser

Esbo producerar tjänsterna för långtidsvården enligt en modell med flera producenter genom att använda stadens egen produktion, köpta tjänster och servicesedlar. Andelen köpta tjänster av hela serviceproduktionen uppgår till 80 procent. Den nya avtalsperioden inleddes 2020.

Revisionsnämndens rekommendation

Inom äldreomsorgen ska klienten alltid inom en viss tid erbjudas en vårdplats som motsvarar klientens behov när det inte är möjligt eller ändamålsenligt att ordna de tjänster som klienten behöver hemma hos klienten.

Effektiviserad tillsyn av långtidsvården

Tillsynen över vårdhem har fortsatt i Esbo i enlighet med riktlinjerna från social- och hälsovårdsnämnden. Vid mötet 25.2.2020 bekräftade nämnden tillsynsplanen från 2020. Tillsynen av verksamheten och kvaliteten är planmässig och regelbunden. I tillsynsplanen beskrivs vad planmässig och regelbunden tillsyn innebär i praktiken och hur tillsynen genomförs i samarbete med tjänsteproducenterna, västra Nyland och andra närliggande kommuner samt regionförvaltningsverken. Social- och hälsovårdssektorns tillsynsplan för boendetjänster för 2021 godkändes av social- och hälsovårdsnämnden 16.12.2020.

I upphandlingsavtalet för långtidsvård förutsätts det att serviceproducenterna förbinder sig till att följa servicekonceptet för boendeservice med heldygnsomsorg. Även stadens egna enheter för serviceboende med heldygnsomsorg har förbundit sig att efterleva samma servicekoncept. Tillsynen riktas inom både den egna verksamheten och köptjänstverksamheten till uppföljning av genomförandet av dessa kvalitetskriterier samt till tillsynen av verksamhetens lagenlighet.

Under 2020 genomförde man inom tillsynen av serviceboende med heldygnsomsorg totalt 37 planerade och oanmälda tillsynsbesök. Man besökte samtliga vårdhem på plats minst en gång under 2020 och dessutom besökte man de vårdhem på plats om vilka det hade inkommit respons. Totalt genomfördes 38 planerade och på förhand anmälda besök med anledning av coronarestriktionerna i form av distansbesök per telefon. Dessutom gjorde man med anledning av oro 37 oanmälda reaktiva tillsynsbesök på plats i vårdhem. Med anledning av coronapandemin har man ringt tillsynssamtal varje vecka till alla upphandlade vårdhem. Under dessa samtal har man utrett situationen för de boende och personalen samt situationen med skyddsutrustning vid varje vårdhem. Totalt har man ringt 1 643 tillsynssamtal.

Under 2020 har det funnits åtta vårdhem under effektiviserad tillsyn. Den effektiviserade tillsynen är förknippad antingen med konstaterade fall av coronasmitta på enheten eller effektiviserad uppföljning av kvaliteten på vårdhemmet. Under coronaepidemin på vårdhemmet och under pågående reklamationsprocess placerades inga boende på dessa vårdhem. Två av vårdhemmen har delgivits en reklamation i enlighet med avtalet, varav det ena vårdhemmet dessutom fick böter.

Tillsynsuppdragen och påföljderna av dem på vårdhemmen för äldre år 2020

Tillsynsuppdrag	1-4/2020	5-6/2020	7-12/2020	Totalt 2020
Tillsynsbesök				
Planerade (oanmält besök på vårdhem)	11	0	26	37
Planerade (anmälda telefonbesök)	14	19	5	38
Reaktivt besök p.g.a. oro (oanmält)	17	6	14	37
Sanktioner				
Reklamation, som anknyter till bötesavgift	0	0	2	2
	-	-	1	1
Effektiviserad tillsyn				
med anknytning till sanktionerna	0	0	2	2
annan oro (bl.a. coronasituationen)	6	6	2	8*
Tillsynssamtal till vårdhemmen med anledning av Covid 19-situationen	463	312	868	1 643

* olika vårdhem, ett vårdhem kan ha registrerats i flera uppföljningar

Källa: Social- och hälsovårdssektorn, Äldreomsorgen 4/2021

Revisionsnämndens slutsatser

På basis av tillsynen över serviceboende med heldygnsomsorg har verksamheten vid merparten av vårdhemmen hållit sig på en god nivå under året, trots att skyddsåtgärderna med anknytning till coronapandemin har påverkat vardagen för de boende. Alla vårdhem besöktes på plats minst en gång under 2020. Tillsynsbesök som genomfördes på distans motsvarar inte tillsynsbesök som görs på plats, eftersom de till exempel saknar intervjuer med och observationer av klienterna.

Revisionsnämndens rekommendation

Det är av yttersta vikt att fortsätta tillsynen av serviceboende med heldygnsomsorg i enlighet med tillsynsplanen.

Grunderna för klientavgifterna inom långtidsvården

Klientavgifterna inom social- och hälsovården grundar sig på klientavgiftslagen och klientavgiftsförordningen. I lagstiftningen fastställs maximibeloppen för klientavgifterna samt tidsbestämda indexjusteringar av dem. Klientavgifter får tas ut, såvida inget annat anges i lagen.

Lagstiftningen fastställer inte separat avgifterna för boendetjänster. I fråga om långvarig boendeservice ligger beslutanderätten hos kommunerna fram till juni 2021. I Esbo har stadsstyrelsen 11.1.2021 fattat beslut om fastställande av grunderna för klientavgifterna inom social- och hälsovårdssektorn för 2021. Beslutet om klientavgifterna för 2020 fattades 17.12.2019. Den partiella reformen av klientavgiftslagen träder i kraft under åren 2021–2022. Klientavgiftslagen reglerar från 1.7.2021 grunderna för fastställande av klientavgifterna för boendeservice.

Fastställande av klientavgiften för långvarigt serviceboende med heldygnsomsorg

Klientens avgift för långvarig effektiverad service består av hyran, som klienten betalar till serviceproducenten, och klientavgiften, som klienten betalar till staden. Stadsstyrelsen i Esbo har beslutat att klientavgiften ska vara totalt 85 procent av klientens nettoinkomster per månad. Enligt klientavgiftslagen får den avgift som tas ut för servicen vara högst lika stor som kostnaderna för serviceproduktionen. Klienten ska alltid få behålla minst ett belopp som motsvarar utkomststödet grunddel minus matkostnaderna per månad. Andelen som klienten får behålla kallas för disponibla medel, som i Esbo är 15 procent av klientens nettoinkomster per månad, dock alltid minst 257,07 euro per månad för 2021 och inom institutionsvård minst 110 euro. De disponibla medlen är avsedda för att täcka utgifter som inte hör till boendeservicen. Exempel på sådana utgifter är till exempel personliga utgifter, såsom utgifter för medicin, kläder och hobbyverksamhet.

Om klienten innan hen flyttar in i serviceboendet har levt i gemensamt hushåll i äktenskap eller under äktenskapsliknande förhållanden och har större månadsinkomster än sin partner, bestäms klientavgiften på basis av familjens sammanräknade nettomånadsinkomster. Klientavgiften uppgår då till 42,5 procent av makarnas sammanräknade nettomånadsinkomster. Klientens minsta disponibla medel per månad ska emellertid också i detta fall vara 257,07 euro per månad.

Avgifterna för boendeservice fastställs i klientavgiftslagen från 1.7.2021 och klienter inom serviceboende med heldygnsomsorg får debiteras en klientavgift som baserar sig på nettoinkomsterna. I och med lagändringen ska klienten efter den debiterade avgiften för servicen alltid få behålla det minsta i lagen fastställda beloppet för disponibla medel, som är 164 euro per månad. Före lagreformen har grunderna till klientavgifterna som tagits ut för serviceboende med heldygnsomsorg varierat kommunvis. Även efter lagändringen kan man i kommunerna komma fram till i viss mån avvikande lösningar när det gäller att ta ut avgifter. Ändringen av klientavgiftslagen förenhetligar emellertid avgifterna för serviceboende med heldygnsomsorg i olika kommuner.

Nedsättning eller efterskänkning av klientavgiften

Enligt klientavgiftslagen ska en avgift som bestämts enligt betalningsförmågan nedsättas eller efterskänkas om avgiften äventyrar klientens eller familjens försörjning eller klientens försörjningsplikt. En nedsättning eller efterskänkning av klientavgiften är primära åtgärder med tanke på utkomststödet. Beslut om nedsättning eller befrielse från betalning fattas på grundval av prövning från fall till fall. Under 2020 gjordes i Esbo totalt 83 ansökningar om nedsättning av klientavgifter gällande boendeservice och av dessa beviljades nedsättning i 59 fall. Nedsättning har beviljats till exempel på basis av läkemedelskostnader som är större än normalt.

Revisionsnämndens slutsatser

Trots lagreformen ansvarar kommunerna även i fortsättningen för att ta ut klientavgifter och kan besluta om dem enligt vissa ramvillkor. I lagstiftningen om klientavgifter föreskrivs även i fortsättningen om maximavgifter för vissa tjänster. Kommunen kan besluta att tillämpa en lägre avgift än den maximala avgiften eller tillhandahålla servicen avgiftsfritt. Avgifterna kan således variera mellan kommunerna även i fortsättningen. Den nya klientavgiftslagen förenhetligar dock avgiftsgrunderna kommunerna emellan.

5.5 UTREDNINGAR AV SOCIAL- OCH PATIENTOMBUDSMANNEN SAMT OMBUDSMANNEN FÖR PERSONER MED FUNKTIONSNEDSÄTTNING

Social- och patientombudsmannens uppgift är att ge kunderna råd i frågor rörande överklagan, informera om kundernas rättigheter och fungera för främjande och genomförande av rättigheter med anknytning till social- och hälsovården för stadens invånare. Ombudsmannens roll är opartisk mellan kunden/patienten och myndigheten.

Social- och patientombudsmannen rapporterade för 2020 att det i det inledande skedet av coronapandemin förekom utmaningar i organiseringen av tjänsterna och verksamheten, vilket i synnerhet syntes som längre väntetider på att få tillgång till tjänsterna.

Kontakterna gällande verksamheten vid hälsostationer gällde bland annat felbehandling, korta mottagningstider och svårigheter med tidsbokningen. Det förekom önskemål om längre vårdperioder för missbruk och ett mer individuellt hanteringssätt inom missbruksvården. Det framfördes också önskemål om fler mentalvårdstjänster och de borde vara mer långvariga. I vårdhemmens verksamhet observerades brister med anknytning till för lite personal, personalens språkkunskaper och den tillhandahållna omsorgen samt hälsovården. Dessutom upplevde anhöriga restriktionerna som genomfördes i vårdhemmen med anledning av coronapandemin problematiska. Inom barnskyddet betonades kommunikationsproblem mellan kunderna och de anställda samt placerade ungdomars rymningar från placeringsställena. För assistenter till personer med funktionsnedsättningar vore det önskvärt med mer stöd, tillsyn och utbildning.

Ombudsmannen för personer med funktionsnedsättning har som uppgift att främja möjligheterna hos personer med såväl funktionsnedsättning som nedsatt rörlighet att fungera jämlikt med andra. Tyngdpunkterna i arbetet är att främja jämlikhet, delaktighet och icke-diskriminering för personer med funktionsnedsättningar.

Ombudsmannen för personer med funktionsnedsättningar rapporterade att coronapandemin orsakat oro för tillgången till nödvändig vård och för förbudet för anhöriga att besöka boendeenheterna. Digitaliseringen har framskridit, men distanstjänsterna når inte ut till alla kommuninvånare med funktionsnedsättningar.

Kontakterna som gällde funktionshinderservicen handlade bland annat om personlig assistans, boendeservice och färdtjänst. Kontakterna som gällde funktionshinderservicens socialarbete handlade bland annat om arbetstagarnas tillgänglighet, bedömning av vårdbehov, tillgången till tjänsterna, hörande av kunden och personalens tillräcklighet samt brister förknippade med yrkeskompetens. Dessutom gavs feedback till exempel om brister förknippade med tillgänglighet i den byggda miljön och tillgången till vård.

Ombudsmännens rapporter finns att läsa på finska i social- och hälsovårdsnämndens protokoll av 17.3.2021: <https://espoo-sv.oncloudos.com/cgi/DREQUEST.PHP?page=meeting&id=2021272>

Revisionsnämndens slutsatser

I rapporterna har ombudsmännen presenterat flera betydande missförhållanden och utvecklingsobjekt. Social- och hälsovårdsnämnden uppmanade social- och hälsovårdssektorn att i utredningarna beakta de presenterade förslagen i utvecklingen av serviceverksamheten samt att rapportera om åtgärderna till nämnden i samband med halvårsöversikten. Social- och hälsovårdsnämnden skickade utredningarna för behandling till stadsstyrelsen och lade fram att förslagen ska beaktas vid utvecklingen av tjänsterna och funktionerna samt i budgeten och ekonomiplanen.

Revisionsnämndens rekommendation

De missförhållanden som ombudsmännen rapporterar i utredningarna måste åtgärdas utan dröjsmål.

5.6 BEREDNINGEN AV VÅRDREFORMEN UR ESBOS SYNVINKEL

I den riksomfattande vårdreformen och reformen av räddningsväsendet kommer ansvaret för att ordna social- och hälsovårdstjänster och räddningsväsendet att i början av 2023 överföras från kommunerna till välfärdsområdena. Välfärdsområdena skulle vara självstyrande områden, vars finansiering till en början skulle grundas huvudsakligen på statlig finansiering. Finansieringssystemet för social- och hälsovården ska reformeras så att det grundar sig på behovsstandardiserade kriterier. Välfärdsområdenas beskattningsrätt utreds parlamentariskt.

Vid förverkligandet av vårdreformen ansvarar kommunerna fortfarande för främjande av hälsa och välfärd samt bland annat för bildningsväsendets tjänster. I modellen som bereds är den offentliga sektorn den som ordnar och producerar social- och hälsovårdstjänster. Privata aktörer och tredje sektorn kompletterar de offentliga social- och hälsovårdstjänsterna.

I Västra Nyland pågår tre projekt som är riktade till att starta välfärdsområden och utveckla social- och hälsovårdstjänsterna. Esbo stad fungerar som projektledare i två av dessa, Framtidens social- och hälsovårdscenter och social- och hälsovårdens strukturereform. Välfärdsområdets verksamhet är planerad att starta 1.1.2023. Som stöd för den regionala beredningen har statsrådet utarbetat en vägkarta med fem punkter för tidsplaneringen. Beredningen av social- och hälsovården i Västra Nylands region befinner sig i den första etappen av den frivilliga beredningen.

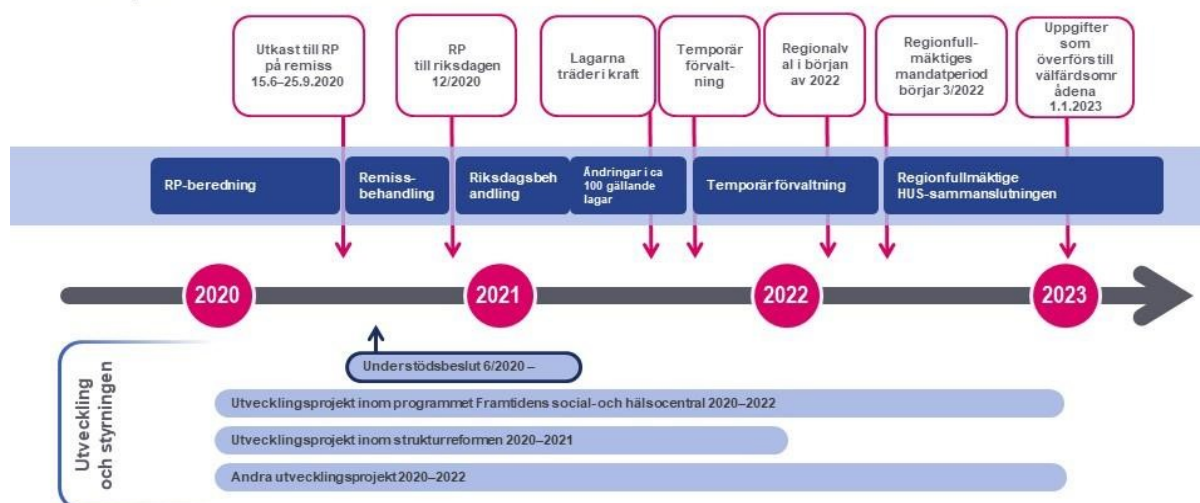
Esbo fullmäktige gav ett utlåtande 14.9.2020 § 139 om utkastet till regeringsproposition med förslag till lagstiftning om en reform av ordnandet av social- och hälsovård samt räddningsväsendet och inrättande av landskap. Protokollet med tillhörande bilagor finns att läsa på webbplatsen <https://espooprodse.oncloudos.com/cgi/DREQUEST.PHP?page=meetingitem&id=2020517915-15>.

Avvikande åsikter inom Esbo fullmäktige inkluderar:

- Reformens ekonomiska konsekvenser är ohållbara för Esbo stad.
- En trestegsförvaltning skulle försvaga verksamhetsförutsättningarna för växande städer.
- Nedskärningar av Västra Nylands vårdlandskaps verksamhet som beror på finansieringskriterierna inte är godtagbara.
- Verksamhetsförutsättningarna för välfungerande modeller med många producenter bör tryggas bättre i reformen.

Nedskärningarna av Esbo stads finansiering efter övergångsperioden är enligt aktuella data - 60 euro/invånare, det vill säga cirka 17 miljoner euro. Enligt Esbo stads beräkningar kommer finansieringsmodellens andra faktorer att minst fördubbla ovan presenterade nedskärning fram till 2030. Dessutom riktas en betydande dold nedskärning till Esbo stad, eftersom den statistiska förändringsbegränsningsposten, som ingår i den kommande statsandelsfinansieringen, inte kommer att justeras årligen med index. Effekterna av detta är att staden går årligen kumulativt miste om postens naturliga tillväxt, som uppskattningsvis uppgår till cirka 2–3 miljoner euro.

Tidsplan för social- och hälsovårdsreformen 2020–2022

Källa: <https://soteuudistus.fi/sv/tidsplan>

På webbplatsen soteuudistus.fi presenteras kommunernas och välfärdsområdenas finansieringskalkyler och dessa uppdateras två gånger per år.

Revisionsnämndens slutsatser

I vårdreformen som står under beredning kommer man att kraftigt skära ned på kommunal- och samfundsskatter, vilket försämrar Esbo stads möjligheter att investera för att svara på behoven hos den växande staden. I Esbo har social- och hälsovårdssektorns kostnader varit i genomsnitt lägre, vilket torde orsaka att man kommer att skära ned mer i Esbo än vad stadens utgifter för social- och hälsovård har varit. Om reformen genomförs på det presenterade sättet skulle det orsaka Esbo såväl omfattande direkta nedskärningar som ohållbara ändringar i finansieringsstrukturen. Revisionsnämnden uttrycker sin oro över de ekonomiska konsekvenserna för Esbo som vårdreformen medför och stadens möjligheter att efter vårdreformen ombesörja sina skyldigheter beträffande serviceproduktion och investeringar.

Enligt vårdreformens uppskattade tidsplan ska den temporära förvaltningen inleda verksamheten sommaren 2021. Den temporära förvaltningen har en intensiv tidsfrist på 1,5 år på sig att genomföra en historiskt anmärkningsvärd reform av social- och hälsovårdstjänsterna. Risken i Västra Nylands beredning av vårdreformen är enligt social- och hälsovårdsministeriets bedömning kommunernas långsamma beredning i förhållande till den kommande administrativt tunga fusionen, som ska genomföras på kort tid. I april 2021 har ännu inga beslut fattats beträffande genomförandet av reformen.

Revisionsnämndens rekommendationer

De ekonomiska konsekvenserna av den vårdreform som står under beredning är ohållbara för Esbo. Staden bör med alla medel främja åtgärdande av problempunkterna i lagförslagen och andra åtgärder, med vilka förutsättningarna för hållbar tillväxt kan tryggas.

Esbo måste vara noggrant förberedd på vårdreformen, detta för att Esbobornas kommande tjänster inom välfärdsområdet ska kunna tryggas i händelse av att reformen genomförs. Samtidigt bör man förbereda sig på att sköta de uppgifter som kvarstår hos staden, såsom att främja hälsa och välfärd, på ett högklassigt sätt.

6 BILDNINGSSSEKTORN

6.1 FINSK OCH SVENSK SMÅBARNSPEDAGOGIK

Esbo stad erbjuder mångsidig småbarnspedagogik och förskoleundervisning. Föräldrar kan ansöka om en plats inom småbarnspedagogiken för barnet eller använda tjänsterna inom den öppna småbarnspedagogiken. Den kommunala och privata småbarnspedagogiken är parallella småbarnspedagogiska tjänster för barnfamiljer i Esbo och av dessa kan familjerna välja det alternativ som passar barnet bäst. Lagen om småbarnspedagogik tillämpas på daghemsverksamhet och familjedagvård som ordnas eller produceras av kommunen, samkommunen eller en privat serviceproducent. Kommunen kan ordna tjänsterna själv eller genom att köpa tjänsterna av en privat producent av småbarnspedagogiska tjänster.

Esbo har sedan 2019 deltagit i försöket med avgiftsfri småbarnspedagogik för femåringar. Syftet med försöket är att höja graden av deltagande i småbarnspedagogiken bland femåriga barn. Försöket baseras på grunderna i både den nationella och Esbo stads plan för småbarnspedagogik och det genomförs inom all daghemsverksamhet, gruppfamiljedagvård och familjedagvård. Avgiftsfri småbarnspedagogik för femåringar är det möjligt att få i fyra timmar per dag och totalt 20 timmar i veckan.

Inom de småbarnspedagogiken utvecklas det nya styrsystemet för småbarnspedagogiken, eVaka. I led med det utvecklas bland annat elektroniska ärendehanteringstjänster och påskyndas processer. Systemet används redan i Esbo och i den fortsatta utvecklingen medverkar även Tammerfors stad.

Den finska och svenska småbarnspedagogiken ombesörjer för sina egna språkgruppers del de småbarnspedagogiska tjänsterna för barnen i daghem, familjedagvård och i den öppna småbarnspedagogiken samt utvecklingen av tjänsterna. Småbarnspedagogiken innehåller även förskoleundervisning samt stödet för hemvård och stödet för privat vård av barn. Av alla barn i småbarnspedagogisk ålder deltog 79 procent i småbarnspedagogiken. Graden av deltagande har höjts med 10 procentenheter på 10 år. Antalet barn som deltar i småbarnspedagogiken minskade dock under 2020 jämfört med året innan och då i synnerhet med anledning av coronapandemin.

Resultat av kundnöjdhetsenkäten för de småbarnspedagogiska tjänsterna

I huvudstadsregionen genomförs vartannat år en gemensam kundnöjdhetsenkät bland de vårdnadshavare vars barn deltar i antingen den kommunala eller privata småbarnspedagogiken. Den senaste enkäten genomfördes hösten 2020 och med den utreddes barnens och vårdnadshavarnas upplevelser av småbarnspedagogiken och förskoleundervisningen samt deras önskemål beträffande utvecklingsobjekt. I Esbo mottogs totalt 2 717 svar och det genomsnittliga betyget blev 8,9 på skolbetygsskalan. Det bästa betyget fick det uppskattande och vänliga bemötande som vårdnadshavarna fick och att barnen trivs inom småbarnspedagogiken. Enligt svaren ombesörjer man dessutom barnets trygghet och välbefinnande på ett bra sätt och barnet har vänner inom småbarnspedagogiken och förundervisningen. Som utvecklingsobjekt framkom på basis av enkäten samma saker som inom hela huvudstadsregionen: barnets möjligheter att delta i planeringen av innehållet i verksamheten samt hanteringen av feedback, önskemål och idéer från vårdnadshavarna. Dessutom identifierade man utvecklingsbehovi genomförande av saker som man överenskommit om i samtal omplanen för småbarnspedagogik och förundervisning.

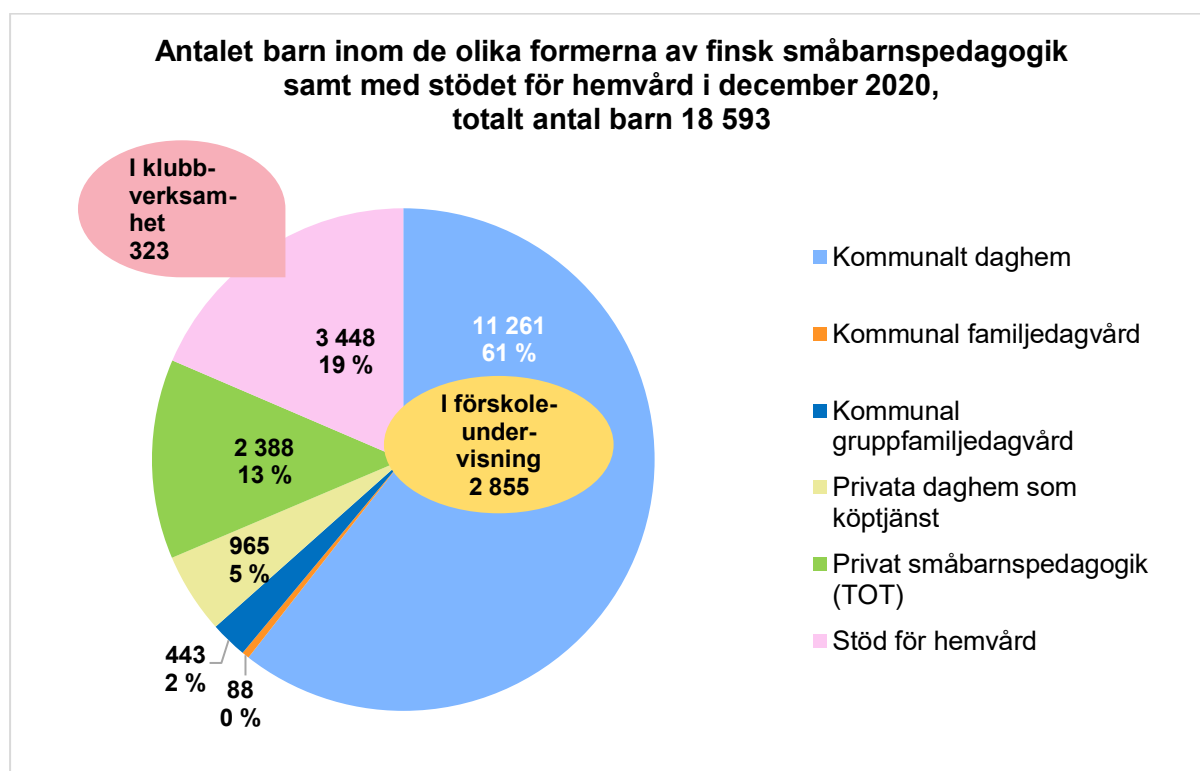
4–6-åringar från daghemmet Tapiolan päiväkoti i Silkesängen. Foto: Småbarnspedagogikens webbplats 2/2021

Ibruktagande av servicesedeln

I Esbo har man beslutat att från 1.8.2021 ta i bruk servicesedeln inom tjänster för småbarnspedagogik i privata daghem. Detta förutspås ge familjerna ett nytt alternativ beträffande ordnande av småbarnspedagogik för barn. Man bereder sig på att ordna småbarnspedagogik med hjälp av servicesedeln för cirka 1 700 barn. En del av barnen torde övergå till servicesedelssystemet från andra former av anordnande av småbarnspedagogik, i synnerhet från stödet för privat vård.

Finsk småbarnspedagogik

I den finska småbarnspedagogiken deltog i snitt 15 558 barn år 2020. I följande tabell presenteras antalet barn inom småbarnspedagogiken i dess olika former enligt situationen i december 2020. Antalet barn inom småbarnspedagogiken kommer enligt prognosen att öka under 2021 med cirka 650 barn.

Källa: Den finskspråkiga småbarnspedagogikens verksamhetsberättelse 2020

Mängden personal inom den finska småbarnspedagogiken uppgick under 2020 till totalt 2 886 personer. Inom småbarnspedagogiken ökade mängden personal med 0,7 procent jämfört med året innan. Antalet behöriga sökande till uppgifter som lärare och speciallärare inom småbarnspedagogiken minskade ytterligare.

Coronapandemins inverkan

Med anledning av coronarestriktionerna under vårens undantagstillstånd (18.3.–13.5.2020) deltog endast 20 procent av barnen i småbarnspedagogiken jämfört med normalläget. Ackumuleringen av intäkter från kundavgifter var 1,2 miljoner euro mindre än vad som uppskattats i budgeten för 2020. Kundavgifter krediterades i enlighet med stadsstyrelsens beslut under våren 2021. När undantagstillståndet upphörde, återvände 70 procent av det ordinarie antalet

barn till småbarnspedagogiken. Småbarnspedagogikens utgifter understeg budgeten med 9,7 miljoner euro.

Av personalen inom tjänsterna för småbarnspedagogik sökte och sysselsattes totalt 94 personer till stadens resurspool under vårens undantagstillstånd. Den inhyrda arbetskraftens korta vikariat upphörde och man avstod från längre avtal.

Under coronapandemin har man strävat efter att ha mindre barngrupper än vad man brukar ha och personaldimensioneringen har varit glesare än normalt, detta för att ha mindre kontakt än vad man vanligen har. Personalens exponeringar och karantäner har försvårat verksamheten under hösten. Under 2020 förekom karantäner på totalt 50 daghem, av vilka cirka 40 under hösten.

Samarbete med vårdnadshavare

Personalen för samtal om barnets individuella plan för småbarnspedagogik med vårdnadshavarna i enlighet med planen för småbarnspedagogik och man diskuterar dagligen med dem vid lämning och hämtning av barnen. Dessutom ordnas samtalstillfällen, föräldrakvällar och evenemang samt genomförs enkäter. I aktivitetsparkerna planeras verksamheten tillsammans. Feedbacken hanteras i enheterna med dem som lämnat feedback samt veckovis i ledningsgruppen och med personalen på den ifrågavarande enheten. Under 2020 har man tillämpat distansanslutning vid samarbete med vårdnadshavarna och detta kommer man att fortsätta med även efter coronatiden. För närvarande utvecklar man enligt vårdnadshavarnas önskemål elektroniska sätt att hålla kontakt och sköta ärenden.

Privata köpavtalsdagem

Under 2020 fanns det åtta konkurrensutsatta privata köpavtalsdagem och 27 icke-konkurrensutsatta så kallade nettobudgeterade enheter som upprätthålls av föreningar. Dessutom fanns det i Esbo daghem som fungerar med stöd för privat vård av barn, privat familjedagvård och privat öppen småbarnspedagogik (privat parkverksamhet för småbarn).

Kvaliteten på köptjänsterna och andra privata enheter följs upp med handlednings- och rådgivningsbesök samt regelbundna gemensamma träffar och enkäter. Tyngdpunkten i tillsynen ligger i handledningen och rådgivningen av serviceproducenterna.

Revisionsnämndens slutsatser

Den finska småbarnspedagogikens tjänster sköts bra och håller hög kvalitet. I Esbo vill vårdnadshavare ha kommunala dagvårdstjänster för sina barn. Utmaningarna inom den finska småbarnspedagogiken är förutom effekterna av coronapandemin även bland annat att få antalet platser inom småbarnspedagogiken att motsvara efterfrågan och i synnerhet tillgången till behörig personal.

Svensk småbarnspedagogik

Antalet barn inom den svenska småbarnspedagogiken ökade något under 2020 jämfört med året innan. Antalet barn inom den svenska småbarnspedagogikens kommunala enheter uppgick under hösten 2020 till 1 339. De kommunala enheterna består av 24 kommunala daghem, 3 gruppfamiljevårdare, varav 1 är tillfälligt placerad i ett daghems lokaler och 2 familjedagvårdare.

Personalmängden inom den svenska småbarnspedagogiken uppgick hösten 2020 till totalt 324 personer. Av lärarna inom småbarnspedagogiken var 30 procent obehöriga hösten 2020. Barnskötarna med fasta tjänster är behöriga.

Lokalernas besättnings- och användningsgrad har varit på samma nivå som året innan. Ett strategiskt mål är att avstå från små och icke-ändamålsenliga lokaler och ersätta dem med större daghem. I led med större enheter är det möjligt att utveckla ett mer planmässigt servicenätverk och möjliggöra effektivare användning av personalen. Behöriga arbetstagare söker sig hellre till större daghem. I led med bättre användningsgrad är det möjligt att producera en tjänst för småbarnspedagogik som är av högre kvalitet och mer enhetlig.

Coronapandemins inverkan

Med anledning av coronarestriktionerna var det under våren väldigt få barn inom småbarnspedagogiken. Man hade kontakt med barnen som var hemma och skapade nya verksamhets-sätt. Med anledning av coronarestriktionerna ackumulerades 0,6 miljoner euro mindre verksamhetsintäkter än det som prognostiserats och besparingarna uppnåddes framför allt gällande personalkostnader och köp av tjänster.

Samarbete med vårdnadshavare

Småbarnspedagogiken utför ett kontinuerligt samarbete med vårdnadshavarna i enlighet med planen för småbarnspedagogik, bland annat i form av samtal om barnets individuella plan för småbarnspedagogik. Det finns möjlighet att ha daglig kontakt med vårdnadshavarna i samband med att de lämnar barnen till och hämtar dem från småbarnspedagogiken. De dagliga samtalen upplevs vara den viktigaste interaktionskanalen. Man lyssnar på vårdnadshavarnas åsikter till exempel om hur föräldrakvällar skulle kunna genomföras på ett mer inkluderande och gemenskapligare sätt. Man har anordnat mäss- och kaféliknande kvällar, där familjerna verkligen kan prata med personalen. Under coronatiden har man uppskattat möjligheten att ha samtal gällande småbarnspedagogiken på distans. Denna möjlighet kommer att erbjudas även i fortsättningen.

Privata köpavtalsdaghem

Esbo har för närvarande fyra köptjänstavgifter med svenska privata daghem. Antalet barn i dessa enheter uppgick under hösten 2020 till 57. Privata svenska småbarnspedagogiska enheter finns det 5 av. Antalet barn i dessa enheter uppgick under hösten till 52. Dessutom finns det några serviceproducenter på den privata sidan som arbetar på svenska. Planen för småbarnspedagogik utgör grunden till all verksamhet och allt fastställande av mål även i köptjänsteheterna. Kvaliteten på köptjänsteheterna följs upp med hjälp av kontrollbesök. För småbarnspedagogiken finns även egna nationella kvalitetsindikatorer. Man håller på att utveckla nationella bedömningskriterier.

Revisionsnämndens slutsatser

De svenska småbarnspedagogiska tjänsterna sköts bra och håller hög kvalitet. Ett orosmoment är svårigheterna med att rekrytera behöriga lärare. Småbarnspedagogiken har försökt avhjälpa bristen på personal som innehar den i lagen avsedda behörigheten genom samarbete med läroanstalter i branschen.

Den svenska småbarnspedagogikens nätverk består i stor utsträckning av små enheter, varvid också optimal användning av personalen blir svårare. Det utspridda servicenätverket och å andra sidan det ringa antalet barn i grupperna ökar enhetskostnaderna. Ett strategiskt mål är att avstå från små och icke-ändamålsenliga lokaler och ersätta dem med större daghem.

Revisionsnämndens rekommendation

Mångsidigheten i utbudet av småbarnspedagogiska tjänster både inom finsk- och svenskspråkiga småbarnspedagogiska tjänster måste ombesörjas även i fortsättningen.

Daghemsbarn på höstutflykt

Foto: Marko Oikarinen

6.2 IDROTTS- OCH UNGDOMSTJÄNSTER

Resultatenheten för idrotts- och ungdomstjänster omfattar serviceområdena för idrottstjänster, ungdomstjänster och lokaler och områden. Idrottstjänsterna ansvarar för stadens idrottsverksamhet genom att skapa idrottsförutsättningar för stadens invånare, stödja samhällsaktiviteter, främja motions-, tävlings- och elitidrott, utveckla hälsofrämjande idrottsmöjligheter, upprätthålla idrottsplatser och ordna idrott med beaktande av specialgrupper och invandrare.

Ungdomstjänsternas uppgift är att stödja ungdomars tillväxt och självständighet, främja ungdomars aktiva medborgarskap och ungdomars sociala stärkande samt förbättra ungdomars uppväxt- och levnadsförhållanden. Ungdomstjänsternas Navigatorhuset har inkluderats i utvärderingsberättelsens kapitel 3.5. Sysselsättning.

Resultatenheten för idrotts- och ungdomstjänster deltar i planeringen av idrottsplatser och -områden, ungdomslokalerna och lägercentrum samt ansvarar för den externa användningen av dem. Dessutom ombesörjer resultatenheten uppgifter med anknytning till stadens hamn- och campingområden samt ansvarar för att anordna evenemang själv eller tillsammans med andra resultatenheter inom bildningssektorn eller andra samarbetspartner.

Med anledning av coronapandemin var 2020 exceptionellt för idrotts- och ungdomstjänsterna. I mars, då coronarestriktionerna började gälla, stängdes idrotts- och ungdomslokaler, otaliga evenemang ställdes in, man upphörde med ledd gruppiddrott och övergick i både idrotts- och ungdomsarbetet till digitala tjänster och att söka upp ungdomarna. Metoderna för att utföra arbetet förändrades snabbt i led med coronapandemin och till exempel har ungdomsledarnas uppsökande kundarbete varit betungande med anledning av undantagsförhållandena. Dessutom var resultatenhetens idrottsinstruktörer under coronarestriktionerna tillgängliga för stadens resurspool, som administreras av social- och hälsovårdssektorn, för att begränsa coronaolägenheter.

Vid de evenemang som kunde ordnas har man ombesörjt skyddsavstånden och användningen av masker samt tillsatt restriktionsenliga maximala gränser för användningen av lokalerna. Coronainfektionskedjor har inte uppstått inom föreningsverksamheten i någon nämnvärd utsträckning, utan man har fått bukt på dem med hjälp av karantäner.

Natur- och utomhusidrottsplatserna har använts aktivt. Rekreativ användningen av skärgården har under coronapandemin varit aktiv. Likaså har streamade konserter och distansledda idrottspass via webben varit populära tjänster.

De ledda idrottstjänsterna på idrottsplatser inomhus och lågstadieskolornas simundervisning med elevskjutsar var avbrutna under flera månader under 2020 och fortfarande i början av 2021. Betalda avgifter för idrottskurser returnerades till kunderna. Man ökade antalet utomhusidrottsgrupper på idrottsplatser utomhus, stränder och parker. Inom den distansledda motionen uppmuntrades särskilt äldre och specialgrupper att röra på sig tryggt hemma. Idrotts- och ungdomslokaler var stängda i totalt 3,5 månader. Antalet besökare på idrottsplatserna och antalet ungdomar som möttes upp sjönk under 2020 med anledning av coronarestriktionerna.

Man har träffat ungdomar till exempel i idrottsparker, skateparker och på andra idrottsplatser. Områdenas ungdomslokaler var öppna en del av året och ungdomsledarna mötte då ungdomar ansikte mot ansikte. Under våren 2020 startades den nya tjänsten Kompispromenader, där en ung person kan boka en ledare som promenad- eller cykelkompis för maximalt en timme åt gången, med beaktande av skyddsavstånd och hygienfrågor. Man var tvungen att minska antalet kurs- och lägerplatser för ungdomstjänsternas sommarverksamhet. Sommarsedlar förblev icke-returnerade till ett belopp om totalt 105 000 euro.

Till föreningar betalade man under 2020 ut extra hyresbidrag för att kompensera för de kostnader och förluster som coronapandemin orsakat. För stadens egna lokalers del togs ingen hyra ut i december. Idrotts- och ungdomstjänsternas intäkter består huvudsakligen av kundavgiftsin-
täkter, vilka till följd av nedstängningarna orsakade av coronapandemin understeg budgeten med cirka 1,4 miljoner euro.

Ungdomar har erbjudits digitala tjänster bland annat via tjänsten Nuori Espoo Discord (bit.ly/nuoriespood), som har öppet sex dagar i veckan kl. 15.00–22.00. Det är fråga om en mötesplats för ungdomar, dit ungdomarna kan komma och prata med ungdomsledarna eller vänner, eller till exempel för att lyssna på musik. Discords ungdomslokal har haft öppet under hela 2020. Dessutom är Esbo med i den nationella tjänsten Sekasin.fi, som är öppen under årets alla dagar ända till midnatt. I chatttjänsten har man möjlighet att prata om vad det än är som tynger en ung person.

Utvecklingen av personalmängden inom idrotts- och ungdomstjänsterna har varit måttfull under de senaste åren. Tjänsternas tillväxt och utökning har baserats på en utveckling av partnerskapen, i synnerhet på förenings- och organisationssamarbete som blivit mångsidigare. Även inom ungdomstjänsterna utnyttjar man inom produktionen av tjänsterna i allt större utsträckning partnerskap och centrala partner är organisationer och myndigheter samt andra instanser som producerar tjänster för ungdomar.

Revisionsnämndens slutsatser

Coronapandemin har haft en betydande inverkan på idrotts- och ungdomstjänsternas verksamhet och tjänster samt på användningen av anslagen under 2020. I mars, då coronapandemins restriktions- och stängningsåtgärder började gälla, reagerade man vid resultatenheten snabbt genom att stänga lokaler, upphöra med den ledda gruppdriften och å andra sidan genom att fokusera på till exempel digitalt ungdomsarbete och vidare började man streama ledda idrottspass på webben. Man har betalat ut hyresbidrag till föreningarna för att kompensera för förlusterna som coronapandemin har orsakat. För de egna lokalerna har man inte tagit ut någon hyra under nedstängningen. I slutet av november implementerades restriktions- och stängningsåtgärderna på nytt och de fortsätter under 2021.

Ändringarna i coronarestriktionerna har sysselsatt idrotts- och ungdomstjänsterna förhållandevis mycket. Under restriktions- och stängningsåtgärderna som orsakats av coronapandemin har man erbjudit kunderna idrotts- och ungdomstjänster elektroniskt, som utomhusevenemang och genom att söka upp ungdomarna. Dessutom var idrottsinstruktörerna tillgängliga för resurspoolen under coronarestriktionerna.

@tyyn

7 TEKNIK- OCH MILJÖSEKTORN

7.1 UTVECKLINGSPROJEKT

Projektet Ring I i Kägeludden samt ombyggnad av Ring I vid Bredvik

Projektet Ring I i Kägeludden

Fullmäktige godkände i maj 2012 detaljplanen Kägeludden och en avsiktsförklaring tillsammans med staten om en ombyggnad av Ring I i Kägeludden. Intill Kägeluddens metrostation har man planerat fyra höga bostadshus och gällande dem förutsatte detaljplanen att Ring I skulle övertäckas och att de trafikljusstyrda plankorsningarna skulle omvandlas till planskilda anslutningar. Etapp I i genomförandevalet mellan Esbo och Trafikledsverket godkändes 2016.

De realiserade entreprenadkostnaderna för Ring I uppgick under projektperioden till 106,26 miljoner euro. Ring I-projektet är en del av en större områdesutveckling av Kägeludden, Hagalund och Otnäs. För utvecklingen av områdets markanvändning och planläggningen kan man förvänta betydande intäkter för markförsäljnings- och markanvändningsavtal.

Etapp I i utvecklingen av Ring I genomfördes i Kägeludden under åren 2016–2019. Entreprenadens huvudsakliga innehåll fördelades i följande delområden:

- Ring I, byggnadstekniska arbeten som planera-genomför-entreprenad och tekniska system som projektledningsentreprenad. I entreprenaden ingår två avtalsutvidgningar, det vill säga ett avtal om att bygga tunneln lång, som undertecknades 2017, och ett avtal som undertecknades 2018 om byggandet av en anslutning till Tapiolavägen,
- Kägeluddsvägen, totalentreprenad med beställarens färdiga plan och
- grundberedning av punkthustomterna och Spårjokern, totalentreprenad med beställarens färdiga plan.

Tunneln på Ring I öppnades för trafik på natten 4.–5.6.2019. Entreprenaden emottogs i december 2019. Vägplanen genomfördes inte beträffande ramperna och broarna i Västerledens ända. Byggandet av ramperna förutsätter beslut beträffande finansiering och genomförande.

Längden på betongtunneln är 460 meter. Utöver tunneln byggdes den planskilda cirkulationsplatsen Otknuten, en rampbro som leder till Kägeludden, en bro mellan Tapiolavägen och Karlavägen samt gatuarbeten på bland annat Kägeluddsvägen. För Ring I har man byggt bullerskydd på en sträcka om cirka en kilometer. För underhållet har man i november 2019 utarbetat ett underhållsavtal mellan staten och staden.

För att förbättra gångförbindelsen mellan Österstranden och Kägeludden byggs en gångbro mellan Kägeluddsparken och metrostationen över vägtunneln för Ring I. Målet är att kunna ta i bruk bron i juni 2021.

Illustration över Kägeluddens utvecklingsområde

Källa: Teknik- och miljösektorn

Under projektets gång skickades ett e-postmeddelande till alla intresserade varje vecka. Dessutom hade man tillgång till projektets Facebooksida och webbplats. Under projektets gång besvarades invånarnas frågor via e-post, på Facebooksidan och via kundtjänsten för Esbo stadsteknik.

Ombyggnad av Ring I vid Bredvik

Syftet med projektet Ombyggnad av Ring I vid Bredvik är att förbättra smidigheten och säkerheten i trafiken på Ring I samt göra det möjligt att bygga Spårjokern i dess omedelbara närhet. Ytterligare ett mål är att genomföra en miljövänlig förbindelse för kollektivtrafiken, bland annat till Otnäs och Kägeludden även norrifrån. I samband med projektet förbättras även gång- och cykelvägarna samt byggs nya bullerskydd på båda sidorna om vägen på en sträcka om totalt 1,4 km. Projektet genomförs gemensamt mellan Esbo stad och Trafikledsverket.

Byggarbetet inleddes i oktober 2019. Enligt projektplanen uppskattas byggarbetet vara färdigt i slutet av 2021. Projektets totala kostnadskalkyl uppgår till 30 miljoner euro, varav Esbo stad betalar en tredjedel. Med beaktande av Samkommunen Helsingforsregionens miljötjänster HRM:s och projektet Spårjokerns separata byggentreprenader uppgår projektets totalkostnad till 36 miljoner euro.

Flygbild av Spårjokerns byggarbetsplatser

Foto: Trafikledsverket 1/2021

Det milda vädret i början av 2020 gjorde det möjligt att ha full bemanning och arbetstakt på arbetsplatserna och även den av coronaviruset orsakade minskade trafikmängden har påskyndat framskridandet av entreprenaderna. Det snabbare framskridandet av byggarbetena än vad som prognostiserades gav upphov till ett behov av extra anslag för 2020. Projektets totalkostnad har inte ökat. Entreprenaden torde bli klar cirka ett halvår före tidtabellen, i juni 2021.

Under byggtiden har Trafikledsverket ansvarat för kommunikationen med invånarna om trafikarrangemangen för Ring I åt Åbovägens håll. Projektet har en egen webbplats för informeringen och man har även tillgång till flera elektroniska sätt att informera.

Revisionsnämndens slutsatser

Projektet Ring I i Kägeludden har färdigställts inom tidtabellen. Inkomsterna från planutvecklingen i Kägeluddsområdet uppskattas täcka kostnaderna för projektet Ring I i Kägeludden. Projektet Ombyggnad av Ring I vid Bredviken har tack vare gynnsamma väderförhållanden och den på grund av coronapandemin minskade trafikmängden framskridit snabbare än vad som beräknades i tidtabellen.

I synnerhet i stora investeringsprojekt har hörande av invånarna och kommunikation med invånarna tillsammans en nyckelroll. Investeringsprojekt som är storskaliga och i synnerhet om de har en långvarig inverkan på invånarnas närmiljö förutsätter aktiv kommunikation med framförhållning. Kommunikationen till invånarna ska skötas förutom genom elektroniska kanaler även via alla andra tillgängliga kommunikationskanaler, såsom med meddelanden och tidningar som delas ut i brevlådorna. Detta för att nå ut till alla invånare i området.

Till exempel har Trafikledsverket endast tillgång till elektronisk webbkommunikation. Staden ska vid behov och på basis av feedbacken som kommit till staden anvisa externa aktörer till mångformig invånarkommunikation, även om den egentliga invånarkommunikationen inte skulle åligga staden.

Spårjokern

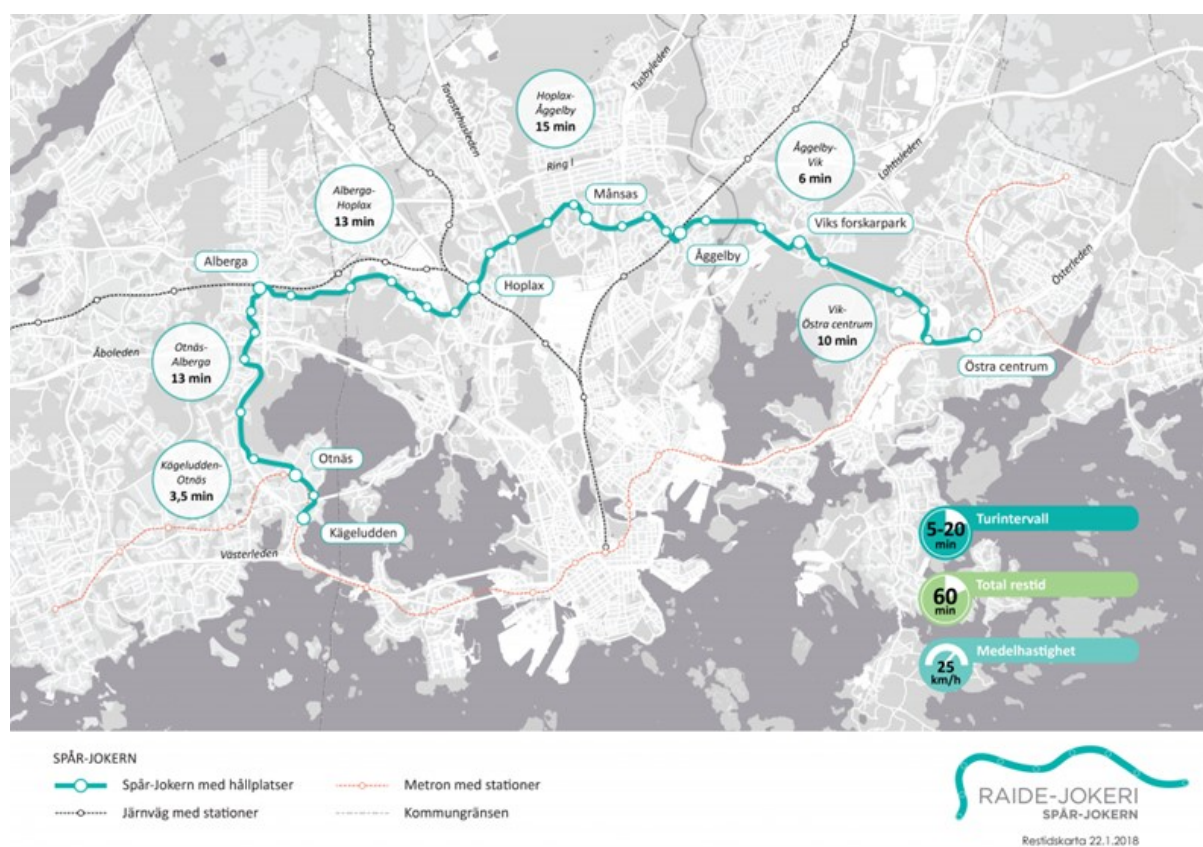
Spårjokern är en snabbspårvägslinje som byggs mellan Östra centrum i Helsingfors och Kägeludden i Esbo. Planeringen av Spårjokern inleddes tillsammans med Samkommunen Helsingforsregionens miljötjänster HRM och Helsingfors stad samt Trafikverket (Trafikledsverket från 2018), då regeringen i april 2016 beslutade att bevilja projektet statlig medfinansiering. Byggandet av Spårjokern har stora bakomliggande mål med anknytning till markanvändning, trafiksystemet och stadsutveckling. Man har uppskattat att upp till 80 000 nya bostäder kommer att byggas på sikt i Spårjokerns influensområde. I Esbo finns det tillväxtobjekt inom Spårjokerns influensområde i Alberga, Otnäs och Kägeludden.

Fullmäktige för Helsingfors och Esbo städer godkände Spårjokerns preciserade kostnadsförslag på 386 miljoner euro i april 2019. Byggandet inleddes i juni samma år. Esbo och Helsingfors delar på projektkostnaderna enligt kapa vid gränsen-principen. Esbos andel av totalkostnaderna är cirka 30 procent, det vill säga 118 miljoner euro (jordbyggnadskostnadsindexet (MAKU) 11/2018). Projektet har beviljats statsunderstöd om 84 miljoner euro. Esbos andel av statsunderstödet är 27 miljoner euro. I samband med projektet byggs även en depå i

Kasäkern, vars kostnadsförslag är 69,7 miljoner euro samt genomförs andra gatu- och trafikarrangemang med anknytning till projektet.

Spårjokern ersätter Helsingforsregionens livligast trafikerade stombusslinje nummer 550. För närvarande används busslinje 550 av fler än 40 000 resenärer på vardagar. I jämförelse med bussen rymmer en av Spårjokerns vagnar mer än det dubbla antalet resenärer och trafikeringen är i det närmaste utsläppsfri och ljudlös. Det prognostiseras att man 2030 kommer att göra cirka 90 000 resor per vardagsdygn med Spårjokern.

Längden på Spårjokerns dubbelspår är 25 km, varav 16 km ligger i Helsingfors och 9 km i Esbo. Spårjokerns medelhastighet med uppehåll är 25 km/h och den hösta hastigheten 70 km/h. Hastigheterna anpassas till miljön och trafiken. Det mest betydande trafikledsprojektet förknippat med Spårjokern i Esboområdet är Ring I vid Bredvik. Målet med tidsplanen för Spårjokern är att trafikeringen kan inledas i juni 2024. Den nya spårförbindelsen sammankopplar Västmetron och kust- och ringbanorna.

Spårjokerns stationer

Foto: Spårjokerns webbplats <https://raidejokeri.info/sv/>

I Esboområdet har Spårjokerns byggarbeten framskridit fortare än planerat och hållit sig inom kostnadsförslaget. På Helsingforssidan, vid Smedjebacka, har man på basis av motstånd från invånarna i viss utsträckning kunnat anpassa planerna. Det har även anförts besvär över projektet, Förvaltningsdomstolen har förkastat besvären. Högsta förvaltningsdomstolen beslutade i februari 2021 att inte ge besvärstillstånd gällande förvaltningsdomstolens negativa beslut. Byggnad av Spårjokern kan efter högsta förvaltningsdomstolens beslut även inledas i den västra delen av Batteribackens park. Byggnad av tunnelöppningen i östra ändan har redan inletts. Tunneln sprängdes proaktivt, så att den var klar sånär som på öppningarna redan förra året.

Spårjokern informerar om projektets framskridande på projektets egen webbplats och med ett elektroniskt nyhetsbrev samt i sociala medier.

Revisionsnämndens slutsatser

Spårjokerns webbkommunikation har skötts bra. Noteras bör att det bland de äldre personer som bor inom projektets influensområde, särskilt i de äldre områdena, finns de som använder webbtjänster i ringa utsträckning och som webbkommunikationen inte nödvändigtvis når ut till. I led med besvär som anförts gällande Batteribackens område i Helsingfors, har det uppstått en fördröjning om mer än ett och ett halvt år från inledningen av byggandet i området, vilket orsakar en tidtabellsrisk som påverkar hela projektet.

Ursprungligen var det meningen att byggandet också i Batteribacken skulle inledas i maj 2019, samtidigt med hela det övriga linjenätet. Förvaltningsdomstolen gav 10.12.2020 sitt beslut, enligt vilket förutsättningarna för det av NTM-centralen tidigare beviljade undantagslovet har uppfyllts och att det inte finns någon anledning att ändra NTM-centralens överklagade beslut. Pajamäki-seura ry och Pro luonto ry lämnade i januari 2021 in en ansökan om besvärstillstånd gällande undantagslovet till högsta förvaltningsdomstolen. Högsta förvaltningsdomstolen beslutade i februari 2021 att inte utfärda besvärstillstånd. Den fördröjning av tidtabellen som besvärsprocessen orsakat försöker man nu jobba igen. Smedjebacka-tunneln har redan förra året proaktivt sprängts, så att den var klar sånär som på öppningarna, vilket minskar risken för förflyttning av tidpunkten för när hela projektet ska vara klart.

Utvecklingen av kollektivtrafiken till ett mer lockande och utsläppsfritt alternativ genomför för sin del huvudstadsregionens mål gällande koldioxidneutralitet.

Revisionsnämndens rekommendation

För att nå ut till alla invånare i området bör man i invånarkommunikationen om investeringsprojektet använda även andra än digitala kommunikationskanaler.

Finno

Finnos projektområde ligger i stadsdelen Kaitan, väster om Mattby. Området kallades tidigare Suomenoja på finska. Projektområdets areal är cirka 300 hektar. Området ligger mellan Esbovikens och Mattbys stadscentrum. Området gränsar i norr mot Västerleden, i öster mot Distby, i söder mot havet söder om Ryssjeholmen och i väster mot Sälvikén, Ivisnäs och Hannusåker. Till planeringsområdet hör dessutom Birisholmen och Ryssjeholmens ö.

Enligt målen i visionen för Finno-Kaitans kommer området att utvecklas till en ny slags havsnära stadsdel och en föregångare inom hållbart stadsbyggande samt ett exempelområde. Byggandet och mobiliteten styrs mot alternativ som har låga utsläpp och är hållbara. I Finno har man planerat att planlägga bostäder för 17 000 invånare och möjliggöra 6 000 nya jobb. Tidsplanen för genomförandet av Finno projektområde är enligt projektplanen åren 2015–2040.

Utkastet till Finno delgeneralplan var framlagt 2015 och gällde då hela Finnos område. Arbetet med delgeneralplanen fortsatte genom att man delade in området i de två delgeneralplanerna Finno och Finnohamnen. Motiveringen till uppdelningen av planområdet var att säkerställa framskridandet av den fortsatta planeringen och byggandet av närmiljön till Finno

metrostation, som placeras i den norra delen, inom tidsplanen som fastställts för metroprojektet. Fullmäktige beslutade om Finno delgeneralplan i oktober 2016.

Delgeneralplanen Finnohamnen har ännu inte framskridit. Planeringen av strandområdet och havsfyllningen pågår fortfarande och inga beslut har ännu fattats om dem. Den tekniska genomförandeutredningen är klar, vilket gör det möjligt att anlägga havsfyllningsområdena på några olika sätt. Utvecklingen av Finno havsnära områden förutspås generera de potentiellt största intäkterna som kan fås i området, men utfallet kan bedömas närmare först efter godkännandet av Finnohamnens delgeneralplan. En annan anmärkningsvärd potential i området är placeringen i Västmetrons utvecklingskorridor och i närheten av Västerledens motorväg.

I utvecklingen av Finnoområdet är ett benchmarkingområde bland annat Degerös västra delområde, Kronbergsstranden, i Helsingfors, där en stor del länge var oljehamnens område, men där man numera planerar ett nytt, stort och havsnära bostadsområde på platsen. I Finnoområdet strävar man efter att gynna innovativa lösningar för hållbar utveckling och hållbart genomförande. Till området är ett områdesnät för geotermisk energi, flerbostadshus i trä och aktivtak på kommande. I infrastrukturbyggandet har staden på lämpliga ställen använt produkter från träindustrin.

I området har man idkat inkluderande områdesutveckling tillsammans med läroanstalter och i projekthanteringen har man också sökt andra möjligheter att idka inkluderande arbete. De första invånarna flyttar till området på hösten 2021.

Revisionsnämndens slutsatser

Enligt visionen för Finno-Kaitans kommer området att utvecklas till en ny slags havsnära stadsdel och bli en föregångare inom hållbart stadsbyggande samt ett exempelområde. Anläggandet av området är ännu i det inledande skedet och planerna håller på att preciseras. I det här skedet kan man ännu inte presentera exakta kostnads- eller intäktsberäkningar för projektet, eftersom bostadsproduktionen och ordnandet av servicen precis håller på att dra igång och förslaget till delgeneralplan för det södra strandområdet ännu inte har framskridit till beslutsfattande. De första invånarna flyttar till området på hösten 2021. Externa revisionen fortsätter att följa upp projektets framskridande under de kommande åren.

Revisionsnämndens rekommendation

Utgångspunkten för byggnadsproduktionen i det nya området ska vara kundorientering, så att man i området bygger även större bostäder samt förhindrar segregation med hjälp av mångsidig bostadsproduktion.

Kera

Stadsdelen Kera ligger utmed Kustbanan väster om Alberga, mellan Kilo och Grankulla. De omfattande industri- och logistikfunktionerna i Kera flyttades bort 2018, varpå det i området frigjordes cirka 80 hektar mark för ny användning.

Utvecklingen av Kera från ett område med främst arbetsplatser till ett område med övervägande bostäder inleddes 2013 i led med att delgeneralplanen anhängiggjordes. Stadsplaneringsnämnden beslutade som grund för utarbetande av planförslaget att Keras totaldimensionering skulle vara minst 14 000 invånare och 10 000 jobb. Kera delgeneralplan vann laga kraft 2018. I planen har man definierat en målnivå för områdets grönska, för att garantera tillräcklig grön areal på tomterna och främja hanteringen av dagvattnet. Området planeras att byggas upp som ett stadslikt stort lokalcentrum, där flervåningshusen och skolorna placeras på båda sidor om Kera station och att området ska ha ett utpräglat och tätt centrum. Keras första detaljplan godkändes hösten 2020 i stadsplaneringsnämnden för att gå vidare till stadsstyrelsen för godkännande. Marken i Keras projektområde är nästan i sin helhet i privat ägo. Förhandlingar gällande markanvändningsavtalen förknippade med ändringen av detaljplanen pågår. Avtalen ska vara bekräftade innan stadsstyrelsen kan godkänna ändringarna av detaljplanen.

Uppnåendet av målen som ställts för utvecklingen av området stöds av det i avtalet om markanvändning, boende och trafik för 2020–2031 överenskomna byggandet av stadsbanan mellan Alberga och Köklax samt en spårvision gällande en snabbspårväg mellan Mattby och Kera. Byggandet i området bedöms inledas i slutet av 2022.

Flygbild över Keraområdet

Foto: Hannu Vallas

Detaljplaner som anhängiggjorts i Keraområdet

I Keras projektområde utvecklas och prövas olika metoder för stadsbyggande, med vilka man genomför Berättelsen om Esbos mål gällande koldioxidneutralitet år 2030 och att permanent vara Europas mest hållbara stad, bland annat med följande åtgärder:

- Utsläppsfri energiproduktion
- Trafik med låga utsläpp och smidig kollektivtrafik
- Hållbara stadsdelar och hållbart byggande
- Partnerskap och samarbete

Keraområdet utvecklas med ett nätverksliknande verksamhetssätt tillsammans med invånarna och olika partner, varav ett är det i programmet En hållbar stad inkluderade projektet Ett rent och smart Kera. I projektet ingår förutom staden, åtta stora företag och Sitra samt huvudstadsregionens stiftelse Smart & Clean. I projektet håller man på att utveckla Kera till ett internationellt exempel på en stadsplattform för cirkulär ekonomi som är kopplad till en digital plattform. Målet är att området ska bli en energigemenskap som baseras på ett område-nät, är koldioxidneutralt, självförsörjande vad gäller värme och utnyttjar förnybar energi.

I det EU-finansierade projektet Lighthouse SPARCS utvecklas energipositiva områden och användning av eldrivna forskaffningsmedel. Utöver Kera består projektets utvecklingsobjekt i Esbo av Alberga och Esboviken. Genomförandet av beskrivningen av en alliansmodell för områdesbyggande har inletts som en del av projekten Ett rent och smart Kera och Lighthouse SPARCS i samarbete med forsknings- och utvecklingspartner. Målet är att beskriva eventuella modeller för samutveckling och få information om nyttor och ekonomiska verkningar för olika aktörer.

Åtgärder som genomförts i Keraområdet 2020

Stadsdelen Kera är med i 6Aika-projektet En partnerskapsmodell för hållbara stadsdelar (KIEPPI) tillsammans med Tammerfors och Åbo. I projektet deltar även företag och andra partner. I projektet eftersöks nya lösningar för cirkulär och delningsekonomi i stadsmiljö. Som projektresultat strävar man efter att utarbeta en partnerskapsmodell som även kan tillämpas på andra ställen. Sommaren 2020 genomfördes i Kera ett till projektet hörande försök med gröna ytterväggar för hantering av dagvatten och stadsodling.

Sommaren 2020 byggde man i Kera även ett gemensamt stadsodlingsförsök med finansiering från Miljöministeriets program för hållbara städer, där stadsborna kan odla närproducerat både i odlingslådor och i väggkonstruktioner. Syftet är att fortsätta stadsodlingen och forskningen under 2021.

Till åtgärderna beträffande cirkulär ekonomi hör effektiv användning av lokaler som är anpassningsbara. För tillfällig användning har man öppnat upp en tidigare logistikhall, där det förekommer aktiv verksamhet inom motion, kultur och livsmedelsproduktion. I området finns fortfarande oanvända kontorslokaler som kan renoveras och vars användning kan göras mångsidigare. Återvinningscentralen i området öppnades redan tidigare och dess verksamhet kommer att utökas.

Ett viktigt utvecklingsobjekt är utnyttjande av teknik på bredare basis, till exempel i forsknings- syfte. I Keraområdet färdigställdes i maj 2020 ett nätverk av smarta pelare, som består av 19 pelare med inte bara gatubelysning utan även 250 mätanordningar, såsom sensorer för väglagsförhållanden samt 5G-basstationer och videokameror. Det ifrågavarande nätverket fungerar som utvecklingsplattform för nya digitala tjänster i stadsmiljö. Dessutom omfattar helheten två smarta busshållplatser.

Revisionsnämndens slutsatser

Kera projektområde utvecklas med ett nätverksliknande verksamhetssätt och i samarbete med invånarna och partner, och man utnyttjar olika initiativ och projekt. Målet är att göra området koldioxidneutralt till 2030 och utveckla det till en modell för nydanande stadsbyggande. Keraområdet är i lång utsträckning ännu i planerings- och områdesutvecklingsskedet och förhandlingar gällande områdets markanvändningsavtal pågår ännu. I området utnyttjas i stor utsträckning tomma byggnader för tillfällig användning. De första byggnaderna byggs troligen i slutet av 2022. Externa revisionen fortsätter att följa upp projektets framskridande under de kommande åren.

Revisionsnämndens rekommendation

Modelleringen av projekt som baseras på invånarorientering och ett nätverksliknande verksamhetssätt bör även utnyttjas i äldre bostadsområden och bland annat i projekt med kompletterande byggande.

7.2 MILJÖCENTRALEN

Stadens miljövardsväsen består av miljönämnden och miljöcentralen. Miljöcentralen ansvarar för miljö-, luft- och vattenskydd, stöd till klimatarbete samt miljötillsyn och relaterade tillståndsansökningar. Till miljöcentralen hör tillsynsenheten, miljö- och naturfakta samt Naturens hus Villa Elfvik. Miljönämnden är kommunens miljövarldsmyndighet. Dessutom svarar miljönämnden för uppgifter som hör till kommunen enligt naturvårdslagen. Miljönämndens överenskommelse styr tillsammans med Berättelsen om Esbo och centrala åtgärdsprogram stadens miljövarldsverksamhet. Miljöcentralen genomför Berättelsen om Esbo också via sin egen berättelse.

För miljöväsendet har man ställt upp en ansenlig mängd mål i olika program. Målen har sammanställts i miljöprogrammet Esbos miljömål för 2017–2021, där man beskriver och illustrerar det nuvarande läget för Esbos miljö och framtida utmaningar. I publikationen erbjuds dessutom tips på hur Esboborna kan påverka den aktuella miljöfrågan eller ta den i beaktande i sin livsmiljö. Miljöcentralen främjar de mål som ställts upp i programmen i samarbete med bland annat stadsplaneringscentralen och stadsteknikcentralen samt idrotts- och ungdomstjänsterna. I miljöprogrammet har man samlat målen från åtgärdsprogrammen för luftvård, skydd av naturens mångfald och vattenvård, planen för bullerbekämpning, programmet för främjande av cykelåkning och programmet för träbyggande samt fullmäktiges enhälligt godkända klimatprogram. Utöver broschyren om miljömålen har det utarbetats ett paket för sociala medier samt olika material för stadens webbplats och presentationer. Esbos miljömål presenteras på följande webbplats: [Esbos miljömål 2017–2021 \(på finska\)](#).

År 2020 var ett temaår för naturens mångfald. I åtgärdsprogrammet för tryggheten av mångfalden i naturen för 2018–2021 (LUMO) fanns flera åtgärder för 2020. Under 2020 identifierades koncentrationer av naturens mångfald, identifierades för nätverket viktiga områden utanför skyddet av viktiga ekologiska korridorer och kommunicerades till invånarna om betydelsen och beaktandet av naturens mångfald. På basis av den samlade naturinformationen utarbetades programmet Natur, som genomför fullmäktigeperiodens mål och som kompletterar Esbos nätverk av naturskyddsområden samt utvecklar stadens funktioner för att uppmärksamma naturens mångfald.

Programmen med miljötema presenteras på miljöcentralens webbplats: [https://www.esbo.fi/sv-FI/Boende_och_miljo/Miljo_och_natur/Miljoentralen\(2535\)](https://www.esbo.fi/sv-FI/Boende_och_miljo/Miljo_och_natur/Miljoentralen(2535)).

Miljöövervakning

Åtgärderna för övervakning av miljöskador består av beviljande av tillstånd, beredning av beslut, anläggningskontroller, tillsynsbesök, rådgivning och informering. Miljöcentralen fungerar som expert i fall av förorenad jordmån, buller- och luftkvalitetfrågor samt i situationer med miljöolyckor. Dessutom övervakar miljöcentralen efterlevnaden av avfallslagen, marktäcktslagen och stadens miljöskyddsföreskrifter.

Miljöcentralen övervakar årligen ett hundra funktioner som är miljötillståndspliktiga, registrerade eller hör till anmälningsförfarandet. Av dessa har 25 kontrollerats närmare. Anläggningar och funktioner som övervakas är anläggningar för energiproduktion, bränsledistributionsstationer, avfallshantering, avloppsreningsverk, stenkrosserier och stenbrytning samt deponier.

Till exempel i samband med olika projekt övervakar och kontrollerar miljöcentralen fyrahundra andra funktioner som skulle kunna orsaka miljöförorening. Exempel på dessa är djurskydd,

verkstäder för motorfordon, forskningsenheter, båthamnar och metallindustrin. Dessutom övervakar närings-, trafik- och miljöcentralen i Nyland fyrtio större anläggningar och funktioner.

Coronapandemins inverkan på miljöcentralens verksamhet

Coronapandemin har haft en inverkan på miljöcentralens tjänster i Naturens hus Villa Elfvik, som är stadens centrum för miljöupplysning. Naturens hus var stängt våren 2020, då man avbokade naturskoledagarna och säsongsutflykterna för 5–11-åringar samt utflykter och evenemang för vuxna. Husets årliga besökarantal minskade med en tredjedel, det vill säga 10 000 personer.

Revisionsnämndens slutsatser

Den allt mer omfattande miljölagstiftningen och invånarnas växande oro för miljöfrågor har ökat arbetsbelastningen vid miljöcentralen och miljöövervakningen har riktats mer till övervakning som baseras på klagomål som lämnats in än planerad övervakning.

Svanar i förgrunden till Westend

Foto: Tommi Heinonen

7.3 LOKALKOSTNADERNAS UTVECKLING OCH BESTÄMMANDE AV LOKALHYRORNA

Affärsverket Esbo lokaler anskaffar och underhåller stadens verksamhetslokaler och byggnader och producerar lokaltjänster. Utöver byggprojekt som genomförs inom ramarna för stadens balansräkning ansvarar affärsverket Esbo lokaler för uppgifter förknippade med planering och byggande för projekten Kiinteistö Oy Espoon koulu- ja päiväkotikiinteistö, Kiinteistö Oy Espoon Sotekiinteistö och Kiinteistö Oy Matinkylän Uimahalli samt Kiinteistö Oy Matinkylä lukio.

Affärsverket Esbo lokaler genomför Berättelsen om Esbos program Fixa skolorna, vars syfte är att trygga hälsosamma och trygga samt funktionella lokaler för sina användare och att antalet ineluftsobjekt och tillfälliga, ersättande lokaler är noll år 2028. I programmet utnyttjas typskolor, en projektbolagsmodell (offentlig-privat samverkan) och förbättras lokalernas användningsgrad.

Affärsverket ska med sin omsättning täcka kapital-, underhålls-, renoverings- (delvis) och förvaltningskostnader samt avskrivningar och uppställda resultatmål för de fastigheter man förvaltar. I planeringen och genomförandet av affärsverkets projekt beaktas hållbar utveckling och en lång livslängd för byggnaderna. I underhållet betonas vikten av förebyggande underhåll och samarbete med lokalanvändarna.

Stadsstyrelsen kontrollerade i november 2020 betalningsgrunderna för de interna hyrorna och i samband med bokslutet för 2020 fick man uppdaterad information om stadens lokalbas och utvecklingen av reparationsskulden.

Revisionsnämnden har i sin utvärderingsberättelse för 2019 bedömt affärsverket Esbo lokalers interna lokalhyror, programmet Fixa skolorna, bildningssektorns lokalfrågor, projektet Skolan som en tjänst och den till hörande nya projektbolagsmodellen (offentlig-privat samverkan) i stadens lokalbolag. Situationen för Lokalbanken lämnades utanför utvärderingen 2019.

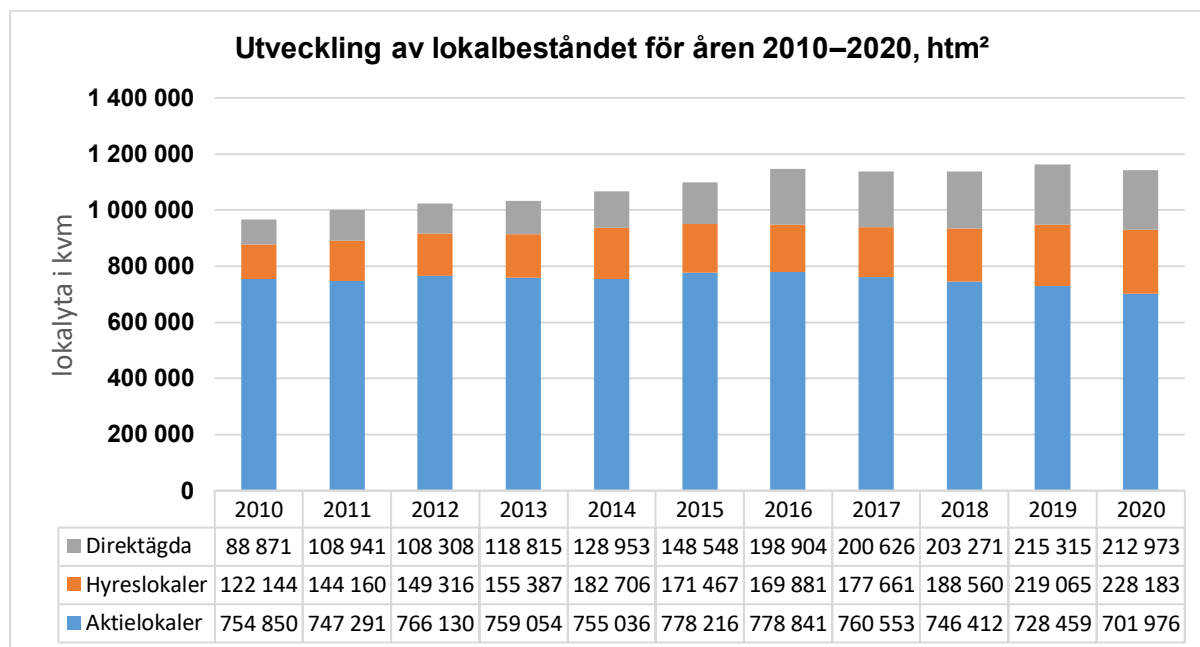
Coronapandemins inverkan på ekonomin och verksamheten för affärsverket Esbo lokaler

Affärsverket Esbo lokalers verksamhetsintäkter 2020 uppgick till 269,7 miljoner euro, varav andelen hyresintäkter var 238,1 miljoner euro. Affärsverkets resultat för 2020 var ett överskott på 14,1 miljoner euro jämfört med den ändrade budgeten. Årliga reparationsarbeten har prioriterats och man har fokuserat på arbete med aknytning till säkerhet och hälsa. Coronapandemin påverkade affärsverkets ekonomi 2020 genom att det minskade ackumuleringen av faktureringen av hyrd arbetskraft. De hyresnedsättningar som stadsstyrelsen beslutade om i april 2020 beviljades i april-maj till ett belopp om totalt 139 000 euro och några hyresgäster beviljades anstånd med betalningen av hyran. Esbo stad har i egenskap av hyresgäst fått lättnader gällande hyresbetalning till ett belopp om 217 000 euro.

I affärsverkets serviceproduktion har coronapandemin mest påverkat städ- och vaktmästar-tjänsten, där serviceproduktionen har anpassats efter behov. Byggena för affärsverkets investeringsprojekt framskred närmast normalt under 2020 och av dessa hade endast två ett kort karantänavbrott. Under 2020 påverkade inte coronapandemin reparationsbyggena.

Utveckling av stadens lokalbestånd

Stadens lokalbestånd omfattar lokaler avsedda för olika ändamål, till exempel skolor som på traditionellt sätt ägs av staden själv och hyrda allaktivitetslokaler, i vilka man förutom skola och daghem även har andra tjänster. I nästa diagram presenteras utvecklingen av stadens lokalbestånd efter ägarform (m² lägenhetsyta) för åren 2010–2020.

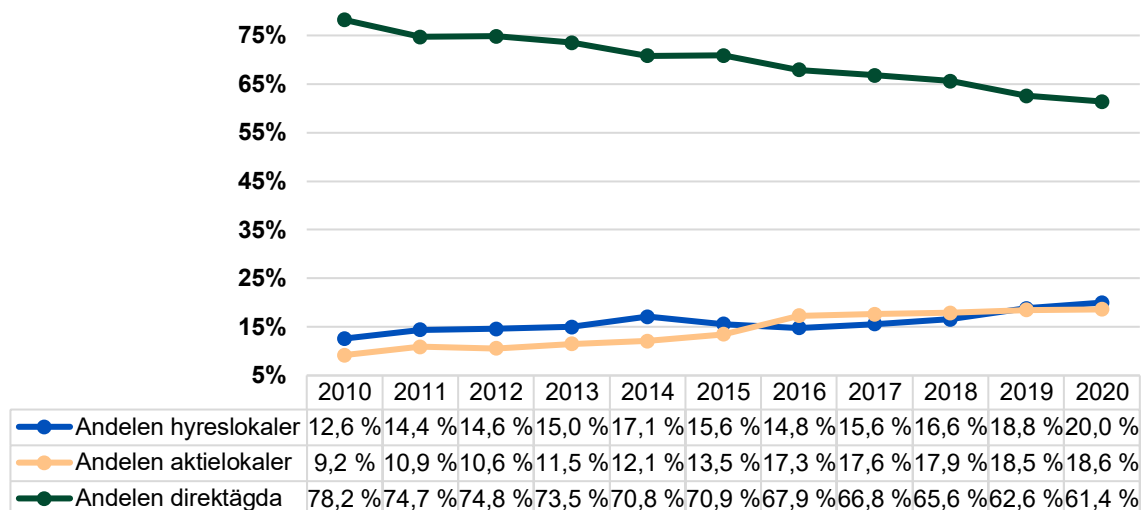
Källa: Affärsverket Esbo lokaler 2021

Antalet hyreslokaler har ökat och det egna byggnadsbeståndets andel samt aktielokalernas andel har minskat. Ökningen av antalet hyresobjekt har varit ett planerat alternativ vid sidan av objekt som byggs inom ramarna för den egna balansräkningen. Hyreslokaler är ofta dyra för användarna, men å andra sidan kan överföringen av riskerna förknippade med ägande från staden till hyresvärderna minska stadens kostnader då underhållsansvaret för och reparationerna av lokalerna kvarblir hos hyresvärderna. Hyresobjekten är även med tanke på verksamheten smidigare än direktägda lokaler, eftersom man, när lokalbehovet inte längre finns, lättare kan avstå från lokalen.

Lokalledningens lokaleffektivitet har förbättrats. Under 2020 var stadens lokalbestånd per invånare 3,88 m², då det under åren 2019 och 2018 var 4,01 m².

Andelen lokalkostnader av stadens driftskostnader var 9,74 procent under åren 2020 och 2019. I följande tabeller presenteras ägarformerna av stadens lokalbestånd som procentandelar samt fördelningen per sektor.

Lokalbestånd åren 2010–2020, ägarformernas %-andelar

Källa: Affärsverket Esbo lokaler 2021

Lokalbeståndets fördelning per sektor och ägarform år 2020

Sektor	Lägenhetsyta	Andel	Ägarform	Lägenhetsyta	Andel
Bildningssektorn	742 849	63,6 %	Direktägande	701 976	60,1 %
Teknik- och miljösektorn	196 620	16,8 %	Hyrd	228 183	19,5 %
Social- och hälsovårdssektorn	124 578	10,7 %	Aktieägande	212 793	18,2 %
Teknik- och miljösektorn /lokalbanken	60 066	5,1 %	Kommande byggnad	16 952	1,5 %
Koncernförvaltningen	23 680	2,0 %	Annat ägande	8 235	0,7 %
(saknas)	10 684	0,9 %	Ej definierad	3	0,0 %
Västra Nylands räddningsverk	9 663	0,8 %			
TOTALT	1 168 141	100,0 %	TOTALT	1 168 141	100,0 %

Källa: Affärsverket Esbo lokaler 2021

Interna lokalhyror

Affärsverket Esbo lokalers resultat uppvisade underskott i flera år och räckte inte till att täcka lokalbeståndets årligen ökande reparations- och ombyggnadsbehov och inte heller till att minska reparationsskulden. År 2019 genomfördes en uppdatering av de tekniska värdena samt en nivåhöjning av arrendeavgifterna med precisering av gängse värden. I november 2020 beslutade stadsstyrelsen att man skulle uppdatera beräkningen av de interna lokalhyrorna för såväl de direktägda lokaler som affärsverket Esbo lokaler äger, som aktie- och hyreslokalerna. Lokalhyrorna höjdes för att stävja reparationernas eftersläpning och för att genomföra underhållsreparation och ombyggnad enligt det årliga renoveringsprogrammet.

Effekten av omvärderingen av grunderna till de interna hyrorna är årligen 14,3 miljoner euro, ett belopp man bedömer att på cirka tio år kommer att täcka reparationsskulden på 115 miljoner euro som samlats till slutet av 2019. Affärsverket riktar preciseringen av lokalhyrorna direkt

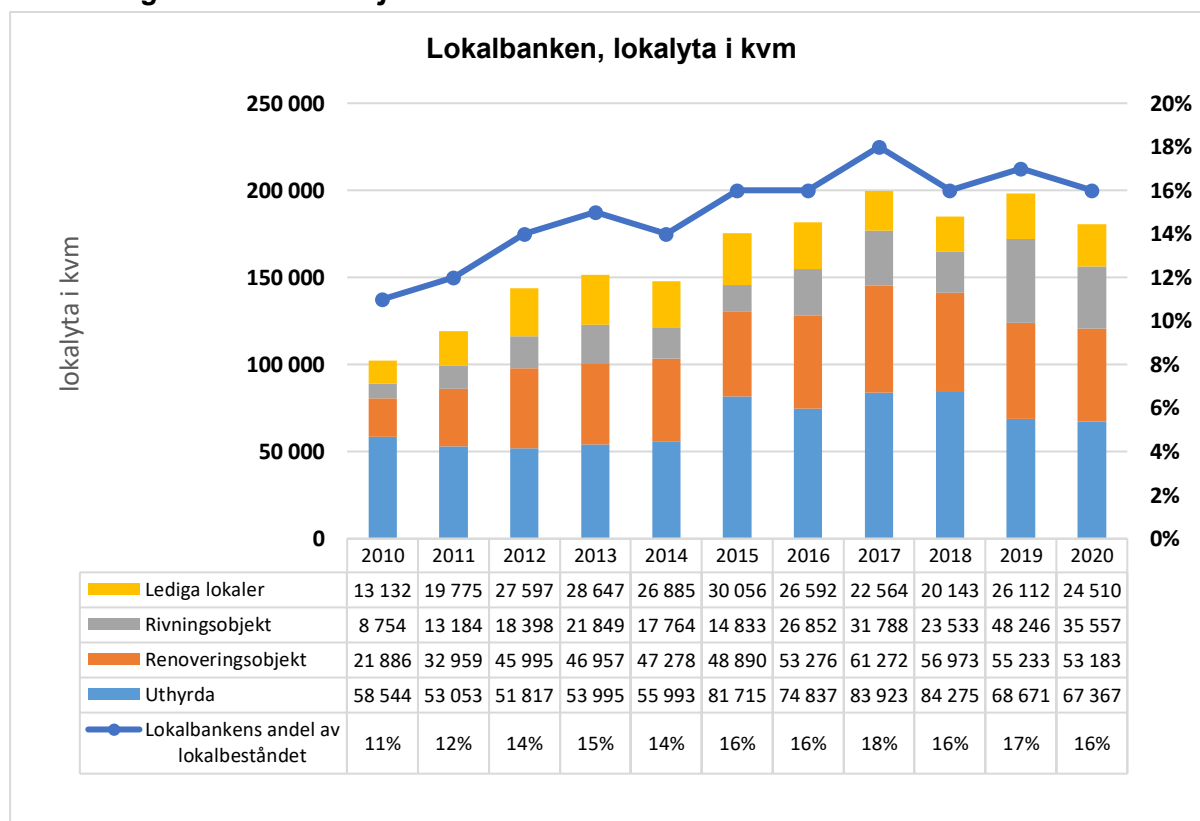
till köp av tjänster, via vilka underhållets reparationer och ombyggnader läggs till för att minska reparationsskulden. Kostnadseffekten av preciseringen lades också till sektorernas dispositionsplaner för budgeten för 2021. Inga indexjusteringar har gjorts gällande lokalhyrorna.

Lokalbanken

Stadens bestånd av lokalfastigheter uppgår till 1 170 000 m², varav staden har 972 000 m² i eget bruk och 198 000 m² i lokalbanken. Storleken på lokalbanken varierar månatligen. Till lokalbanken flyttas lediga lokaler och rivnings- och renoveringsobjekt samt uthyrda lokaler, som staden inte har någon användning för. Staden äger flera bostads-, ekonomi- och gårdsbyggnader, som inte används av staden själv och de inkluderar inte någon möjlighet till planutveckling. Byggnaderna har kommit till stadens ägo i samband med markanskaffningar. Flera av dessa byggnader har ett kulturhistoriskt värde.

I samband med preciseringen av grunderna för de interna lokalhyrorna beslutades det, att om en sektor vill behålla en lokal i lokalbanken som reservlokal och boka den för sin verksamhet, kostar det 50 procent av den gängse hyran i reservationsavgift. Vanligen faktureras inte sektorerna för objekt som flyttats till lokalbanken. Dessutom ändrades uppsägningstiden för direktägda objekt till 12 månader efter avskrivningsperioden.

Utvecklingen av antalet objekt i lokalbanken åren 2010–2020

Källa: Affärsverket Esbo lokaler 2021

I programmet En ekonomist hållbar stad har man satt upp som mål att minska lokalbankens utgifter med 2 miljoner euro genom att minska fastigheternas underhållskostnader och sälja objekt som staden inte behöver. Försäljningen av objekten har schemalagts som åtgärder i programmet En ekonomiskt hållbar stad. Antalet objekt som ska säljas är cirka 60, med en sammanräknad yta på 32 000 m². Av objekten är 30 schemalagda för 2020–2023. Ytan för dessa uppgår till 10 000 m². Objekten erbjuds efter övervägande först till den nuvarande hyresgästen för köp för ett belopp som baseras på fastighetsvärdet (gängse marknadsvärde).

Fastigheterna säljs av objektsspecifikt konkurrensutsatta fastighetsförmedlare och före försäljningen genomgår objekten alltid en bedömning av skicket. En del av byggnaderna är i så dåligt skick att man inte kan förvänta sig några intäkter för dem, men nyttan realiserar när underhållskostnaderna försvinner. Objekt som man planerar att riva hanteras separat, eftersom hanteringen av tomter som blir lediga hör till tomtenhetsansvarsområde.

Lokalbankens objekt presenterade per ägarförhållande 2020

Objekt	Ej definerat	Annat ägande	Aktieä- gande	Direktä- gande	Hyrd	Totalt
Lokalbanken reparationsobjekt			14 616	39 142	301	54 059
Lokalbanken rivningsobjekt			9 135	29 928		39 063
Lokalbanken uthyrda	3	25	18 445	45 696	2 914	67 082
Lokalbanken lediga lokaler			7 220	16 696		23 916
TOTALT	3	25	49 416	131 462	3 215	184 119

Källa: Affärsverket Esbo lokaler 2021

Affärsverket Esbo lokaler och stadens tomtenhet har förberett försäljningen av kulturhistoriskt värdefulla byggnader tillsammans med stadsmuseet. Många av objekten som ska säljas kräver en planändring innan försäljningen kan starta. I planändringen uppdateras vid behov skyddsbezeichnungarna, anges byggnadsytan och i mån av möjlighet skapas en egen tomt för fastigheten. Kulturhistoriskt värdefulla objekt säljs alltid med en hyrestomt. I markarrendeavtalet antecknas en skyldighet med hot om vite att ombesörja renovering av byggnaden.

Aktiebolagslokaler

Staden har flera aktieägda objekt i bostads- och fastighetsaktiebolag. Man avstår från aktierna genom att sälja dem när stadens behov av lokalerna upphör. I aktielokaler finns många lokaler för gruppfamiljedaghem, som småbarnspedagogiken avstår från när nya daghem färdigställs i området och lokalerna blir onödiga. Aktier säljs även via fastighetsutvecklingen, då bolagets alla andelsägare säljer sina aktier till fastighetsutvecklaren.

Revisionsnämndens slutsatser

Stävande av ökningen av fastigheternas reparationsskuld är en av affärsverket Esbo lokalers största utmaningar, som är förknippad med trygghet av inneluftsförhållandena i skolor och daghem. Inom affärsverket ser man som utvecklingsobjekt förutom genomförandet av investeringsprogrammet även utarbetande av det årliga reparationsprogrammet, med vilket man även svarar på utmaningen Fixa skolorna.

Alltför lite investerings- och reparationsmedel har kvarblivit för att ombesörja det befintliga lokalbeståndet då man ombesörjt lokalbehov som uppstått på grund av stadens kraftiga tillväxt. Kraven i enlighet med hållbar utveckling och klimatneutralitet ökar för sin del också investerings- och driftkostnaderna.

Revisionsnämnden betonar att underhåll av fastigheterna och reparationer av dem i rätt tid minskar kostnaderna, likaså god upphandlingskompetens i projekten. Vid planeringen av projekten ska man beakta tillgängliga alternativ, till exempel typskolor, vars underhåll åligger hyresvärden. Andelen på 50 procent av hyran som debiteras för lokaler som flyttats till lokalbanken effektiviserar hanteringen av lokalanvändningen.

Revisionsnämndens rekommendation

Det befintliga lokalbeståndet måste underhållas i rätt tid, så att det inte uppstår några problem med inneluften.

Lokalbankens verksamhet ska effektiviseras och man ska göra sig av med onödiga lokaler så fort som möjligt.

TIISTILÄN KOULU

8 ESBO BOSTÄDER AB

Esbo bostäder Ab är ett icke-vinstsyftande dotterbolag som ägs till 100 procent av Esbo stad. Grunduppgiften för Esbo bostäder Ab är att hyra ut trivsamma bostäder till rimliga priser, betjäna kunderna smidigt och underhålla skicket på fastigheterna.

Esbo bostäder Ab är Esbos största tillhandahållare av hyresbostäder. Bolaget har 15 724 bostäder, varav 13 783 är ARA-gruppens bostäder. Bolagets omsättning var i bokslutet för 2020 139,2 miljoner euro och balansräkningens slutsumma 1 118,7 miljoner euro. Bolagets soliditet är 26,4 procent. Bostädernas användningsgrad är 98,4 procent och den årliga omsättningen på hyresgästerna är 12,7 procent. I slutet av 2020 sysselsatte Esbo bostäder Ab 120 personer.

Hyrorna hos Esbo bostäder Ab är i genomsnitt 27 procent lägre än den genomsnittliga hyresnivån i Esbo.

Esbo bostäder Ab:s förvaltning är uppdelad mellan bolagsstämman, styrelsen och den verkställande direktören. Den verkställande direktören ansvarar för bolagets affärsverksamhet och uppnåendet av målen samt för förvaltning i enlighet med styrelsens anvisningar. Organisationen indelas i tre affärsverksamhetsenheter.

Bolaget följer i sin verksamhet Esbos bostadsprogram för 2018–2021, som godkänts av fullmäktige. Utgångspunkten för målen och åtgärderna i bostadsprogrammet är att möjliggöra en mångsidig bostadsproduktion till ett rimligt pris, stödja olika befolkningsgruppers boende, medverka i en balanserad utveckling av stadscentrumen och befintliga bostadsområden samt att främja användningen av förnybara energikällor och förbättra energieffektiviteten i boendet.

Fullmäktige har satt upp ett bindande resultatmål för bolaget att årligen inleda byggandet av i genomsnitt 400 bostäder. I inledningarna följer man upp det glidande medelvärdet, som i genomsnitt varit 328, vilket innebär att resultatmålet inte har uppnåtts. Under 2020 inleddes 480 objekt. Med tanke på uppnående av produktionsmålen på årsnivå har det, förutom antalet tomter som bolaget erbjudits, varit kritiskt att det inte funnits bekräftad information i tillräckligt god tid om tomternas duglighet för byggande, vilket å sin sida förutsätter en fastställd detaljplan och beredskap för kommunalteknik innan projektet startas. Stadens uppgift är att säkerställa att bolaget får de tomter den behöver. Förhandlingar mellan bolaget och staden har hållits beträffande främjande av och metoder för att få tillgång till tomter.

I förhållande till efterfrågan finns det alltför lite rimligt prissatta bostäder i huvudstadsregionen. Omsättningen av hyresgäster i Esbo bostäder Ab:s bostäder har varit förhållandevis låg, vilket försämrar möjligheterna att överlåta bostäder till nya kunder. Efterfrågan på hyresbostäder förutspås fortsätta starkt. På grund av att familjestorlekarna minskat i genomsnitt bedöms efterfrågan även i fortsättningen betonas till mindre bostäder. Betydelsen av läget kommer att kvarstå som ett av de mest centrala kriterierna vid bostadssökning, eftersom de bostadssökande uppskattar goda trafikförbindelser och täckande tjänster i närområdet.

Bland bostadssökande ges förtur till dem som har ett exceptionellt brådskande behov av bostad, mindre bemedlade och låginkomsttagare. Dessa kunder utgör cirka hälften av Esbo bostäder Ab:s sökande. Antalet kunder i bolaget uppgår till 30 000, varav andelen kunder med ett främmande modersmål är 33,7 procent.

Bolaget samarbetar med staden för att minska och förebygga bostadslöshet. Under året gjordes 240 erbjudanden om bostad till sökande som hade uppgivit bostadslöshet som deras aktuella bostadssituation. En del av personerna tackade nej till bostaden. Esbo bostäder Ab:s

boenderådgivning stöder de kunder som riskerar att förlora sitt hem på grund av hyresbetalnings- eller boendestörningar eller bristande boendefärdigheter. Antalet vräkningar i bolaget har hållits på en låg årlig nivå.

Bestämmelser gällande ARA-bostäder

Överlåtelsen av ARA-gruppens bostäder regleras av lagen om användning, överlåtelse och inlösen av aravahyresbostäder och aravahyreshus, som styr bostädernas försäljning, fastställande av hyran och valet av hyresgäster.

Urvalskriterierna är behov av bostad, tillgångar och inkomster. Företräde ges till sökande som är bostadslösa och andra som är i brådskande behov av bostad, mindre bemedlade och låginkomsttagare. Några inkomstgränser finns inte, bortsett från bostäder som finansierats med kortfristig räntestöd. Inkomsterna ska trots detta utredas, så att de sökande kan jämföras sinsemellan. Även den sökandes tillgångar utreds och man bedömer om den sökande har möjlighet att ordna sitt boende utan statligt stöd. Enligt ARA:s anvisningar för val av boende strävar man med valet av boende samtidigt att få till stånd en mångsidig boendestruktur i hyreshuset och ett socialt balanserat bostadsområde.

Revisionsnämndens slutsatser

Esbo bostäder Ab:s goda användningsgrad samt effektiva hantering av kapital- och underhållskostnader möjliggör en rimlig prissättning för bostäderna. Bolagets interna mål är att användningsgraden ökar till 99 procent.

BILAGA 1: Utfallet av stadens, affärsverkens och koncernsammanslutningarnas resultatmål enligt bokslutet och revisionsnämnden

UTFALLET AV SEKTORERNAS RESULTATMÅL

Bokslutet 2020		Revisionsnämnden	
 Nåddes	 Nåddes delvis	 Nåddes	 Nåddes delvis
 Nåddes inte	 Kan inte bedömas	 Nåddes inte	 Kan inte bedömas

Resultatmålen 2020	BOKSLUTET FÖR 2020			REVISIONSNÄMNDENS UTVÄRDERING			
	Målet nåddes	Nåddes inte/ Nåddes delvis	Kan inte bedömas	Nåddes	Nåddes delvis	Nåddes inte	Kan inte bedömas
KONCERNFÖRVALTNINGEN							
Livskraft, konkurrenskraft och sysselsättning							
Sysselsättnings- och arbetslöshetsgraderna närmar sig målnivåerna i Berättelsen om Esbo.							
Kostnaderna för arbetsmarknadsstödet sjunker.							
Antalet arbetslösa under 25 år minskar.							
Antalet arbetslösa med främmande språk som modersmål sjunker.							
Internationella aktörer etableras i Esbos tillväxtkorridorerna.							
Miljö, byggande och trafik							
Antalet arbetstillfällen i Esbo och i tillväxtkorridorerna ökar.							
Antalet företag ökar i Esbo.							
Ekonomi, personal och ledning							
Tjänsteproduktionens produktivitet ökar med minst 1,5 procent med beaktande av förändringen i prisindexet för basservicen.							
Arbetets produktivitet ökar med 1,0 procent.							
Man tar fram fler produkter inom PATU (projektet för produktifiering av tjänster och ledning av kostnadseffektivitet) inom ledningen av tjänsteförsörjningen och den operativa verksamheten.							
Nettoutgifternas ökning överskrider inte budgeten.							
Koncernens lånestock (exklusive Esbo bostäder och HRM) börjar minska i slutet av fullmäktigeperioden.							
Stadens investeringar som finansieras med internt tillförda medel är större än i bokslutet 2019.							
Personalen upplever att ledning, smidigt arbete och arbetshälsa är på en hög nivå och vill rekommendera arbetsgivaren.							
Den hälsorelaterade frånvaron minskar med 10 procent jämfört med samma tidpunkt året innan.							

Resultatmålen 2020	BOKSLUTET FÖR 2020			REVISIONSNÄMNDENS UTVÄRDERING			
	Målet nåddes	Nåddes inte/ Nåddes delvis	Kan inte bedömas	Nåddes	Nåddes delvis	Nåddes inte	Kan inte bedömas
SOCIAL- OCH HÄLSOVÅRDSSEKTORN							
Bildning och välfärd							
Hälsostationernas förmåga att betjäna förbättras och målet är att väntetiden till läkarmottagningen i icke-brådskande ärenden (T3, den tredje lediga tiden) är kortare än 14 dygn.		▲				●	
Av hälsostationernas kunder var över 90 procent nöjda eller mycket nöjda med den tjänst de fått.	▲				●		
Integrationen av den grundläggande social- och hälsovården och den specialiserade vården utvecklas, med målet att gagna patienten.		▲				●	
Sammanlagt minst 93,5 procent av dem som fyllt 75 år bor hemma.	▲			●			
Långtidsboende ordnas utan dröjsmål, 90 procent av dem som godkänts som klienter får en plats på ett boende inom 2 månader, alla inom 3 månader.	▲				●		
Antalet olika vårdare som besöker klienter i regelbunden hemvård minskar.		▲				●	
Hemvårdens klienter får god smärtlindring.		▲				●	
Andelen lättare stödboende inom boende för personer med funktionsnedsättning ökar.	▲			●			
Tillgången till funktionshinderservice förbättras.		▲				●	
Andelen barn och unga som placeras utom hemmet av hela åldersklassen ökar inte.		▲			●		
Behovet av psykiatriska tjänster för barn och unga minskar.		▲			●		
Ekonomi, personal och ledning							
Tjänsteproduktionens produktivitet ökar med minst 1,5 procent med beaktande av förändringen i prisindexet för basservicen.		▲				●	
BILDNINGSEKTORN							
Bildning och välfärd							
En allt större andel av barnen deltar i småbarnspedagogiken.		▲				●	
Inlärningsresultaten i Esbo är de bästa i Finland (enligt befintliga mätare).		▲			●		
Internationalism har främjats i enlighet med bildningssektorns program för internationalisering och global fostran 2019–2021.	▲			●			
Deltagandegraden ökar bland barn från olika språk- och kulturgrupper.		▲				●	
Miljö, byggnad och trafik							
Med hjälp av lärdomar från konceptet Staden som tjänst görs minst två nya försök inom bildningssektorns tjänster.	▲			●			
Användnings- och beläggningsgraden av lokalerna förbättras.	▲			●			
Ekonomi, personal och ledning							
Tjänsteproduktionens produktivitet ökar med minst 1,5 procent med beaktande av förändringen i prisindexet för basservicen.		▲				●	

Resultatmålen 2020	BOKSLUTET FÖR 2020			REVISIONSNÄMNDENS UTVÄRDERING			
	Målet nåddes	Nåddes inte/ Nåddes delvis	Kan inte bedömas	Nåddes	Nåddes delvis	Nåddes inte	Kan inte bedömas
TEKNIK- OCH MILJÖSEKTORN							
Bildning och välfärd							
Tjänsteproduktionen utvecklas invånar- och kundorienterat samt kostnadsverkningsfullt med hjälp av ett koncept med flera producenter.	▲			●			
Livskraft, konkurrenskraft och sysselsättning							
Vi främjar etableringen av företag och arbetsplatser i tillväxt- och utvecklingskorridorerna längs Västmetron och Stadsbanan.	▲			●			
Miljö, byggande och trafik							
Skolor och daghem verkar i hälsosamma och fungerande lokaler, och på grund av inneluftsproblem behövs det inte en enda tillfällig, ersättande lokal.	▲			●			
Lokalerna stöder en kostnadseffektiv produktion av tjänster.	▲						●
Uppfyllande av förpliktelser som gäller bostadsproduktion och trafik.	▲			●			
Energisparmål och miljökriterier främjas i byggande, områdesutveckling och tjänsteproduktion.	▲			●			
Ekonomi, personal och ledning							
Tjänsteproduktionens produktivitet ökar med minst 1,5 procent med beaktande av förändringen i prisindexet för basservicen.		▲				●	
SAMMANLAGT 41 resultatmål	19	22		14	7	19	1

UTFALL AV AFFÄRSVERKENS RESULTATMÅL

▲ Nåddes	▲ Nåddes delvis	● Nåddes	● Nåddes delvis
▲ Nåddes inte	▲ Kan inte bedömas	● Nåddes inte	● Kan inte bedömas

Resultatmålen 2020	BOKSLUTET FÖR 2020			REVISIONSNÄMNDENS UTVÄRDERING			
	Målet nåddes	Nåddes inte/ Nåddes delvis	Kan inte bedömas	Nåddes	Nåddes delvis	Nåddes inte	Kan inte bedömas
AFFÄRSVERKET VÄSTRA NYLANDS RÄDDNINGSVÄRK							
Räkenskapsperiodens resultat uppvisar inte underskott.	▲			●			
Investeringarnas totalbelopp överskrider inte budgeten.	▲			●			
AFFÄRSVERKET ESBO LOKALER							
Resultatmålet för affärsverket uppvisar i enlighet med den ändrade budgeten ett överskott på 8,610 miljoner euro	▲			●			
Affärsverkets husbyggnadsprojekt genomförs enligt den av fullmäktige godkända budgeten och tidtabellen och kostnadsförslaget i ekonomiplanens investeringsprogram.		▲				●	
SAMMANLAGT 4 resultatmål	3	1		3	1		

UTFALL AV KONCERNSAMMANSLUTNINGARNAS RESULTATMÅL

Bokslutet 2020

▲ Nåddes

▲ Nåddes delvis

▲ Nåddes inte

▲ Kan inte bedömas

Revisionsnämnden

● Nåddes

● Nåddes delvis

● Nåddes inte

● Kan inte bedömas

Resultatmålen 2020	BOKSLUTET FÖR 2020			REVISIONSNÄMNDENS UTVÄRDERING			
	Målet nåddes	Nåddes inte/ Nåddes delvis	Kan inte bedömas	Nåddes	Nåddes delvis	Nåddes inte	Kan inte bedömas
ESBO BOSTÄDER AB							
Den årliga användningsgraden av bostäderna är i snitt minst 98 procent.	▲			●			
Kundupplevelsen är på god nivå	▲			●			
I snitt påbörjas 400 bostäder årligen.		▲				●	
Uppvärmningen blir energieffektivare	▲						●
Aktivt deltagande i minskningen av bostadslösheten i Esbo.	▲			●			
ESBO CATERING AB							
Arbetets produktivitet ökar med minst 1,5 procent per år.	▲			●			
Priserna på måltider förblir stabila.	▲			●			
Kundenkätens helhetsvitsord för betjäning är bättre än 2018 och kundupplevelsen följs upp kontinuerligt.	▲			●			
Ansvarstagandet förverkligas mätt genom både sociala åtgärder och åtgärder som hänför sig till hållbar utveckling.	▲			●			
ENTER ESBO OY, TIDIGARE ESBO MARKETING OY							
Ökad livskraft i Esbo genom att - locka företag att etablera sig i Esbo, - matcha investerare med uppstarts företag och tillväxtföretag, - presentera uppstarts företag, tillväxtföretag och aktörer inom forskarsamhället för inhemska och internationella storföretag	▲			●			
Ökning av Esbos livskraft genom att locka övernattande gäster och turister till Esbo		▲				●	
Mätningen och uppföljningen av verksamhetens verkningsfullhet utvecklas	▲			●			

Resultatmålen 2020	BOKSLUTET FÖR 2020			REVISIONSNÄMNDENS UTVÄRDERING			
	Målet nåddes	Nåddes inte/ Nåddes delvis	Kan inte bedömas	Nåddes	Nåddes delvis	Nåddes inte	Kan inte bedömas
LÄNSIMETRO OY							
Bygget av Västmetrons andra stadium fortsätter enligt avtal och planer. Kostnadsprognosen för Västmetrons andra stadium ≤ 1 159 miljoner euro.	▲			●			
Bygget av Västmetrons förlängning (andra skedet) framskrider enligt avtal och planer Förväntad överlåtelse av Västmetrons andra skede för trafik senast 2023.	▲			●			
Bygget av Västmetrons andra stadium fortsätter enligt avtal och planer. Olycksfrekvens ≤ 12 för Västmetrons andra skede. Riskhantering och realistiska utfall av tidtabell och kostnader rapporteras ofta och öppet till ägarna. Eventuella betydande förändringar i projektet behandlas med ägarna. Rapportering och behandling med ägarna.	▲			●			
BOLAG SOM ÄGER FASTIGHETER							
Bättre hantering av inomhusförhållanden i byggnader samt säkra och sunda inomhusförhållanden för användare och byggnader.		▲				●	
MODERNA KONSTMUSEET I ESBO EMMA							
Esbo kulturtjänsters attraktivitet och verksamhetens kvalitet.		▲				●	
Museets ställning som nationellt och internationellt uppskattad och eftertraktad samarbetspartner.	▲			●			
ESBO STADSTEATER							
Ställning som Finlands ledande gästteater.		▲				●	
Verksamhetens kvalitet. Kundnöjdhet.	▲			●			
ESPOON SEUDUN KOULUTUSKUNTAYHTYMÄ OMNIA							
Rörelsevinst och rörelsevinstprocent.	▲			●			
Utexaminerades placering.	▲			●			
Andelen personer som avbrutit examensutbildning.		▲				●	
SAMKOMMUNEN HELSINGFORSREGIONENS TRAFIK HRT							
Produktiviteten ökar med minst 1,5 procent per år.		▲				●	
Kollektivtrafikens servicenivå har blivit bättre.	▲			●			
Gång- och cykeltrafikens och kollektivtrafikens och de nya trafik tjänsternas andel av trafikslagen ökar och nya trafik tjänster tas i bruk.		▲			●		
Kollektivtrafikens energieffektivitet förbättras med elbussar och mera biobaserade bränslen.	▲			●			

Resultatmålen 2020	BOKSLUTET FÖR 2020			REVISIONSNÄMNDENS UTVÄRDERING			
	Målet nåddes	Nåddes inte/ Nåddes delvis	Kan inte bedömas	Nåddes	Nåddes delvis	Nåddes inte	Kan inte bedömas
SAMKOMMUNEN HELSINGFORSREGIONENS MILJÖTJÄNSTER HRM							
Produktiviteten ökar med minst 1,5 procent per år.		▲				●	
Åtgärderna för att minska svinnet ur vattenledningsnätet effektiviseras.	▲			●			
Återvinningsgraden av hushållens avfall och avfallshanteringens servicenivå höjs.	▲						●
SAMKOMMUNEN HELSINGFORS OCH NYLANDS SJUKVÅRDSDISTRIKT HNS							
Produktiviteten ökar med minst 1,0 procent per år.		▲				●	
Investeringarnas totalnivå måste med tanke på finansiering läggas på en hållbar nivå.	▲			●			
Den kundorienterade utvecklingen av de gemensamma servicekedjorna i Jorvs sjukhusområde fortsätter tillsammans med staden.	▲			●			
Fastighetsegendomen värderas och realiseras.	▲			●			
HUS överskrider inte budgeten.		▲				●	
SAMMANLAGT 36 resultatmål	25	11	-	23	1	10	2

Park i Hagalund

Bild: Vladimir Pohtokari

BILAGA 2: Uppföljning av observationerna i utvärderingsberättelserna för 2017–2019

A de rekommendationer och observationer i utvärderingsberättelserna 2017–2019 som enligt revisionsnämnden inte har åtgärdats färdigt ges nedan en översikt över utförda åtgärder fram tills bokslutet för 2020 var färdigt. Uppföljningen bygger på boksluten, svaren på observationerna som givits till fullmäktige vid behandlingen av den andra delårsrapporten 2020, organens protokoll och andra handlingar samt kompletterande uppgifter av tjänsteinnehavare.

Uppföljning av observationer tidigare år som hänför sig till årliga resultatmål, personalen, ekonomin och stora investeringar samt sysselsättningen ingår i kapitel 2 och 3. Utvärdering av invånar- och kundorientering har varit ett fokusområde under fullmäktigeperioden. Utvärderingen presenteras i kapitel 4. Revisionsnämnden fortsatte att utvärdera hemvård samt ordnande och tillsyn av vårdhem år 2020. Utvärderingen presenteras i kapitel 5. Dessa observationer och utförda åtgärder upprepas inte i denna bilaga.

Revisionsnämndens slutsatser

Revisionsnämndens uppföljning av de viktigaste observationerna i utvärderingsberättelserna visar att åtgärderna för att rätta följande väsentliga missförhållanden eller utvecklingsbehov som revisionsnämnden lyft fram inte har slutförts.

BEHANDLINGEN OCH UPPFÖLJNINGEN AV OBSERVATIONERNA I UTVÄRDERINGSBERÄTTELSEN ÅR 2017

REVISIONSNÄMNDENS OBSERVATION

VIDTAGNA ÅTGÄRDER

IBRUKTAGANDET AV DE NYA LÄROPLANERNA I FINSKA OCH SVENSKA UNDERVISNINGSVÄSENDET

Tjänster som invandrare behöver och de många språken bör beaktas vid resursfördelningen.

Bildningssektorn bör ingripa tidigt då unga mår dåligt.

Resursernas tillräcklighet i förhållande till antalet elever som får särskilt stöd måste följas upp.

Förberedande undervisning har erbjudits från augusti 2020 vid alla enheter för förskoleundervisning inom finsk småbarnspedagogik där det behövs. I finsk förberedande undervisning deltog 450 barn mot 150 året innan. Svensk förberedande undervisning har två lärare och undervisningen genomförs huvudsakligen integrerat i elevens närskola. I svensk förberedande undervisning deltog 11 elever i augusti 2020.

Av eleverna i grundläggande utbildning och gymnasieutbildning på finska har cirka 7 100 ett annat modersmål 2021. Modersmålsundervisning ges på 38 olika språk och den får separat statsandel enligt antalet timmar. Samarbetet med vårdnadshavarna stärks med hjälp av kulturhandledarverksamheten.

Inlärningsresultaten bland invandrare ska förbättras och deras andel i gymnasieutbildningen ska öka. Antalet gymnasieplatser har ökat och antagningsmedeltalet därmed sänkts, vilket främjar antagningen av studerande som läser finska eller svenska som andraspråk. Samtidigt har man satsat på information till familjerna. Hösten 2020 inledde 20 studerande utbildning som förbereder för gymnasiet, gruppen var för första gången full.

Individuellt och generellt inriktad elevhälsa utvecklas bland annat i samarbete mellan de sex stora städerna enligt modeller

som tagits fram av programmet för utveckling av barn- och familjetjänster.

För att förebygga utslagning ordnas flexibel grundläggande utbildning för två grupper i en skola och flera grupper kan grundas vid behov. Coronapandemin har äventyrat välbefinnandet bland studerande på andra stadiet. Med understöd av Utbildningsstyrelsen har tre kuratorer och två psykologer visstidsanställts. En lättare verkstadsmodell (Teppo), som inte kräver att en specialgrupp bildas och därför stärker närskolemodellen, börjar testas i varje område hösten 2021. Svenska undervisningen ordnar smågruppsundervisning i tre skolor och flexibel grundläggande utbildning i en skola.

Allmänt, intensifierat och särskilt stöd samt stöd till invandrarelever har från hösten 2020 allt oftare ordnats i närskolan. Inom den finska undervisningen får 13 procent av eleverna intensifierat stöd och 9 procent särskilt stöd. Ett pilotförsök i närskolor 2019–2021 har medfört att antalet elever med särskilt stöd som integrerats i allmän klassundervisning har ökat. För alla dem som behöver klassundervisning har specialklasser inrättats. I svenska skolor fick 400 elever (12,9 procent) intensifierat stöd och 151 elever (4,9 procent) särskilt stöd hösten 2020. I flexibel grundläggande undervisning deltog nio elever.

Grundskolan lägger läsåret 2020–2021 fokus på stärkande av känslan av grupptillhörighet. För detta ändamål har även skolorna och lärarna fått stöd att utveckla kompetensen. Skolorna har också med statsunderstöd inom projektet #paraskoulu erbjudits fortbildning för att stöda elevernas välbefinnande och för färdigheter inom psykisk hälsa.

Under coronapandemin har staten stött elevernas inläring och välbefinnande. Staden har fått 5 miljoner euro i statsunderstöd för förskoleundervisning och grundläggande utbildning för att jämna ut effekterna av de exceptionella förhållandena och för att stödja elever som har det sämst ställt (inklusive elever med främmande språk som modersmål). Finska undervisningen har med statsunderstödet bland annat anställt lärare i finska som andraspråk och kulturhandledare. Gymnasierna i Esbo fick 1,2 miljoner euro i statsunderstöd. Statsunderstödet används bland annat för anställning av ny personal (inklusive psykologer och kuratorer) för att stödja handledningen av studerande samt deras välbefinnande och lärande.

I alla skolor och läroanstalter har man också satsat på kulturhandledning och i mån av möjlighet genomfört generell inriktad elevhälsa. Behovet av individuellt inriktad elevhälsa har ökat med 10 procent under coronapandemin. Bland annat betonas uppföljning av och ingripande i frånvaro. Stödet till familjer stärks genom kulturhandledning.

Som stöd för inläring och välbefinnande ges tydlig information till familjer som talar olika språk. Man sörjer för växelverkan mellan eleverna och betonar bland annat känsla av klass- och grupptillhörighet för att möjliggöra en trygg vardag.

BEHANDLINGEN OCH UPPFÖLJNINGEN AV OBSERVATIONERNA I UTVÄRDERINGSBERÄTTELSEN ÅR 2018

REVISIONSNÄMNDENS OBSERVATION

VIDTAGNA ÅTGÄRDER

TJÄNSTER FÖR BARN OCH UNGA UR MENTALVÅRDENS SYNVINKEL SKOL- OCH STUDERANDEHÄLSOVÅRDEN SAMT ELEVHÄLSAN

Social- och hälsovårdssektorn ska vidta nödvändiga åtgärder för att tillgången till vård uppfylls kontinuerligt inom ramen för vårdgarantin.

Primärvårdens talterapi, ergoterapi och psykologtjänster samt barnpsykiatriska enhetens tjänster erbjuder icke-brådskande vård. Enligt vårdgarantin ska icke-brådskande vård ges inom tre månader. Väntetiden till barnpsykiatriska tjänster varierade kvartalsvis 2020: Q1: 6,6 veckor, Q2: 8 veckor, Q3: 6,3 veckor och Q4: 11,6 veckor

Väntetiderna till habilitering var i snitt två månader till talterapi samt tre månader till ergoterapi, psykolog och multiprofessionellt arbete. Väntetiderna varierade i olika delar av Esbo. Väntetiderna hela 2020 var i snitt sju veckor till talterapi och åtta veckor till ergoterapi och psykolog.

HUVUDSTADSREGIONENS REVISIONSNÄMNDERS GEMENSAMMA UTVÄRDERING: BARN OCH UNGAS TILLGÅNG TILL MENTALVÅRD, STÄDERNA OCH HUS

Bildningssektorn ska öka tillgången till psykologtjänster inom elevhälsan.

Social- och hälsovårdssektorn ska utreda möjligheten att förbättra barns och ungas tillgång till mentalvårdstjänster genom att öka antalet psykiatriska sjukskötare inom skol- och studerandehälsovården.

Social- och hälsovårdssektorn och undervisningsväsendet ska i samarbete namnge en läkare och en ansvarsperson för barnet eller den unga senast i situationer som kräver psykiatrisk vård. Ansvarspersonen ska koordinera tjänsterna och svara för informationsgången.

Städerna och HUS

Städernas social- och hälsovårdssektorers ledning och HUS ska samarbeta för att underlätta problemen med att rekrytera läkare inom barn- och ungdomspsykiatrin. Läkarbristen ska aktivt kommuniceras till social- och hälsovårdsministeriet för att antalet läkarutbildningsplatser ska ökas och för att i fortsättningen säkerställas tillgången

Skol- och studerandehälsovården betjänar alla elever och studerande i grundskolor och deras föräldrar samt studerande i gymnasier, yrkesläroanstalter och yrkeshögskolor. Målet är att utöka samarbetet med organisationer och öka användningen av digitala tjänster. Elevhälsan fick vakanser för tre nya psykologer och tre nya kuratorer från augusti av 2020. Fyra av dessa är för andra stadiet och två för förskoleundervisningen och den grundläggande utbildningen. År 2021 inrättas ytterligare två vakanser. Behovet av psykologer och kuratorer torde också öka när en utvidgning av läroplikten träder i kraft i augusti 2021. Man strävar efter tidigt och skräddarsytt stöd i elevens uppväxt- och utvecklingsmiljö. Elevhälsan fokuserar på förebyggande arbete i gemenskapen.

Coronapandemin har ökat behovet av psykosocialt stöd. Beteendestörningar har ökat. I synnerhet i högstadieskolorna känner eleverna mer ångest, depression och rädsla. Behovet av psykosocialt stöd ökat har ökat också på andra stadiet (bristande motivation, trytande krafter, ensamhet). Coronapandemin är svår särskilt för studerande med invandrarbakgrund och studerande med psykiska problem, enligt en utredning av undervisnings- och kulturministeriet.

Ansvaret för uppföljning och samordning av vården kvarstår hos den remitterande instansen. Den som gör remissen, t.ex. skol- och elevvården, utser en ansvarsperson, till exempel en kurator, psykolog eller hälsovårdare. Om remissen görs av mental- och missbruksvården (ungdomspolikliniken Nupoli i Esbo) fortsätter den ansvarat för vården som ansvarsperson. Patienter i stadens barnpsykiatriska enhet har alltid en egen behandlande läkare och en ansvarig kontaktperson i personalen. Om barnet får flera tjänster inom social- och hälsovården, utses dessutom en egen kontaktperson i personalen för att samordna tjänsterna.

Esbo stad och HUS barnpsykiatri har i samarbete förtydligat graderingen av vården. På så sätt säkerställts en ändamålsenlig och tillräcklig vård av alla vårdbehövande barn.

till specialistläkare inom barn- och ungdomspsykiatri.

Primärvården och den specialiserade sjukvården ska samarbeta för att göra remisspraxisen smidigare för att se till att barn och unga snabbare får tillgång till mentalvård.

Primärvården och den specialiserade sjukvården ska samarbeta och klargöra arbetsfördelningen särskilt inom mentalvårdstjänster för unga.

Städernas barnskydd och HUS ungdomspsykiatri ska tillsammans utveckla tjänsterna så att unga som behöver hjälp kan erbjudas vård utan dröjsmål och så att de inte i onödan behöver placeras utom hemmet i brist på vård.

HUS och stadens hälsovård samarbetar på överläkarnivå, till exempel inom praktik för läkare som specialiserar sig och samordning av utbildning.

Inom primärvårdens mental- och missbruksvård är läkarna antingen specialiserande läkare eller hälsocentralsläkare. I staden har den dåliga tillgången till barnpsykiatriker lappats med köptjänster. Antalet patienter inom barnpsykiatri har ökat på grund av att antalet patienter inom öppenvården i Esbo stad har ökat. Antalet patienter inom ungdomspsykiatri har minskat sedan 2019.

Staden och HUS barnpsykiatri har i samarbete berett smidigare remisspraxis inom mentalvården för barn och snabbare tillgång till vård. Graderingen av vården har förtydligats och därmed har den icke-brådskande överföringen av barn från Esbo till HUS barnpsykiatri från augusti 2019 huvudsakligen skett via konsultation vid stadens barnpsykiatriska enhet. Staden har följt upp processen i samarbete med HUS och konstaterat att remissystemet och graderingen av vården fungerar bra i nuläget.

Centralt för den barnpsykiatriska enheten är ett nätverksbaserat arbetssätt. Stöd, bedömning och vård erbjuds i nätverks-samarbete i enlighet med graderingen av vården och rekommendationerna God medicinsk praxis.

Esbo stads ungdomspoliklinik och HUS ungdomspsykiatri träffas regelbundet för att förbättra praxis för remiss och samarbete. Dessutom konsulterar en specialistläkare i ungdomspsykiatri regelbundet arbetsgruppen på ungdomspolikliniken för att förbättra de ungas tillgång till specialiserad sjukvård i rätt tid och på ett ändamålsenligt sätt. Till primärvårdens tjänster behövs ingen remiss.

BEHANDLINGEN OCH UPPFÖLJNINGEN AV OBSERVATIONERNA I UTVÄRDERINGSBERÄTTELSEN ÅR 2019

REVISIONSNÄMNDENS OBSERVATION

VIDTAGNA ÅTGÄRDER

De sex största städernas strategi för öppna och smarta tjänster (6Aika)

För att utfallet ska kunna bedömas mer heltäckande än idag måste det ställas tydliga, mätbara mål för utvecklingsverksamheten. I utvecklingsverksamheten måste också invånarnas kunskaper utnyttjas. Stadsborna ska i allt högre grad ges möjligheter att delta i utvecklingsverksamheten för att invånarnas behov ska beaktas. Öppen data och data om kundrelationer ska utnyttjas i utvecklingen av tjänsterna.

Vid beredningen av den kommande EU-programperioden 2021–2027 fästs särskild uppmärksamhet vid mätning och utvärdering av resultat och konsekvenser. Huvudstadsregionens städer, Nylands förbund samt arbets- och näringsministeriet har avtalat om koordineringen av 6Aika-programmets fortsättning. Om projekten avtalas tidigast hösten 2021. Lärdomarna kommer att skalas upp med externa partnerskap och extern finansiering. Syftet är att förbättra verkningsfullheten och produktiviteten i åtgärderna för genomförande av Berättelsen om Esbo.

Invånare och kunder har deltagit aktivt i projektverksamheten 2014–2020. Utnyttjande av data har gett synnerligen goda resultat. Invånarnas delaktighet och nyttjande av data hör till de viktigaste elementen i framtida projekt för utveckling av tjänsterna, för att invånarnas behov ska kunna tillgodoses nu och i framtiden. Beskrivningen av och den allmänna informationen om projekten ska vara tydlig, logisk och begriplig samt fylla olika målgrupps behov.

STADENS LOKALBOLAG, FASTIGHETSAKTIEBOLAGET ESPOON KOULU- JA PÄIVÄKOTITILAT

Staden ska bedöma kostnadseffektiviteten och kvaliteten hos olika modeller för lokalprojekt.

För att säkerställa att projekten är kostnadseffektiva ska bildningssektorn och Esbo lokaler synkronisera tidtabellerna för ombyggnad och utbyggnad av skolor. Då kan skolorna flytta till tillfälliga, ersättande lokaler i rätt tid med hänsyn till tiderna för eventuella besvärprocesser.

TILLSYN ÖVER FUNKTIONSHINDERSERVICEENS BOENDETJÄNSTER

Tillsynen över funktionshinderserviceens boendetjänster bör vara mer systematisk och ges tillräckliga resurser. Tillsynen över avhjälpandet av observerade brister ska effektiviseras.

Tillsynen över funktionshinderserviceens boendetjänster har effektiviserats från tidigare år. En central faktor är tillsynens personalresurser. Tillsynen över funktionshinderservicen utförs av ett tillsynsteam som grundades 2020. Teamet består av en servicechef, en sjukskötare (från 1.6.2020 och en tillsynsexpert (från 1.12.2020). Servicechefen deltar fortfarande i tillsynsåtgärderna med 0,25 årsverken vid sidan av sin huvudtjänst. Det övriga teamet jobbar till 100 procent med tillsyn (2 årsverken).

Planeringen av tillsynsteamets arbete per år och på längre sikt pågår. Målet är bland annat att öka tillsynsåtgärderna, jobba systematiskt och enhetligt, effektivisera den evidensbaserade tillsynen, reagera snabbt vid reklamationer och i synnerhet att noggrannare övervaka servicenivån för den enskilda klienten. Den årliga tillsynsrapporten bereds för social- och hälsovårdsnämndens möte i april 2021. I de 22 enheter som var föremål för tillsyn år 2020 uppfylldes de ställda kraven i huvudsak. Tjänsteproducenterna har reagerat berömvärt på de brister och utvecklingsobjekt som observerats vid tillsynen. Effektiviserad tillsyn utfördes i två boendeenheter 2020.

Centrala utmaningar inom boendetjänsterna för personer med funktionsnedsättning är fortfarande att få tag på och hålla kvar tillräckligt med personal samt den brist på inskolning som följer av personalomsättningen.

År 2020 har coronapandemin haft en väsentlig inverkan på tillsynsteamets arbete. Teamet har varit tvunget att överväga eller flytta planerade tillsynsbesök i olika situationer, till exempel byta till tillsyn på distans. I synnerhet handledningen och rådgivningen till tjänsteproducenterna i anslutning till pandemin samt samordningen av vaccinering har tagit mer resurser än planerat av andra tillsynsåtgärder.

Vy i Noux i november

Bild: Iris Westerlund

BILAGA 3: Revisionsnämndens sammansättning samt ett sammandrag av revisionsnämndens möten och utvärderingsteman år 2020

Revisionsnämndens medlemmar och ersättare under utvärderingsåret 2020

Medlemmar	Personliga ersättare
Paula Viljakainen, ordförande	Kristiina Horsma fram till 8.6.2020/ Jukka T. Salminen
Päivi Raunu, vice ordförande	Mika Levänen
Sirpa Aarniolehto-Kotilainen	Veronica Kalhori
Marita Backman	Johan Holmberg
Jarmo Kanerva	Jari Äyhymäki
Antero Krekola	Rita Alarinta
Antero Laukkanen fram till 14.9.2020/ Kaarina Järvenpää	Kristiina Drótar
Pasi Lähteenmäki	Ari Salmi
Sari Ojanen	Suvi Kemppainen
Jaakko Ravald	Vesa Valkama
Simo Repo	Ann-Mari Kemell fram till 25.1.2021/ Aili Pesonen
Tapio Valli	Olli Ojanen
Iris Westerlund	Merva Mikkola

Under bedömningsåret 2020 höll revisionsnämnden 14 möten där allmän förvaltning, finansiering, investeringar, affärsverk och koncernen behandlades.

Revisionsnämndens möten och behandlade ämnen 2020

3.6.2020	Revisionsnämndens utvärderingsprogram 2020, OFGR-revisorns arbetsprogram 2020
2.9.2020	Uppdatering av utvärderingsprogrammet och godkännande av förhandsfrågorna, utlåtande till fullmäktige om delårsrapporten för januari-juli och koncernrapporten för januari-juni, interna revisionens verksamhetsplan 2020.
22.9.2020	Hörande av stadsstyrelsens presidium, programmet för produktivitet och anpassning En ekonomisk hållbar stad, coronapandemins konsekvenser för stadens verksamhet och ekonomi, processen för uppställande och uppföljning av resultatmålen, revisionsnämndens budget 2021,
30.9.2020	Analys av Esbo ekonomiska utveckling, coronapandemins konsekvenser för stadens ekonomi, lägesrapport över redogörelserna för bindningar till fullmäktige
20.10.2020	Möte med stadsfullmäktiges presidium, responsdiskussion om utvärderingsberättelsen för 2019
4.11.2020	Stadens åtgärder för främjande av sysselsättningen och arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte samt för kommunförsöket med sysselsättning, beredning av upphandling av revision
25.11.2020	Koncernförvaltningens kommunikation, utlåtande till fullmäktige om delårsrapporten för januari–oktober samt koncernrapporten för januari–september
28.1.2021	Esbo bostäder Ab, revisionsnämndens bokslut 2020 och dispositionsplan 2021
18.2.2021	De förvaltningsövergripande programmen Välmående Esbo och En inspirerande och livskraftig stad, OFGR-revisorns och yttre revisionens rapportering, revisionsnämndens förslag till upphandling av revisionen till fullmäktige,
10.3.2021	Presentation av stadsdirektören om genomförande av Berättelsen om Esbo under fullmäktigeperioden, genomförandet av programmet En ekonomiskt hållbar stad samt coronapandemins inverkan på stadens ekonomi och verksamhet, de förvaltningsövergripande programmen Invånarna deltar och En hållbar stad, beredningen av utvärderingsberättelsen, revisionsnämndens verksamhetsberättelse 2020
31.3.2021	Stadens och koncernens bokslut samt kommunkoncernens investeringar, fondplaceringarnas utveckling
7.4.2021	Uppföljningsuppgifter om personalen samt resultaten av undersökningen Kommun 10, rapporter av social- och patientombudsmannen och ombudsman för personer med funktionsnedsättning
14.4.2021	Beredning av utvärderingsberättelsen
28.4.2021	Godkännande av utvärderingsberättelsen för år 2020, revisionsberättelsen.

Revisionsnämnden är indelad i två sektioner som utvärderar enligt en överenskommen ansvarsfördelning och rapporterar till nämnden. Sektionerna hade fem möten vardera.

Första sektionens möten och behandlade ämnen 2020

9.9.2020	Social- och hälsovårdssektorn: Familje- och socialtjänsternas tjänster för barnfamiljer
7.10.2020	Social- och hälsovårdssektorn: Vuxensocialtjänster inklusive invandrantjänster och social- och krisjouren samt förebyggande och kompletterande utkomststöd
11.11.2020	Social- och hälsovårdssektorn: Hemvård, tillräckligheten av och kvaliteten på tjänster för äldre
2.12.2020	Bildningssektorn: Invånar- och kundorientering inom idrotts- och ungdomstjänsterna samt friluftsliv i skärgården och Navigatorhusets verksamhet
13.1.2021	Social- och hälsovårdssektorn: Tillgång till hälsovård, lägesrapport om vårdreformen samt grunderna för klientavgifterna för långtidsvård

Andra sektionens möten och behandlade ämnen 2020

16.9.2020	Bildningssektorn: Svensk småbarnspedagogik
21.10.2020	Teknik- och miljösektorn: Miljöcentralen
18.11.2020	Spårjokerns lägesrapport och Ring I-projektet
9.12.2020	Teknik- och miljösektorn: Utvecklingen av Kera och Finno
20.1.2021	Teknik- och miljösektorn: Lokalkostnadernas utveckling och bestämmande av lokalhyror Bildningssektorn: Finsk småbarnspedagogik

BILAGA 4: Förhandsfrågor som skickas till de enheter som utvärderats

1) Hur genomför ni Berättelsen om Esbo i er verksamhet?

Vilka är era bindande resultatmål som fullmäktige ställt i budgeten 2020 och vilka mål har sektorn/resultatenheten ställt?

Om det finns resultatmål som inte nåtts eller inte nås 2020, varför inte och vilka åtgärder har utförts och vilka behövs ytterligare för att dessa mål ska nås? Specificera verkningarna av coronapandemin.

2) Hur utfaller budgeten och programmet för produktivitet och balansering av ekonomin 2020 hos er? Hur påverkar coronapandemin er verksamhet och ekonomi?

3) Hur och med vilka åtgärder har ni främjat invånarnas möjligheter att delta och påverka enligt 5 kap. i kommunallagen samt de värderingar och verksamhetsprinciper om invånar- och kundorientering i Berättelsen om Esbo som överskrider den lagstadgade nivån?

Beskriv till exempel ert praktiska samarbete med invånare och kunder och kommunikationen med dem om samarbetsmöjligheter.

Hur väljs de invånare/kunder som kallas till samarbete (t.ex. kundpaneler) och hur kan de i praktiken påverka beredningen av ärendet?

Foga konkreta exempel på genomförda modeller.

4) Hur följer ni upp och mäter kundnöjdhet? Hur behandlar ni kundrespons?

Ge exempel på hur kundresponsen i praktiken har påverkat utbudet av tjänster.

5) Hur följer ni upp och mäter personalens arbetshälsa?

6) Hur mäter ni kvaliteten på er verksamhet och era tjänster samt på eventuella köptjänster? Hur har ni definierat den eftersträvade kvalitetsnivån? Vad har ni gjort för att främja kvaliteten på tjänsterna?

7) Tycker ni att sektorns/resultatenhetens verksamhet är resultatrik och ändamålsenlig för närvarande? Hur mäter ni resultatet? Vad har ni gjort för att främja resultatet och ändamålsenligheten?

8) Är de resultatmål och mätare som ställts upp för er enligt er åsikt centrala och tydliga med tanke på er verksamhet samt styr de er verksamhet i den riktning som eftersträvas?

9) Hur har kostnaderna för tjänsteproduktionen utvecklats? Ange de centrala tjänsternas styckpris. Hur har resultatet utvecklats från tidigare år?

10) Vilka är de aktuella utmaningarna i er verksamhet?

11) Presentera för revisionsnämnden de centrala jämförelseuppgifterna om verksamheten och ekonomin (mätarna) i de andra stora städerna.

Bilduppgifter, källförteckning samt länkar

Helsidesbilderna

sidan 8	Esbos kommunvapen, fullmäktigegården	Bild: Virpi Pakkala
sidan 19	Rampen till Ångskulla metrostation	Bild: Sari Knuuti
sidan 45	Vy från Strandpromenaden i Esbo	Bild: Joni Viitanen
sidan 65	Gäddviks båthamn	Bild: Patrik Fagerström
sidan 73	Konst i Kera	Bild: Olli Urpela
sidan 89	Tiistilän koulu	Bild: Compic

Bilderna av revisionsnämndens medlemmar

Paula Viljakainen, Sari Ojanen, Jaakko Ravald	Bild: Mikko Mäntyniemi, Ateljee Mäntyniemi
Päivi Raunu	Bild: Vessi Vessi Visuals
Sirpa Aarniolehto-Kotilainen, Kaarina Järvepää,	Bild: Pintaliitodesign Oy
Antero Krekola, Tapio Valli	
Marita Backman	Bild: Tuire Ruokosalo Photography
Jarmo Kanerva	Bild: Studio Omena
Pasi Lähteenmäki	Bild: Anton Sucksdorff
Simo Repo	Bild: Tommi Halkosaari
Iris Westerlund	Bild: Vessi Visuals

Källor och länkar

Beredningen av utvärderingsberättelsen bygger på material som presenterats på revisionsnämndens och dess sektioners möten. Dessutom har uppgifterna kontrollerats hos tjänsteinnehavare och i tjänsteinnehavarbeslut samt i mötesprotokoll från stadens organ. Här följer de viktigaste övriga handlingarna och källorna som anlitats vid beredningen av utvärderingsberättelsen.

Esbo stads handlingar

Eetvarti-neljännnesvuosijulkaisu, [https://www.espool.fi/fi-FI/Espoon_kaupunki/Tietoa_Espooosta/Tilastot_ja_tutkimukset/Tilasto_ja_tutkimusjulkaisut/Eetvartineljannnesvuosijulkaisu\(127687\)](https://www.espool.fi/fi-FI/Espoon_kaupunki/Tietoa_Espooosta/Tilastot_ja_tutkimukset/Tilasto_ja_tutkimusjulkaisut/Eetvartineljannnesvuosijulkaisu(127687))

Förhandsbesked om bokslutet 2020, fullmäktige 22.3.2021 § 35, <https://espool-sv.oncloudos.com/cgi/DREQUEST.PHP?page=meetingitem&id=2021255-4>

Godkännande av bostadsprogrammet 2018–2021, fullmäktige 10.9.2018 § 135, <https://espoolprodse.oncloudos.com/cgi/DREQUEST.PHP?page=meetingitem&id=2018454344-15>

Sosiaali- ja terveystoimen asumispalvelujen valvontasuunnitelma 2021 alkaen, social- och hälsovårdsnämnden 16.12.2020 § 123, <https://espool.oncloudos.com/cgi/DREQUEST.PHP?page=meetingitem&id=2020200-7>

Esboon kaupungin henkilöstöön liittyviä seurantatietoja vuodelta 2020, stadsstyrelsen 29.3.2021 § 98, <https://espool.oncloudos.com/cgi/DREQUEST.PHP?page=meetingitem&id=2021277-8>

Esbo stads register över bindningar <https://asiointi.asiat.fi/Sidonnaisuusrekisteri/Julkaistu/Index/JnGdk3dMvKRY4NOBL5yLw0eXP18jBWw>

Esboon konserniraportti, tammi-joulukuu 2020, <https://espool.oncloudos.com/kokous/2021256-4-23725.PDF>

Tredje delårsrapporten 2020 jämte åtgärder, fullmäktige 7.12.2020 § 173 <https://espool-sv.oncloudos.com/cgi/DREQUEST.PHP?page=meetingitem&id=2020175-4>

Andra delårsrapporten jämte åtgärder, fullmäktige 14.9.2020 § 131 <https://espoolprodse.oncloudos.com/cgi/DREQUEST.PHP?page=meetingitem&id=2020517915-7>

Suomenkielisen varhaiskasvatuksen toimintakertomus 2020, finska dagvårds- och utbildningsnämnden 31.3.2021 § 72 <https://espool.oncloudos.com/cgi/DREQUEST.PHP?page=meetingitem&id=2021284-10>

Esbo stads budgetar 2017–2021, https://www.esbo.fi/sv-FI/Esbo_stad/Beslut/Ekonomi/Budgeten

Tasehallintaraaportit 31.12.2013–31.12.2019, koncernförvaltningens finansierings- och ekonomienhet 2020 samt månadsrapport 31.12.2020

Boksluten 2011–2020, http://www.espool.fi/fi-FI/Espoon_kaupunki/Paatoksentekeo/Talous/Tilinpaaotokset

Vårdgaranti, väntetider till hälsostationer och tandklinik: https://www.esbo.fi/sv-FI/Social_och_halsovard/Klientens_och_patientens_rattigheter/Vard_och_servicegarantin/Vardgaranti

Kertomus teknisen lautakunnan ja kaupunkitekniikan toiminnasta v. 2020, tekniska nämnden 17.2.2021 § 14, <https://espool.oncloudos.com/cgi/DREQUEST.PHP?page=meetingitem&id=2021243-4>

Svaren på observationerna i utvärderingsberättelsen 2019, fullmäktige 14.9.2020 § 131, <https://espoolprodse.oncloudos.com/kokous/2020517915-7-2.PDF>

Sosiaali- ja terveystoimen toimintakertomus 2020, social- och hälsovårdsnämnden 21.4.2020 <https://espool.oncloudos.com/cgi/DREQUEST.PHP?page=meetingitem&id=2021298-4>

Programmet En ekonomiskt hållbar stad, fullmäktige 19.10.2020 § 144,
<https://espooprodse.oncloudos.com/cgi/DREQUEST.PHP?page=meetingitem&id=2020521894-4>

Tilasto- ja tutkimusjulkaisut, kuukausitiedotteet,
https://www.espo.fi/fi-FI/Espoon_kaupunki/Tietoa_Espoosta/Tilastot_ja_tutkimukset/Tilasto_ja_tutkimusjulkaisut

Avslutning av de förvaltningsövergripande utvecklingsprogrammen för fullmäktigeperioden 2017-2021, fullmäktige 24.2.2020 § 24, <https://espoo-sv.oncloudos.com/cgi/DREQUEST.PHP?page=meetingitem&id=2021230-5>

Valtuustokauden 2017–2021 Espoon valtuustoseminaarit, https://www.espo.fi/fi-FI/Espoon_kaupunki/Paatoksenteko/Valtuusto/Valtuutettujen_perehdytys_ja_valtuustoseminaarit

Bakgrund och ytterligare upplysningar

esbo.fi: Esbo utvecklas, www.esbo.fi/sv-FI/Esbo_stad/Esbo_utvecklas

esbo.fi: Idrott, https://www.esbo.fi/sv-FI/Kultur_och_idrott/Idrott

esbo.fi: Mental- och missbruksvård,
https://www.esbo.fi/sv-FI/Social_och_halsovard/Sjuk_och_halsovard/Mentalvard_och_missbruksvard

esbo.fi: Unga, www.esbo.fi/sv-FI/unga

esbo.fi: Ungdomspolikliniken Nupoli, https://www.esbo.fi/sv-FI/Social_och_halsovard/Sjuk_och_halsovard/Skolelever_och_studerande/Ungdomspoliklinik

esbo.fi: Småbarnspedagogik, https://www.esbo.fi/sv-FI/Utbildning_och_fostran/Smabarnspedagogik

espoo.fi: Varhaiskasvatus, https://www.espoo.fi/fi-FI/Kasvatus_ja_opetus/Varhaiskasvatus

esbo.fi: Jobb och företagsamhet, https://www.esbo.fi/sv-FI/Jobb_och_foretagsamhet

esbo.fi: Esbos utfärdsholmar, https://www.esbo.fi/sv-FI/Kultur_och_idrott/Friluftsliv/Friluftsholmar

Esbo stads webbplats: esbo.fi

Esbo stads miljöskyddsforeskrifter:
[https://www.esbo.fi/sv-FI/Boende_och_miljo/Miljo_och_natur/Miljoskyddsforeskrifter\(9359\)](https://www.esbo.fi/sv-FI/Boende_och_miljo/Miljo_och_natur/Miljoskyddsforeskrifter(9359))

Kaupunki ja kuntapalvelut -tutkimus, [https://www.espoo.fi/fi-FI/Espoon_kaupunki/Tietoa_Espoosta/Tilastot_ja_tutkimukset/Palvelut_ja_hyvinvointi/Kaupunki_ja_kuntapalvelut\(174106\)](https://www.espoo.fi/fi-FI/Espoon_kaupunki/Tietoa_Espoosta/Tilastot_ja_tutkimukset/Palvelut_ja_hyvinvointi/Kaupunki_ja_kuntapalvelut(174106))

Institutet för de inhemska språken, <https://www.kotus.fi/>

Kuntalaki – tausta ja tulkinat, Harjula, Prättälä. Talentum, Helsinki 2019.

Kommunförbundet: Handbok för kommunens kommunikation,
https://www.kommunforbundet.fi/sites/default/files/media/file/1759viestintaopassvb5_ebook.pdf

Navigatörhuset Esbo, https://www.esbo.fi/sv-FI/Unga/Information_och_radgivning/Navigatorhuset

Utbildningsstyrelsen, <http://www.oph.fi/startsidan>

Social- och hälsovårdsministeriet, <http://www.stm.fi/sv>

Institutet för hälsa och välfärd, <http://www.thl.fi/sv>

Työeläkevakuuttajat TELA ry, <https://www.tela.fi>

Arbets- och näringsministeriet, <http://www.tem.fi/sv>

Arbets- och näringsministeriet: Kommunförsöket med sysselsättning <https://tem.fi/sv/sysselsattningsforsoken>

Statsrådet: Social- och hälsovårdsreformen, <https://soteuudistus.fi/sv/framsida>

hel.fi: Kuuden suurimman kaupungin varhaiskasvatuksen palvelut ja kustannukset vuonna 2019, https://hel.fi/hel2/tieto-keskus/julkaisut/pdf/20_06_24_Kuusikko_varhaiskasvatus_2019.pdf

Miljöministeriet: Avtal om markanvändning, boende och trafik,
<https://ym.fi/sv/avtal-om-markanvandning-boende-och-trafik>

Lagar

Klientavgiftslagen (734/1992) och klientavgiftsförordningen (912/1992)

Kommunallagen (410/2015)

Lag om stödande av den äldre befolkningens funktionsförmåga och om social- och hälsovårdstjänster för äldre (980/2012)

Lag om arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte (189/2001),

Lag om sektorsövergripande samservice som främjar sysselsättningen (1369/2014)

Lag om ett kommunförsök som gäller främjande av sysselsättningen (1269/2020)

Lag om service och stöd på grund av handikapp (380/1987)

Lag om privat socialservice (922/2011)

Markanvändnings- och bygglagen (132/1999)

Socialvårdslagen (1301/2014)

Hälso- och sjukvårdslagen (1326/2010)

Lag om utkomststöd (1412/1997)

ESBO STAD
EXTERNA REVISIONEN

Stadsrevisor, OFR Virpi Ala-aho
tfn 046 877 2801

esbo.fi → Esbo stad → Organisation och kontaktuppgifter → Esbokoncernen → Extern revision

TRYCKNING
Topnova Oy

PÄRMBILD
110th Street Productions, Mika Lehtinen

ISBN (tryckt) 978-951-857-924-6
ISBN (webben) 978-951-857-925-3

